

„În viața reală a fost mult mai interesant decât în film!”

Abdel Sellou

#1
BESTSELLER
INTERNĂTIONAL

Tu

MI-AI SCHIMBAT VIAȚA

Povestea incredibilă care a inspirat filmul „Intouchables”

//bestseller

Tu

MI-AI SCHIMBAT VIAȚA

Tu

MI-AI SCHIMBAT VIAȚA

- mărturie -

Abdel Sellou

Prefață de Philippe Pozzo di Borgo

Cu participarea lui Caroline Andrieu

Traducere din limba franceză și note de Ioana Pléty
Povestea de viață care a inspirat filmul „Invincibili”

//*bestseller*

Abdel Sellou, Tu as changé ma vie

(c) Editions Michel Lafon, 2012

Editor: Ion Bargan

Redactor: Rodica Roșca

Foto copertă: The Weinstein Company

Design copertă: Georgeta Vrabie

Tehnoredactare: Georgeta Vrabie

Descriere CIP a Camerei Naționale a Cărții

Sellou, Abdel

Tu mi-ai schimbat viața / Povestea de viață care a inspirat filmul
„Invincibili”

trad. din lb. fr., note de Ioana Pléty; cop: Georgeta Vrabie

Chișinău, Editura Bestseller, 2020

Tipografia Centrală - 296 p.

ISBN 978-9975-3349-1-4

821.133.1-94

S 43

Pentru comenzi:

www.editurabestseller.ro

www.bestseller.md

*Pentru Philippe Pozzo di Borgo
Pentru Amal
Copiilor mei, care își vor găsi propriul drum*

PREFAȚĂ

Când Eric Toledano și Olivier Nakache, care tocmai scriau scenariul filmului *Invincibili*, au dorit să-i pună câteva întrebări lui Abdel, acesta le-a răspuns: „Adresați-vă lui Pozzo. Am încredere în el.” Când eu însumi am redactat noua versiune a cărții *Al doilea suflu de viață* completată de *Demon păzitor*, i-am cerut să mă ajute să-mi amintesc unele dintre întâmplările petrecute împreună. A refuzat și atunci.

Abdel nu vorbește despre el, Abdel acționează.

A fost lângă mine timp de zece ani, cu o energie, o generozitate și o impertinență incredibile. M-a sprijinit în fiecare etapă dureroasă a existenței mele: mai întâi m-a ajutat să depășesc momentele când soția mea, Beatrice, era în pragul morții, apoi m-a smuls din depresia în care căzusem după moartea ei, iar în cele din urmă mi-a redat bucuria de a trăi.

De-a lungul celor zece ani, amândoi am avut mai

multe puncte în comun: să nu revenim în trecut, să nu ne proiectăm în viitor, și mai ales să trăim, sau să supraviețuim în prezent. Suferința care mă epuiza în fiecare clipă mi-a afectat memoria. Abdel, la rândul lui, refuza să se întoarcă în anii tinereții sale, care din câte îmi dau seama, au fost turbulenți. Amândoi eram fără amintiri. În tot acest răstimp nu am aflat din viața lui decât frânturile pe care a binevoit să mi le relateze. I-am respectat întotdeauna pudoarea; foarte repede a devenit un membru al familiei mele, însă eu nu i-am întâlnit niciodată părinții.

În 2003, după succesul emisiunii *Viață privată, viață publică*, în care duo-ul Abdel-Pozzo frapează prin nonconformismul său, Mireille Dumas hotărăște să realizeze pe baza acestei povești un documentar de mai puțin de o oră, intitulat *De-a viața cu moartea*. Doi reporteri ne-au însoțit pe durata a mai multor săptămâni. Abdel i-a înștiințat în modul cel mai limpede că era exclusă posibilitatea de a le permite să discute cu anturajul lui despre trecutul său. Reporterii nu i-au respectat însă instrucțiunile, stârnind astfel în el o furie oarbă. Abdel, nu numai că nu voia să vorbească despre el, dar nici nu voia ca ceilalți să vorbească despre el!

Se pare că totul s-a schimbat anul trecut. Ce surpriză am avut atunci să-l ascult răspunzând cu toată sinceritatea la întrebările lui Mathieu Vadepied, directorul artistic și realizatorul materialului

suplimentar de pe DVD-ul cu *Invincibili!* Pe durata celor trei zile pe care le-am petrecut împreună la reședința mea din Essaouira, în Maroc, am aflat mai multe lucruri despre Abdel decât în 15 ani de prietenie. Devenise matur și putea relata parcursul lui de dinainte și după întâlnirea noastră. Ce reușită este această trecere de la tăcerea vârstei de douăzeci de ani la bucuria pe care o simte astăzi, povestindu-le celorlalți escapadele tinereții și expunându-și propriile analize! Abdel, mă vei surprinde mereu! Ce bucurie pentru mine să-i citesc cartea *Tu as changé ma vie*. Regăsesc în ea umorul și plăcerea de a provoca, setea lui de a trăi, gentilețea, dar și înțelepciunea lui.

Prin urmare, conform titlului cărții sale, se pare că i-am schimbat viața... Oricum ar fi, sunt convins de un lucru: Abdel, de fapt, mi-a schimbat viața. Repet, m-a susținut după moartea lui Beatrice și mi-a redat pofta de viață cu o înverșunare jovială și o rară inteligență a inimii. Și apoi, într-o zi, m-a dus în Maroc... Acolo și-a întâlnit viitoarea soție, Amal, în timp ce eu făceam cunoștință cu viitoarea mea soție, Khadija. De atunci ne revedem constant, noi și copiii noștri. *Invincibili!* au devenit *Unchiu' Abdel și Unchiu' Philippe*.

Philippe Pozzo di Borgo

INTRODUCERE

Alergasem să-mi iasă sufletul. Pe atunci eram în plină formă fizică. Urmărirea a început, uimitoare coincidență, pe strada Grande-Truanderie. Cu ceva minute în urmă, împreună cu doi prieteni ușurasem un biet puști burghez de casetofonul său portabil, un Sony dintre cele mai clasice, un model mai vechi și chiar demodat. Mă pregăteam să-i explic băiatului că în fond îi făceam un serviciu, căci de cum se va întoarce acasă, tatăl lui se va grăbi să-i cumpere un casetofon mai performant, mai practic, cu un sunet mai bun și cu o baterie mai eficace... Dar nu am avut timp.

— Douăzeci și doi! a strigat o voce.

— Nu mișcați! a urlat o alta.

Într-o fracțiune de secundă am luat-o la sănătoasa cu toții. Pe strada Pierre-Lescot făceam slalom printre trecători cu o agilitate fantastică. Rapid și elegant, de ziceai că eram Cary Grant în filmul *La*

nord, prin nord-vest, sau dihorul din celebrul cântec pentru copii, cu o altă versiune de data asta, totuși destul de potrivită: „Trecea pe-aici, și n-o să mai treacă pe-acolo...”

Făcând la dreapta pe strada Berger, îmi trecu prin minte să intru în Halles ca să mi se piardă urma. Dar n-a fost o idee prea bună, căci era puhoi de lume la intrare pe scări. Am zbughit-o la stânga brusc, pe strada Bourdonnais. Din cauza ploii, pavelele erau alunecoase și nu știam care, eu sau polițiștii, aveam tălpi mai performante pe teren umed. În orice caz, ale mele nu m-au lăsat la ananghie. Eram Speedy Gonzales, galopam la maximum, urmărit de doi motani răi Sylvester, gata să mă mănânce. Speram din toată inima că acest episod se va termina ca cel din desenele animate. Când am ajuns pe cheiul Mégisserie, l-am prins din urmă pe unul dintre prietenii mei, care o zbughise cu o jumătate de secundă înaintea mea și care, pe deasupra, era și un alergător mai bun decât mine. Am pornit după el pe Pont-Neuf și distanța dintre noi s-a micșorat. Strigătele polițiștilor se estompau în spatele nostru, lesne de înțeles că obosiseră deja. Era și normal, noi eram cei mai tari... Vă dați seama că nu am riscat să mă întorc să verific asta.

Alergam în continuare să-mi iasă sufletul și aproape că ieșise. Eram sătul de fugă și epuizat, și nu mă vedeam continuând în ritmul ăsta până la

Denfert-Rochereau. Ca să scurtez scena, am trecut peste parapetul podului care protejează pietonii de căderea în apă. Știam că de partea aceasta mă puteam sprijini pe o margine situată la cincizeci de centimetri mai jos de parapet. Suficienți pentru mine, căci eram zvelt pe vremea aceea. M-am lăsat pe vine, m-am uitat la apa nămolosă a Senei, care curgea spre Pont des Arts cu un debit torențial, și mi-am ținut respirația în speranța că zgomotul tot mai mare al pașilor polițiștilor pe asfalt va scădea progresiv. Complet inconștient de pericol, nu m-am temut că voi cădea. Nu aveam nicio idee unde erau prietenii mei, dar aveam încredere că-și vor găsi și ei rapid o ascunzătoare imbatabilă. „Curcanii” au trecut pe lângă mine și mi-am șoptit în gulerul hanoracului „glu, glu, glu”, hlizindu-mă pe seama lor. O ambarcațiune s-a ivit pe neașteptate sub picioarele mele și am tresărit surprins. Am rămas acolo ceva timp până când mi-am recăpătat suflul. Îmi era sete și îmi doream să beau o Coca-Cola.

Nu eram eu un erou și știam asta, dar aveam cincisprezece ani și trăiam ca un animal sălbatic. Dacă ar fi trebuit să vorbesc despre mine în acea vreme, să mă definesc prin fraze cu adjective, epitete și cu toată gramatica cu care m-au plictisit de

moarte la școală, m-aș fi găsit în dificultate. Și asta pentru că nu știam să mă exprim. Și deși eram bun la vorbit, dar nu și la scris, aș fi avut nevoie să stau și să reflectez. Să mă privesc într-o oglindă, să tac un moment - lucru pe care nu reușesc să-l fac nici măcar azi, la patruzeci de ani - și să las să vină ceva: o idee, o părere despre mine, care, dacă ar fi fost onestă, ar fi putut să se dovedească inconfortabilă. Dar de ce să-mi fi impus un astfel de exercițiu de vreme ce nimeni nu mi-l cerea nici acasă, nici la școală? De altfel, aveam un fler desăvârșit în ceea ce privește întrebările. Dacă cineva avea cel puțin ideea să-mi pună cea mai mică întrebare, dispăream imediat. În adolescență aveam picioare bune, alergam foarte repede și, pe deasupra, aveam și cele mai bune motive să o fac.

În fiecare zi eram pe stradă. În fiecare zi le dădeam câte un motiv gaborilor să mă pună pe fugă, în fiecare zi îmi exersam viteza dintr-un cartier în altul al capitalei pe care o vedeam ca pe un parc de distracții nemaipomenit, unde totul îmi era permis. Miza jocului era să fur orice fără să fiu prins. Nu aveam nevoie de nimic, dar voiam totul. Mă plimbam printr-un magazin enorm unde fiecare obiect care mă atrăgea era gratuit. Dacă erau reguli, le ignoram. Nimeni nu-și dăduse interesul să mi le explice când încă mai stăteam locului. Mai apoi nu am lăsat timp nimănui să redreseze această carență

în educația mea, și îmi convenea așa.

Într-o zi de octombrie în 1997 m-a lovit un camion cu semiremorcă. M-am ales cu o fractură la șold, cu piciorul stâng vraieste, o operație grea și multe săptămâni de recuperare la Garches. Nu am mai putut alerga și am început să iau în greutate. Cu trei ani înainte de acest accident îl întâlnisem pe Philippe Pozzo di Borgo, un bărbat imobilizat într-un scaun cu rotile din cauza unui accident de parapantă. Pentru un timp am fost pe picior de egalitate: invalizi amândoi. Când eram copil, acest cuvânt nu-mi evoca decât o stație de metrou și o esplanadă suficient de vastă ca să acționezi discret, pândind concomitent uniforme albastre; pe scurt, un teren perfect de joacă. Și totuși cu joaca am terminat-o. Pentru o vreme cel puțin... Dar Pozzo, tetraplegic, își ispășește pedeapsa pe viață.

Anul trecut am devenit amândoi eroii unui film fenomenal intitulat *Invincibili*, și dintr-odată toți oamenii au vrut să ne cunoască. Chiar și eu sunt un tip șic în toată povestea asta: am o dantură impecabilă, zâmbesc permanent, glumesc spontan, dansez ca un zeu și mă ocup cu mult curaj de un tip în scaun cu rotile. Tot ceea ce fac cei doi actori în film, inclusiv cursele cu mașini de lux în afara orașului, zborul

cu parapanta, plimbările nocturne prin Paris, eu și Pozzo le-am trăit în realitate. Dar toate acestea nu reprezintă nici măcar doi la sută din toate peripețiile noastre. Am făcut puține lucruri pentru el, oricum mai puține decât a făcut el pentru mine. L-am încurajat, l-am susținut, i-am alinat durerea pe cât mi-a fost posibil, am fost prezent lângă el când a avut nevoie.

Nu trăisem niciodată în preajma unui om atât de bogat. Se trage dintr-un neam întreg de aristocrați și, în plus, a reușit în viață pe toate planurile: a obținut mai multe diplome și a fost directorul firmei de șampanie Pommery. M-am folosit de el. El mi-a schimbat viața, nu eu pe a lui, sau poate prea puțin. Filmul a înfrumusețat realitatea ca oamenii să poată visa.

Țin să vă avertizez că nu semăn prea mult cu protagonistul filmului. Sunt mic de statură, arab și prea puțin afectuos. Am făcut multe lucruri urâte în viață și nu caut scuze ca să-mi justific faptele. Dar acum pot să le povestesc. Nu am nimic în comun cu *Cei de neatins*, veritabilii, acei indieni puternic stigmatizați și condamnați pentru totdeauna la sărăcie și la excluziunea socială. Dacă fac parte dintr-o castă, atunci ea este cea a celor de nesupus

și sunt în mod incontestabil liderul ei. Asta este imprimat adânc în felul meu de-a fi: independent și reticent la orice formă de disciplină, de ordine și morală. Nu caut scuze și nici nu mă laud. Mai ales că omul se schimbă... Aveți această dovadă în față...

Deunăzi mă plimbam pe Pont-Neuf și ploua ca atunci când m-au urmărit polițiștii pe când eram copil; un fel de ploaie mărunță, neplăcută și străpungătoare ce se topea pe capu-mi descoperit și un vânt rece care-mi pătrundea prin geacă. Mi se părea superb acest pod compus din două segmente, care unește l'Île de la Cité de cele două maluri ale Senei. Eram impresionat de dimensiunile lui, de lățimea de aproape treizeci de metri, de trotuarele lui spațioase, cu semibalcoane circulare deasupra Senei, care le permit trecătorilor să admire peisajul fără niciun pericol. M-am aplecat deasupra parapetului. Fluviul traversa Parisul cu viteza unui cal la galop, avea culoarea cerului pe timp de furtună și părea că vrea să înghită totul în calea lui. Pe vremea când eram copil, nu știam că până și un înotător excelent scapă cu greu din el. Nu știam nici că, exact cu zece ani înainte să mă nasc, francezii în toată regula au aruncat în apă zeci de algerieni. Și totuși ei, francezii, știau prea bine cât de periculos era fluviul.

Am privit și bordura de piatră unde mă refugiasem ca să scap de polițiști și m-a luat tremurul de frică, amintindu-mi ce curaj am avut. Mi-am zis că azi nu

aș mai îndrăzni să trec dincolo de parapet, dar mai ales că nu aș mai avea motive să mă ascund sau să fug.

**Eram convins că
lumea reală are
propriii ei supereroi,
adevărați și rari,
și că eu făceam parte
dintre ei.**

I

LIBERTATE FĂRĂ LIMITE

1

Nu-mi aduc aminte de orașul Alger în care m-am născut. Am uitat totul despre parfumurile, culorile și tumultul lui. Știu doar că atunci când am ajuns la Paris, în 1975, la vârsta de patru ani, nu m-am simțit dezorientat. Părinții mei mi-au spus:

— Iată-l pe unchiul tău, Belkacem, și iat-o și pe mătușa ta, Amina. De acum încolo ești copilul lor și vei rămâne aici.

Din bucătăria minusculului lor apartament cu două camere mirosea a cușcuș și a mirodenii, ca acasă. Eram doar un pic mai îngrămădiți, cu atât mai mult cu cât fratele meu, cu un an mai mare decât mine, făcea și el parte din livrare. Cel mai mare dintre copii, o fată, rămăsese acasă. O fată e prea folositoare ca să te debarasezi de ea. Ea avea grijă

de ceilalți doi copii născuți după mine. Și astfel, cuplului Sellou îi rămâneau trei odrasle, printre altele suficiente pentru ei.

O nouă viață începea pentru mine și prima noutate era că *mama* nu mai era mama mea de fapt. Nu mai trebuia să o strig așa, nu mai trebuia să mă gândesc la ea. De acum încolo, mama era Amina. Și era atât de fericită să aibă doi copii dintr-odată, ea care începea să-și piardă speranța că va mai fi mamă într-o bună zi. Ne mângâia părul, ne punea pe genunchii ei, ne săruta vârfulurile degetelor și ne promitea că vom fi iubiți. Doar că noi nici măcar nu știam ce însemna „a fi iubit”. Dintotdeauna am avut un adăpost, am fost hrăniți, îngrijiți și cu siguranță legănați noaptea când aveam febră, dar toate astea nu constituiau un motiv să se facă tam-tam pe seama lor, căci era ceva firesc. Așadar, îmi spun că va fi și aici la fel.

A doua noutate era că Algerul nu mai exista. De acum încolo trăiam la Paris, pe bulevardul Saint-Michel, în inima capitalei franceze.

Și aici, ca și acolo, avem voie să ieșim să ne jucăm. A ce miroase oare afară? Se pare că e puțin mai frig decât în orașul Alger. Oare soarele crapă pavelele așa cum crapă asfaltul din țara mea natală? Oare mașinile claxonează cu la fel de mult patos?

Cu fratele meu după mine, cobor să văd despre ce e vorba. Dar nu observ decât un singur lucru în parcul hilar de mic al abației de la Cluny, anume

că ceilalți copii nu vorbesc ca noi. Prostănacul de frate-meu stă lipit de mine ca și când i-ar fi frică de ei. Unchiul Belkacem, noul nostru tată, ne liniștește vorbindu-ne în limba maternă. Vom învăța franceza repede, ghiozdanele pentru școală ne sunt deja pregătite.

— Copii, mâine vă sculați devreme. Dar totuși nu e un motiv să vă culcați odată cu găinile. La noi găinile nu se culcă!

— La noi, unchiule? Dar unde la noi? În Algeria? Nu-i așa, unchiule, că în Algeria găinile nu se culcă?

— În tot cazul se culcă mai târziu decât în Franța.

— Dar noi cine suntem acum, unchiule? Unde este casa noastră?

— Sunteți puișori din Algeria într-o fermă franceză.

A treia noutate este că vom crește de acum încolo într-o țară a cărei limbă o vom învăța, dar de fapt vom rămâne ceea ce suntem de când am făcut ochi. Toate astea sunt un pic cam complicate pentru niște țânci, și refuz deja orice efort intelectual. Fratele meu își ia capul în mâini și se ghemuiește și mai mult în spatele meu. Ce mă mai sâcăie... Nu știu cu ce seamănă o școală franceză, dar îmi însușesc rapid crezul care mă va reprezenta mulți ani de acum încolo: vom vedea ce e de făcut la momentul respectiv.

Pe atunci eram departe de a-mi putea imagina

încăierările pe care aveam să le isc în ogradă. Nu eram însă animat de nicio intenție rea, nu exista copil mai inocent ca mine. E simplu: dacă nu aș fi fost musulman, sigur aș fi avut o aură în jurul capului.

Eram în anul 1975. Mașinile care treceau una după alta pe bulevardul Saint-Michel se numeau Renault Alpine, Peugeot 304, Citroen doi cai putere. Cele R12 păreau deja depășite, și dacă aș fi putut alege, aș fi ales o mașină Renault 4L, care cel puțin nu emana emfază. Pe atunci un copil putea traversa strada singur, fără ca un polițist să-l plaseze automat sub protecția justiției. Orașul, împrejurimile și libertatea nu erau considerate periculoase. Se întâmpla să întâlnim din când în când câte un individ beat și obosit, dar plecam de la principiul că și-a ales singur condiția de cerșetor, și îl lăsam în pace. Nimeni nu se împovăra cu nici cel mai mic sentiment de culpabilitate. Chiar și cei mai puțin avuți îi dădeau cu ușurință câțiva bănuți.

În sufrageria apartamentului, care ținea loc de dormitor pentru părinții mei începând cu ziua sosirii noastre, eu și cu fratele meu ocupam tot spațiul, ca niște pașa cu pantaloni evazați și cămăși cu revere late. Pe micul ecran alb-negru al televizorului, un tip chel și slăbuț bătea din picioare de furie că nu putea

să-l prindă pe Fantomas. Alteori dansa pe strada des Rosiers dându-se drept rabin. Nu aveam habar ce era un rabin și care era ironia situației, dar savuram spectacolul din plin. Cei doi adulți își priveau noii copii cum râdeau cu accese zgomotoase și asta îi amuza mult mai mult decât glumele și grimasele lui Louis de Funès. În aceeași perioadă Jean-Paul Belmondo alerga pe acoperișurile caselor în costum alb. Se credea „magnific”, însă mie mi se părea dus cu pluta. Îl apreciam mai mult pe Sean Connery în puloverul lui cu guler gri, căci el, cel puțin, nu sfârșea niciodată ciufulit și scotea din buzunare tot felul de gadgeturi incredibile, care-și atingeau scopul de fiecare dată cu o discreție exemplară. Însă eleganța veritabilă purta numele de James Bond și venea din Anglia.

Tolănit pe canapeaua orientală, savuram fiecare clipă fără să-mi pese de ce avea să urmeze și fără să-mi rememorez vreodată trecutul. O astfel de viață era simplă ca bună ziua.

La Paris, ca în Alger, numele meu rămăsese neschimbat: Abdel Yamine. Rădăcina *abd* înseamnă în arabă *a venera*, iar *el* este articolul hotărât. *A-l venera pe Yamine*.

Mâncam curmale, și Amina aduna sâmburii.

2

A-și da copiii unui frate sau unei surori care nu are propriii copii, era și încă este o practică curentă în culturile africane, fie ele de culoare sau magrebiene. În aceste familii, cel mic vine pe lume desigur, dintr-o mamă și un tată, însă devine ușor copilul întregii familii și... familia e mare! Când se decide separarea de un fiu sau o fiică, nu prea își pune nimeni întrebarea dacă acel copil va suferi sau nu. Atât pentru copil cât și pentru adulți, schimbarea de părinți pare ceva simplu și firesc. Discuțiile pe acest subiect și lamentările sunt inutile. Populațiile africane rup cordonul ombilical mult mai repede decât europenii. De cum învață să meargă, copilul o ia pe urmele unuia mai mare și pleacă să vadă ce e prin altă parte. Nu stă după fusta mamei. Și poate

să adopte o altă mamă dacă prima hotărăște astfel.

Ni se puseseră, ce-i drept, câteva flaneluțe în bagaj, dar lipseau cu desăvârșire metodele de educație de care s-ar fi putut servi noii noștri părinți. Belkacem și Amina habar nu aveau cum se cresc copiii, cum li se vorbește, ce li se permite să facă și ce li se interzice. Drept pentru care au încercat să imite familiile pariziene. Și ce făceau acestea duminică după-amiază prin anii '70, și de altfel continuă să facă și în prezent? Se plimbau în Jardin des Tuileries. Deci, la cinci ani, împreună cu părinții mei și fratele meu, traversam Pont des Arts și sfârșeam pe malul unui bazin adânc de vreo jumătate de metru, cu ape tulburi, în care supraviețuiau cu greu câțiva crapi. Îi vedeam urcând la suprafața apei, deschizând gura ca să înghită niște aer proaspăt și plecând înapoi pentru un alt tur de bazin. Părinții mei obișnuiau să închirieze pentru mine o bărcuță din lemn cu pânze pe care o împingeam cu un băț spre centru. Purtată de aceste mișcări și, dacă pe deasupra mai sufla și vântul în direcția bună, bărcuța putea ajunge în doar câteva zeci de secunde de cealaltă parte a bazinului. Mă îndreptam în fugă spre punctul de sosire presupus, manevram prora și lansam din nou vaporeșul cu elan. Din când în când ridicam ochii și mă minunam. Un arc uriaș din piatră se ridica deasupra intrării în parc.

— Ce e chestia asta, tată?

— E o poartă antică.

O poartă care nu servea la nimic, căci niciun zid sau gard nu o prelungea în lateral. Dincolo de parc vedeam clădiri imense.

— Tată, ce este asta?

— Louvre-ul, fiul meu.

— Louvre-ul...

Nu mă lămură cu nimic informația. Îmi spuneam că sigur trebuie să fii bogat ca să locuiești într-o casă atât de mare și frumoasă, cu ferestre atât de mari și statui suspendate pe fațadă. Parcul era mare cât toate stadioanele Africii reunite la un loc. Împrăștiați pe alei și pe iarbă verde, zeci de oameni încremenți ne priveau de sus, de pe pedestalul lor. Toți purtau palton și aveau părul lung și buclat. Mă întrebam de cât timp stăteau acolo. Apoi reveneam la activitățile mele. Vaporașul meu putea să rămână blocat la mijlocul bazinului dacă vântul nu mai bătea. Atunci mă vedeam constrâns să-i conving pe ceilalți „marinari” să încropească o flotă și să o trimită în așa fel încât să stârnească un curent care să-mi elibereze vaporașul. Câteodată însă Belkacem nu avea decât să-și suflece pantalonii și să intre în apă.

Când era timp foarte frumos, Amina pregătea un picnic și mergeam să luăm prânzul la iarbă verde în zona Champ de Mars. În timpul după-amiezii, părinții se întindeau pe o cuvertură, iar copiii nu întârziău să se adune în jurul unei mingi și să înceapă

să se certe din cauza ei. La început îmi lipseau cuvintele, eram gentil și cuminte și nu ieșeam cu nimic în evidență. Nu era nicio diferență, cel puțin în aparență, între noi și francezii cu salopete scurte de catifea. Și noi, ca și ei, ne întorceam seara acasă extenuați, cu diferența că mie și fratelui meu nu ne interzicea nimeni să privim filmul de duminică seara. Filmele western ne țineau trezi până târziu, dar de multe ori ratam sfârșitul. Belkacem ne ducea în brațe unul după altul până în pat. Nu e nevoie de instructaj pentru dragoste și devotament.

În Alger, tatăl meu pleca să lucreze îmbrăcat în pantaloni de stofă și sacou. Purta cămașă și cravată și își peria în fiecare seară pantofii de piele. Îmi dădeam seama că avea o funcție oarecum de intelectual unde nu-și murdărea hainele, dar nu știam despre ce era vorba și nici nu puneam întrebări. În fond, mă cam durea în cot de meseria lui. La Paris, tatăl meu se îmbrăca în fiecare dimineață într-o salopetă de serviciu albastră și își punea pe cap o cască rezistentă. Fiind electrician de meserie, nu a cunoscut niciodată șomajul. Era tot timpul ocupat și obosit, dar nu se plângea niciodată și nu se dădea înapoi de la muncă, fie ea și foarte grea. În orașul Alger, ca și la Paris, mama rămânea acasă ocupându-

se de bucătărie, de curățenie și, teoretic, de copii. Dar în acest domeniu, Amina avea dificultăți în a imita pe cineva, căci nu intrase niciodată într-un cămin tipic francez. Și astfel a decis să procedeze ca în țara ei: ne pregătea felurite mâncăruri delicioase, iar ușa casei rămânea deschisă. Nu ceream niciodată voie să ies din casă și nici ei nu i-ar fi trecut prin minte să-mi ceară explicații. La arabi se acordă libertate nelimitată fără a se impune vreo condiție.

3

În noul meu cartier este o statuie identică cu cea din New York, am văzut-o la televizor. Hai să zicem că e puțin mai mică, dar cum nu am decât șase ani, oricum mi se pare imensă. Este o femeie care stă în picioare, acoperită cu o pânză foarte simplă, și ridică spre cer o făclie aprinsă și are pe cap o stranie cunună de spini. De acum locuiesc în sectorul XV al capitalei. S-a dus vremea apartamentului îngust din Parisul vechi care nu-mi plăcea, acum suntem locuitorii lui Beaugrenelle, un cartier nou-nouț, cu clădiri înalte ca niște turnuri, ca în America. Cuplul Sellou a obținut un apartament la primul etaj într-un bloc din cărămidă roșie, cu șapte etaje și fără lift. Aici se trăiește ca în orice cartier din Saint-Denis, Montfermeil sau Créteil, numai că din Beaugrenelle

avem vedere la turnul Eiffel. De altfel, eu însumi mă consider un băiat de provincie.

Mai jos, în cartier ne-au construit un centru comercial uriaș, cu tot ce vrei înăuntru. E suficient să cobori din bloc și să te servești.

Am impresia că toți urmăresc să-mi facă viața ușoară, ba chiar aș zice că e puțin spus.

La casa de marcat a magazinului Prisunic, în imediata apropiere a mânuțelor mele, se găsesc pungulițe din plastic, și asta chiar lângă etajerele cu tot felul de dulciuri și alte obiecte. Sunt nebun după distribuitorii de bomboane Pez, care aduc cu niște brichete cu o figurină în vârful, unde doar apeși pe buton și urcă bomboana. Nu-ți rămâne apoi decât să o pui pe limbă. Foarte rapid îmi întocmesc o super colecție de astfel de cutiuțe. Fratele meu mă întreabă:

— De unde îl ai pe *Pez Rade Tot*, Abdel Yamine?

— Cineva mi l-a dat.

— Nu te cred.

— Închide gura sau ți-o iei în freză.

Mă ascultă îndată.

Îmi plac mult și vapoarele, submarineele și mașinuțele pentru baie la care acționezi o manivelă într-o parte și jucăria începe să funcționeze. De

mai multe ori mi-am umplut pungulițe întregi cu astfel de jucării. Întâi intru în magazin, așa cum face toată lumea care vine pentru cumpărături, apoi deschid pungulița și încep să aleg de pe raft. Mă servesc și plec. Numai că într-o zi realizez că am sărit o etapă. Ar fi trebuit să trec pe la casa de marcat, asta dacă iau în calcul ce-mi spune directorul magazinului.

— Ai bani? mă întrebă.

— Bani? Pentru ce?

— Ca să plătești ceea ce ai luat acum câteva secunde.

— Ce am luat? Costă bani asta? De unde să știu eu? Dați-mi drumul la mână că mă doare.

— Unde este mama ta?

— Nu știu, acasă, în mod sigur.

— Și unde este casa ta?

— Nu știu, pe undeva.

— Bine, pentru că faci pe căposul, te duc la *post*¹.

Sincer, m-a băgat în ceață. Eu știu că *postul* e acel loc unde am fost de mai multe ori cu Amina să cumpărăm timbre și să le sune pe verișoarele ei din Algeria de la o cabină telefonică. Dar care e legătura cu bomboanele Pez? Aha, brusc încep să înțeleg. *Postul* este și locul unde putem retrage bani: se dă o hârtie la ghișeu cu niște cifre și o semnătură și în

1 Joc de cuvinte între „la Poste” (feminin) care înseamnă poștă și „le poste” (masculin) care înseamnă post, secție, loc.

schimbul ei doamna de acolo scoate și ne dă dintr-un sertar bancnote de câte o sută de franci. Ridic privirea spre directorul magazinului care încă mă ține strâns de mână. Am oroare de asta.

— Domnule, nu servește la nimic să mergem la *post*, oricum nu voi putea să vă plătesc căci nu am acea hârtie.

Mă privește prostit, ca și când nu înțelege nimic.

— Ce tot spui acolo? Polițiștii vor rezolva problema, nu-ți face griji!

Tipul ăsta este idiot de-a binelea! Nu există polițiști la *post*, și chiar de s-ar găsi vreunul, mă îndoiesc că mi-ar plăti bomboanele...

Intrăm pe un hol complet cenușiu, dar nu văd aici *postul* pe care-l cunosc eu. Oamenii sunt așezați pe scaune cu spatele la perete și un bărbat în uniformă bleu-marin ne scrutează din biroul lui. Directorul cu care am venit nu salută pe nimeni și trece direct la subiect.

— Domnule agent, vi-l aduc pe șterpelitorul pe care l-am prins în flagrant delict în magazinul meu.

În flagrant delict? Sunt sigur că tipul a privit prea multe filme cu Columbo la televizor... Schițez o grimasă de nemulțumire, aplec capul într-o parte și încerc să iau figura lui Calimero când se pregătește să-și rostească fraza proverbială: „Nu e *zust*, e chiar prea *inzust*!”

Directorul îi întinde ofițerului de serviciu obiectul

furtului:

— Uitați-vă! O pungă plină! Și pariez că nu e prima dată!

Polițistul îl trimite acasă:

— Bine, lăsați-ni-l, ne vom ocupa de el.

— Dar, fiți atenți, insist să fie pedepsit! Să-i fie de învățătură! Nu vreau să-l mai prind în magazinul meu!

— Domnule, doar v-am spus că ne vom ocupa de el.

În sfârșit iese, iar eu rămân pe loc, în picioare, nemișcat. Nu mai am figura unei biete victime care îndură o nedreptate revoltătoare. De fapt, îmi dau seama chiar în momentul acesta că mă doare în cot de ce va urma să se întâmple. Nu e vorba că nu mă tem de nimic, dar nici nu știu de ce aș putea să mă tem. De vreme ce erau pungulițe și bomboane la îndemâna mea, era de așteptat să mă servesc, nu? Eu sunt de bună-credință, m-am gândit că tocmai de aceea și erau puse acolo toate: Carambar, Tagada, Pez, Mickey, Goldorak, Albator...

Polițistul aproape că nici nu se uită la mine, mă ia și mă duce într-un birou unde mă prezintă colegilor săi.

— Directorul de la Prisunic l-a înhățat pe când se servea din raioane.

Imediat reacționez:

— Nu din raioane, ci doar de lângă casa de marcat

unde sunt bomboanele!

Cei doi agenți de poliție surâd afectuos. Pe moment nu-mi dau seama, dar de fapt nu aveam să mai întâlnesc vreodată chipuri atât de blânde în această corporație.

— Îți plac bomboanele?

— Evident că-mi plac.

— Evident? Atunci să le spui părinților tăi să-ți cumpere de acum încolo, ne-am înțeles?

— Da... bine!

— Știi să te întorci singur acasă?

Dau din cap că da.

— Bine atunci. Hai, fugi!

Din pragul ușii îi aud distrându-se pe seama directorului:

— Ce credea ăla, că vom băga țâncul la răcoare?

Sunt cel mai tare! Am reușit să bag în buzunar trei ursuleți de ciocolată. Aștept să trec de colțul străzii ca să savurez primul ursuleț. Am încă gura plină de ciocolată când ajung la ușa blocului și mă intersectez cu frate-meu care se întoarce de la cumpărături cu mama. Imediat mă suspectează de ceva:

— Ce mănânci?

— Un ursuleț.

— De unde-l ai?

— Mi l-a dat cineva.

— Nu te cred.

Îi zâmbesc cu toată gura... neagră de cacao,
evident!

4

Copiii francezi cresc cu o lesă în jurul gâtului și asta le dă părinților lor un sentiment de siguranță pentru faptul că ar controla situația. În fine... asta e doar în mintea lor. Mă uitam la ei cum soseau dimineața la școală. Își țineau progenitura de mână, avansau până la poarta școlii și o încurajau cu prostii de genul:

— Să înveți bine, dragul meu, și să fii cuminte!

Aveau impresia că le dădeau copiilor lor suficientă forță ca să lupte în jungla nemiloasă din curtea școlii, unde și ei la rândul lor fuseseră tachinați acum vreo treizeci de ani. În realitate nu făceau decât să-i traumeze. Căci pentru a ști să te bați, trebuie să-ți fi fabricat în prealabil armele. Și pentru asta nu este niciodată prea devreme.

Eram cel mai mic, nu prea solid, dar atacam tot timpul primul și câștigam de fiecare dată.

- Dă-mi biluțele tale.
- Nu. Sunt ale mele.
- Dă-mi-le, îți zic.
- Nu, nu vreau!
- Mă, ești sigur?
- Bine, bine...! Ți le dau...

Lecțiile nu mă interesau sub nicio formă și asta pentru că ne luau drept măscărici. V-am spus mai sus ce semnificație are numele meu: *A-l venera pe Yamine*. Și atunci credeți că m-aș fi ridiculizat în fața clasei să recit o poveste despre un bou și o broască? Asta era pentru mucoși.

- Abdel Yamine, ai învățat poezia?
- Care poezie?
- Fabula lui Jean de la Fontaine pe care trebuia să o înveți pentru azi.
- Jean de la Fontaine²? Și de ce nu Manon des Sources³?
- Bravo, domnul cunoaște din Pagnol!
- Îl prefer pe Guignol⁴.
- Sellou, afară !

2 Joc de cuvinte, în traducere literală: Ioan al Fântâniei.

3 Joc de cuvinte, în traducere literală: Manon a Izvoarelor.

4 Marionetă celebră în Franța, creată la începutul secolului al XIX-lea.

Adoram să fiu dat afară. Pedepsa asta, care conform spuselor învățătorului, era cea mai umilitoare, îmi oferea niște ocazii excelente ca să merg să-mi fac piața. Și ori arhitectul școlilor pariziene nu a prevăzut că într-o bună zi va intra în incinta lor un ștregar pe nume Abdel, ori dinadins a căutat să-mi simplifice treaba: cuierele erau fixate în afara sălilor de clasă, pe holuri. Și ce găseam în buzunarele hainelor? Un franc, ba chiar cinci în cele mai bune zile, un yo-yo, biscuiți, bomboane! Drept pentru care, datul afară din clasă era pur și simplu mană cerească pentru mine.

Îmi imaginam puștii întorcându-se seara acasă și jelindu-se:

— Mamă, nu înțeleg de ce mi-au dispărut banii din buzunar...

— Uite că încă o dată n-ai fost atent cu lucrurile tale. Nu-ți mai dau bani de acum încolo!

Vezi să nu! Asta numai până la următoarea dată. Și recolta lui Abdel avea să fie la fel de bogată...

În ziua când am împlinit zece ani, domnul învățător mi-a oferit o tură pe afară drept cadou

de aniversare. În ziua aceea am dat peste o bucată de carton de mare valoare, ascunsă cu grijă în buzunarul jachetei unei fete, sub o batistă roz. La pipăit era mai groasă decât o bancnotă și mai mare decât un bilet de cinema, dar nu reușeam să-mi dau seama ce găsisem. Am scos mâna din buzunar și am văzut o fotografie. Fotografia aparținea deținătoarei jachetei, dar nu era un simplu portret, ci așa cum se zice, un *plan américain*: adică din cap până la mijloc. Iar fata din fotografie era goală.

Recunosc că eram precoce în ale furtului, însă nu și în astfel de lucruri. Cu toate acestea, am mirosit imediat beneficiul pe care îl puteam obține de pe urma găselniței mele:

— Vanessa, micuța mea Vanessa, am ceva ce-ți aparține, cred...

Și mimând că îmi ciupesc vârful sânilor, îi spun:

— Se pare că încep să crească!

— Abdel, dă-mi fotografia imediat.

— Nu, nu pot, e prea drăguță, o opresc.

— Dă-mi-o înapoi sau...

— Sau ce? Mă spui directorului școlii? Sunt sigur că și lui i-ar plăcea s-o vadă!

— Spune-mi ce vrei.

— Cinci franci.

— Bine, ți-i aduc mâine.

Tranzacția noastră a durat de fapt câteva zile în plus. Cinci franci nu era o sumă suficient de mare. Am cerut mai mult, și mai mult. Era un joc și mă distram nebunește, dar oficioasa de Vanessa a știut să pună capăt jocului. Într-o seară, pe când mă întorceam acasă, părinții m-au luat de mână și mi-au zis:

— Abdel, mergem la *post*.

— La poștă vreți să spuneți?

— Nu, nu la poștă. Suntem convocați la comisariat.

Ce-ai mai făcut?

— Ăă... nu știu...

De fapt știam prea bine, însă credeam că e vorba de ceva mai grav decât amărâțul meu de șantaj. Când polițistul a expus motivul invitației noastre la comisariat, aproape că am răsuflat ușurat.

— Monsieur Sellou, fiul dumneavoastră Abdel Yamine este acuzat de stoarcere de fonduri.

Erau prea complicate aceste cuvinte pentru Belkacem. Eu însumi nu le înțelesesem până nu a pronunțat numele Vanesei. Am plecat de la secția de poliție cu promisiunea că voi înapoia imediat fotografia posesoarei. Părinții mei n-au înțeles nimic din povestea aceasta. Au mers în urma mea fără să articuleze vreun cuvânt, fără să-mi pună alte întrebări. Nu am fost pedepsit nici acasă, nici

Tu mi-ai schimbat viața

la școală. După mai mulți ani, am aflat că însuși directorul școlii a fost băgat în închisoare. Printre alte escrocherii, se servise și din bugetul școlii. Să furi banii copiilor, așa ceva nu se face...

5

În fiecare dimineață îmi luam micul dejun pe stradă, în drum spre școală. Cei de la livrări lăsau lăzile cu marfă în fața magazinelor care nu erau încă deschise și își continuau turul liniștiți. O folie de plastic fină menținea strâns diferitele produse laolaltă. Era suficient să zgârii folia într-o parte cu unghia ca să mă servesc cu ce voiam: un pachet de biscuiți *Saint Michel* pe de o parte, o cutie de suc de portocale pe de alta. Chiar nu vedeam să fi fost vreo problemă: totul era la îndemână, și de data asta chiar pe trotuar. Și hai să fim serioși, cu un pachet de biscuiți în plus sau în minus...

Împărțeam totul cu Mahmoud, Nassim, Ayoub, Macodou, Bokary. Eram prieten cu toți băieții

din cartierul Beaugrenelle, unde de altfel nu prea se găseau de-alde Edouard, Jean sau Louis. Și nu pentru că nu-i voiam, ci pentru că preferau să ne lase în pace. Oricum eram genul de băiat solitar și cu spirit de lider. Deviza mea era: „Cine e cu mine, să vină după mine”, și când mă uitam în spate, vedeam că erau cam numeroși cei care mă urmau.

Pierdeam vremea împreună cu ei în spațiul betonat dintre blocuri, mai sus de centrul comercial, baza aventurilor noastre. Eram frumoși și îmbrăcați după ultima modă, cu haine de firmă potrivite. Geacă Chevignon, blugi Levi's decupați într-o parte și cusuți cu imprimeul eșarfei Burberry, trening Adidas, tricou polo Lacoste, de care încă am rămas atașat. Inclusiv în prezent îmi place mult să văd micuțul crocodil pe buzunarul cămășii.

Prima dată când m-au prins furând din magazinul Go Sport, aveam deja la activ mai multe „goliri”. Nu era nimic mai simplu: intram în magazin, alegeam hainele care îmi plăceau, intram în cabina de probă, le îmbrăcam una peste alta și ieșeam din magazin pe același drum pe care intrasem, neobservat de nimeni.

Doar că eram puțin mai grăsuț decât cu câteva minute mai devreme. Era desigur pe vremea când agenții de pază și sistemele de securitate nu existau. Gecile erau puse pe umerase, cu o etichetă scrisă de mână și prinsă de nasturi. Dar într-o zi și-au făcut apariția un soi de „antifurturi” despre care se credea că sunt perfecte. Dar pe care totuși le puteai deschide fără nicio problemă cu o agrafă de birou, era suficient să-ți vină ideea. Iar eu nu am fost niciodată în lipsă de idei, și nici de timp.

Destul de repede am încetat să-i mai însoțesc pe ai mei în plimbările lor duminicale din Parc des Tuileries, din Jardin des Plantes sau la gradina zoologică din Vincennes. Duminica după-amiază moșaiam cu toții în fața serialului cu detectivii Starsky și Hutch până când Yacine, Nordine sau Brahim veneau să mă cheme afară. Coboram în fața blocului și căutam să facem ceva, o nouă idee pe care s-o punem în practică. Cum centrul comercial era închis de Ziua Domnului, era complicat să-ți faci cumpărăturile. Și totuși... Ce ne împiedica să intrăm? Ușa asta metalică ne duce în magazin, nu-i așa? La urma urmelor, care ar fi riscurile? Niciunul! Dovadă că...

În magazinul Go Sport, lângă cabinele de probă, se putea vedea o ușă deasupra căreia scria cu litere albe

pe fond verde „Ieșire de urgență”. Când un vânzător căuta o haină care nu era disponibilă în raion, trecea dincolo de ușa aceea și revenea cu haina respectivă în mână. Așadar, am dedus două lucruri: mai întâi, faptul că dincolo de peretele despărțitor era rezerva de marfă și, mai apoi, că ieșirea din această rezervă dădea direct în stradă. Până și fraierul de detectiv Gadget⁵ și-ar fi dat seama de asta singur.

Și iat-o aici, în fața noastră: o ușă de metal, așa cum am mai văzut la ieșirea din cinematografe, perfect plată, fără clanță, fără încuietoare și care se împinge din interior, apăsând pe o bară orizontală și lungă. În caz de incendiu, chiar și zeci de persoane de se aruncau asupra ei în același timp, o puteau deschide exercitând doar o singură presiune. Desigur, nu și din exterior... Teoretic! Căci cu o daltă am deblocat deschizătura, am strecurat piciorul în interior, Yacine a tras tare de ușă și ne-am strecurat în peștera lui Ali Baba.

Ce-o fi oare porticul pe sub care tocmai am trecut? Nu mai văzusem așa ceva până acum. Oricum, nu e momentul să ne jucăm de-a turiștii. Pun daltă la loc în buzunarul hainei și începem explorarea bunurilor disponibile. Majoritatea sunt pliate și împachetate în pungi transparente, ceea ce nu prea e comod ca să putem vedea dacă modelul ne place și dacă într-adevăr e mărimea noastră. Yacine face o descoperire:

⁵ Se face referire la filmul de desenate animate *Inspectorul Gadget*, apărut în anul 1983.

— Abdel, ia uită-te la pantalonii ăștia! Super cool!

Ridic privirea către el, într-adevăr blugii sunt simpatici. Mult mai puțin simpatic este însă ciobănescul german care își arată colții în spatele lui Yacine. Privirea-mi urcă de-a lungul lesei și se oprește asupra unei mâni aproape la fel de păroasă ca dihania de câine. Continui să ridic privirea până dau de un cap pătrătos cu o șapcă pe care scrie „Paza”.

Nu mai e pic de îndoială.

Paznicul îl înșfacă pe Yacine de gulerul hainei.

— Pe aici, amândoi!

— Dar, domnule, nu am făcut nimic!

— Închide gura!

Ne scoate din încăpere pe o ușă îngustă care dă spre centrul comercial și ne închide în toaletele personalului. Clic-clac, aici ușile sunt echipate cu încuietori exterioare. Mă prăpădesc de răs.

— Ai văzut, Yacine? Sunt tare deștepți! Au prevăzut ca WC-urile să le servească drept celulă pentru hoții prinși în flagrant delict. Optimizează spațiul, ce să zici!

— Încetează să mai glumești, am încurcat-o rău de data asta.

— Ei na, de ce? Doar n-am furat nimic!

— N-am furat pentru că nu am avut timp. Dar am forțat ușa magazinului.

— Cine a forțat-o? Tu? Tu, în persoană, Yacine? Evident că nu, și nici eu! Ușa era deschisă, noi n-am

făcut decât să intrăm!

După ce îmi termin fraza, ridic capacul de la rezerva de apă a toaletei și ascund dalta.

Câteva minute mai târziu gardianul revine cu doi polițiști. Le expunem propria versiune a întâmplării. Desigur că nu putea fi păcălit, dar cum n-a putut dovedi nimic împotriva noastră, paznicul s-a văzut nevoit să-i lase pe polițiști să plece, iar pe noi să ne însoțească spre ieșire.

— Pentru cultura voastră, tinereilor, să știți că acel portic este o alarmă. Când treci pe dedesubt, se declanșează o lumină roșie în cabina de pază.

Mă arăt extaziat în fața unei asemenea realizări tehnologice recente.

— Aha, bun lucru și foarte util!

— Foarte util!

Ușa metalică se trântește în spatele nostru. Morți de râs, plecăm să-i regăsim pe ceilalți băieți din cartier.

Cea mai mare lovitură pe care am dat-o, mă refer desigur la volumul ei, a fost când încă nu împlinisem zece ani. Am luat un kart de la magazinul de jucării *Trenul albastru* din centrul comercial Beaugrenelle. O mașină electrică în care chiar puteai intra. Mă și revăd coborând în viteză scările, în timp ce

directorul magazinului era pe urmele mele. Țineam captura deasupra capului și încercam să nu-mi pierd echilibrul.

— Stai pe loc, golanule!

Mașinuța valora o avere. Am încercat-o mai mulți pe suprafața betonată din cartier. Dar nu mergea foarte bine. Sincer să fiu, nu merita banii.

6

Obişnuințele se înrădăcinaseră în mine. Nu mă mai puteam schimba. La doisprezece ani nu mai exista deja nicio șansă să mai devin cetățeanul gentil pe care-l aștepta societatea. Toți ceilalți băieți din cartier, fără nicio excepție, urcaseră în aceeași barcă cu mine și tot acolo erau. Ca să ne schimbăm, ar fi trebuit să ni se ia libertatea, să fim privați unul de celălalt, de tot ce aveam chiar, dar nici așa n-ar fi mers... Nimic n-ar fi fost de ajuns. Ar fi trebuit să fim reprogramați în întregime, așa cum se șterge hard disk-ul unui computer. Numai că noi nu suntem mașini și nimeni nu-și permitea să folosească aceeași armă ca noi, adică forța, fără reguli și fără limite.

Foarte repede am înțeles mersul lumii. Paris, Villiers-le-Bel sau Saint-Troufignon-de-la-Creuse,

aceeași luptă. Indiferent unde am fi trăit, eram noi, sălbaticii, contra poporului civilizată al Franței. Nici nu aveam nevoie să ne batem ca să ne păstrăm privilegiile, căci din punct de vedere al legii, eram considerați niște copii, orice am fi făcut. Aici un copil este obligatoriu judecat ca fiind iresponsabil. I se găsesc toate justificările posibile și imposibile: este prea cocoloșit ori prea alintat de către părinți, sau dimpotrivă, trăiește în sărăcie, privat de iubire și protecție... Iar în cazul meu era vorba de, citez: „trauma abandonului”.

De cum am intrat în clasa a cincea la Gimnaziul „Guillaume Apollinaire” din sectorul XV, am și fost luat în primire de psihologul școlii care dorea să mă cunoască. Era evident alertat de dosarul meu consistent în ceea ce privește motivele de excludere din școală și observațiile puțin elogioase ale profesorilor la adresa mea.

— Abdel, tu nu trăiești cu părinții tăi adevărați, nu-i așa?

— Trăiesc cu unchiul și mătușa mea, dar acum ei sunt părinții mei.

— Au devenit părinții tăi din ziua când adevărații tăi părinți te-au abandonat, nu-i așa?

— Nu m-au abandonat.

— Abdel, când unii părinți încetează să se mai ocupe de copilul lor, îl abandonează, nu-i așa?

Va termina odată cu „nu-i așa”-ul lui?

— Vă spun că nu m-au abandonat. M-au încredințat altor părinți, asta-i tot.

— Asta poartă numele de abandon.

— Nu la noi, în tot cazul. La noi se practică asta.

Psihologul oftează în fața încăpățânării mele. Dar mă înmoi puțin ca să mă lase să plec:

— Domnule psiholog, nu vă faceți griji, totul e în regulă, nu sunt traumatizat.

— Ba da, Abdel, ești. Desigur că ești!

— Dacă spuneți...

Cert este faptul că trăiam toți, copiii cartierelor, în totală inconștiență. Nu a fost niciodată tras un semnal de alarmă îndeajuns de tare încât să înțelegem că intrasem pe un fâgaș greșit. Părinții noștri nu spuneau nimic pentru că nu știau ce să spună. Pentru că, deși dezaprobau comportamentul nostru, nu aveau mijloace să schimbe ceva. La majoritatea magrebiilor și africanilor, un copil își trăiește experiențele după cum îl duce mintea, fie ele și periculoase. Așa stau lucrurile.

Morala rămânea la nivel de concept, nu o integram.

— Ai ajuns rău, băiete!

Era constatarea învățătoarei, a directorului de magazin și a ofițerului de poliție care ne prindea

pentru a treia oară în decursul a două săptămâni.

La ce se așteptau cu toții? Să scot un strigăt de groază: „O, Doamne, am făcut o prostie, ce m-o fi apucat, sunt pe cale să-mi compromit viitorul!” Viitorul era un concept necunoscut și de neîntrezărit pentru noi. Nu ne proiectam în timp, nu anticipam nimic. Nici loviturile pe care urma să le dăm, nici pe cele pe care aveam să încercăm să le evităm. Eram indiferenți la tot.

— Abdel Yamine, Abdel Ghany, băieți, veniți. Ați primit o scrisoare din Algeria.

Nici măcar nu ne deranjam să-i răspundem Aminei, care ne chema. Scrisoarea rămânea pe caloriferul de la intrare până când Belkacem hotăra să o deschidă într-un final și să ne facă un rezumat timid:

— E mama voastră. Întreabă dacă vă e bine, dacă vă merge bine la școală și dacă v-ați făcut prieteni.

Am pufnit în râs.

— Dacă ne-am făcut prieteni? Tată, tu ce părere ai?

Ne obligau să mergem la școală și o făceam din când în când. Întârziem la ore, trâncăneam cu voce tare în clasă, ne serveam din buzunarele hainelor,

din penare, din ghiozdane. Ne băteam în joacă. Totul era pretext de distracție. Frica pe care o puteam citi pe chipul celui alt ne stimula ca pe un leu la vederea unei gazele care o ia la fugă. Nu ne amuza să fugim după o pradă ușoară. În schimb, savuram să o vedem având îndoieli, să pândim momentul când avea să conștientizeze pericolul, să o ascultăm negociindu-și salvarea, să o lăsăm să creadă în bunăvoia noastră chiar cu puțin înainte să lovim... Nu aveam inimă...

Am făcut rost de un hamster. O fată din clasa a VI-a, de la școala unde sunt înscris, mi l-a încredințat (nu a avut de ales, căci nimeni altcineva nu-l voia). Sărăcuța, și-a cheltuit toți bănuții ca să-și ia un prieten, și când să-l ducă acasă, s-a temut că părinții o vor certa...

— Nu ar fi trebuit să-l cumpăr. Tata mi-a spus dintotdeauna că nu vrea animale în apartament.

— Nu-ți face griji, îi voi găsi o casă nouă.

E haioasă specia asta de șobolani. Roade la un biscuit fără comentarii. Bea, mănâncă și urinează. Caietul meu de matematică e îmbibat de urina lui. Timp de câteva zile duc de colo-colo chestia asta în rucsac. În clasă e mai cuminte decât mine, și când îi vine cheful să se exprime, o acoperă complicitii mei. Chițăie și ei foarte bine, profesoara e uimită.

— Yacine, ți-ai prins mâna în fermoarul de la penar?

— Scuze, doamnă, nu e mâna, dar doare tare.

Avalanșă de râsete în toată clasa. Chiar și micilor burghezi din sectorul XV le plac glumele noastre. Toată lumea cunoaște adevărata cauză a zgomotelor ciudate care ies din rucsacul meu, dar nimeni nu pârăște. Vanessa (aceeași!) are o inimă iubitoare și îngrijorându-se pentru hamster, vine să-mi vorbească la recreație.

— Dă-mi-l mie, Abdel, o să mă ocup de el cum știi mai bine.

— Frumoaso, un animăluț ca ăsta costă bani.

Stoarcerea de bani nu a mers prima oară, așa că nădăjduiesc că de data asta îmi voi lua revanșa.

— N-ai decât să-ți păstrezi hamsterul!

La naiba, scorpia îmi ține piept. Pe loc îmi vine o idee sinistră: să-i vând animăluțul pe bucăți.

— Ia spune, Vanessa, am de gând să-i tai o lăbuță în seara asta în fața blocului, ca să-l văd cum fuge după aceea. Vrei să vii și tu să te uiți?

Biluțele albastre din ochii ei încep să se învârtă în orbita lor, așa cum se rotesc slipurile mele în tamburul mașinii de spălat.

— Ai înnebunit, doar n-o să faci asta!

— E hamsterul meu, mă privește ce fac cu el.

— Bine, ți-l cumpăr cu zece franci. Ți-i aduc mâine, să nu-i faci niciun rău.

— Batem palma.

A doua zi, Vanessa ține în mână moneda promisă.

— Abdel, îți dau banii, dar mai întâi vreau să văd hamsterul.

Deschid rucsacul și ea îmi întinde banii.

— E în regulă, dă-mi-l.

— Nu, Vanessa! Zece franci erau doar pentru prima lăbuță. Dacă vrei să mai vezi și alta, asta presupune zece franci în plus!

Îmi aduce banii la scara blocului chiar în acea seară.

— Gata, dă-mi hamsterul acum!

— Hei, scumpete, hamsterul are patru lăbuțe... Dar îți fac reducere pentru ultimele două, numai cincisprezece franci.

— Ești un măgar. Dă-mi-l odată, și-ți plătesc restul joi, la școală.

— Vanessa, nu știu dacă pot avea încredere în tine...

E roșie de nervi. Și eu sunt roșu, dar de râs. Îi întind ghemul de păr urât mirositor și privesc cum se îndepărtează. Nu i-aș fi tăiat niciodată nici măcar o ureche hamsterului.

A murit după câteva săptămâni în cușca-i de cinci stele de la Vanessa. Nici măcar n-a știut să se ocupe de el cum trebuie.

De la gimnaziu, m-au transferat la liceul profesional Chennevière-Malézieux din sectorul XII, la specialitatea mecanică generală. Chiar din prima zi, directorul adjunct ne oferă un curs de istorie și în același timp o bună și mică lecție de morală.

— André Chennevière și Louis Malézieux au fost ambii apărători înflăcărați ai Franței în perioada ocupației germane din timpul celui de-al doilea război mondial. Sunteți norocoși să trăiți într-o țară prosperă și pașnică. Nu veți fi nevoiți să vă bateți decât pentru a vă construi propriul viitor. Vă încurajez să dați dovadă de aceeași înflăcărare în învățarea acestei meserii.

Să trăiți! Așadar, hotărâsc să fac și eu rezistență ca indiviziiăștia doi. N-am avut niciodată intenția să bag mâinile în vaselină. Am paisprezece ani și niciun alt țel în viață în afară de a-mi păstra libertatea. Trebuie să mai rezist încă doi ani și apoi se vor vedea constrânși să mă elibereze. După vârsta de șaisprezece ani, școala în Franța nu mai e obligatorie. Știu însă că ne slăbesc căpăstrul chiar și mai devreme. Norocul nostru.

Nu am nimic de-a face cu turma în care vor să mă facă să pasc. Care era de fapt acea poveste despre oi pe care ne-a spus-o anul trecut profesorul de franceză? Oile de Panurge, asta era! Un tip aruncă

o oaie în mare și toate celelalte se iau după ea. În blestematul acesta de liceu toți elevii seamănă cu niște oi. Numai să-i vezi pe tipi: privire monotonă, trei cuvinte în vocabular, o idee pe an. Au repetat anul o dată, de două ori, unii chiar de trei ori. Au dat impresia că-și dau silința, că vor bacalaureat, facultate și alte aiureli. Însă ei n-au decât instincte primare: să mănânce - trăiască cantina! - și să și-o tragă! Nu este alt cuvânt pentru asta, căci pe acesta îl repetă între ei cât e ziua de lungă.

Trei biete fete au aterizat în clasa asta de degenerați. Cel puțin una dintre ele va trece cel puțin o dată „prin mâna” mai multora...

Am multe defecte, dar acest fel de violență nu se numără printre ele. Băieți, nu, mulțumesc, nu mă joc cu astfel de lucruri, prefer alte jocuri, în altă parte.

7

Pierdeam vremea prin cartierul Beaugrenelle. Magazinele începeau să se echipeze serios ca să poată face față vizitelor noastre: detectoare de trecere, antifurturi din ce în ce mai performante, paznici, salariați vigilenți cu privire la un anumit tip de clientelă... În mai puțin de doi ani, sistemele de securitate luaseră o așa amploare, încât nu ne mai puteam servi direct de la sursă. Trebuia fie să renunțăm la hanoracele cu glugă, cu care ne stătea atât de bine, fie să mergem să le culegem din altă parte... direct de pe umerășe, de acasă de la bobocii din cartierele luxoase. Recunosc acum că acestui raționament nu-i lipsește nici logica, dar nici cinismul.

Doar că pe vremea aceea nu eram conștient de

nimic. Eram incapabil să mă pun în locul celorlalți. Nu încercam să o fac, dar nici măcar nu-mi venea ideea să încerc. Dacă m-ar fi întrebat cineva de suferința unui adolescent care tocmai fusese deposedat de lucrul său, n-aș fi făcut decât să chicotesc sarcastic. Căci nimic nu era grav în ceea ce mă privea; nimic grav nici în ceea ce-i privea pe ceilalți. Și cu atât mai puțin în ceea ce-i privea pe mucoșii de bani gata.

Începând cu clasa a V-a, părinții nu-și mai însoțeau odraslele până la poarta școlii. Astfel, imediat după ce ieșeau din casă, deveneau prăzi ușoare pentru noi. Reperam unul bine echipat, înțolit exact cum trebuia, ne precipitam spre el vreo doi sau trei, îl înconjuram și mergeam pe trotuar lângă el în aceeași direcție ca și cum ne îndreptam spre școală împreună, ca niște prieteni. Trecătorii nu observau nimic îngrijorător. Ba chiar mă gândesc că se vedeau în fața unui spectacol îmbucurător: „Așadar, micuțul catolic este prieten cu doi arabi. Acest fiu de familie respectabilă are inimă bună și nu-i respinge pe băieții ciufuliți, care în mod evident au un mod de viață prea puțin stabil.” Trecătorii nu auzeau schimburile noastre de cuvinte:

- Adidașii ăia, ce număr sunt?
- Vreți să spuneți ce mărime? Ce vă privește?
- Mă, răspunde!
- Patruzeci.
- Patruzeci, super! Exact ce-mi trebuia! Dă-mi-i.

— Nici vorbă, doar n-o să merg la școală în șosete.

— Am un cuter în buzunar. Bănuiesc că n-ai vrea să-ți pătezi puloverașul albastru cu niște picături de sânge de-a dreptul urâte. Așază-te acolo!

Îi indicam ori o bancă, ori o treaptă de scară, ori pragul unui magazin care încă nu era deschis.

— Hai, desfă-ți șireturile, mișcă-te mai repede!

Îndesam perechea de Nike în rucsacul meu și plecam mai departe cu Yacine, care, pentru că purta mărimea 42, își găsea mai greu adolescenți de la care să se echipeze.

Se întâmpla să și lovim. Cu pumnul, cu piciorul, atunci când tipul nu voia să se supună. Consideram o astfel de atitudine de nesupunere complet stupidă. Pentru o pereche de papuci, sincer...

M-au prins de câteva ori. Rămâneam o oră sau două la comisariat și apoi mă întorceam acasă ca și cum nu se întâmplase nimic. Poliția franceză e departe de a fi la fel de înspăimântătoare ca în filme. N-am primit niciodată volumul *Yellow Pages* în figură, și nici măcar cea mai mică palmă. Nu se lovesc copiii în Franța, nu se cade așa ceva. Nici acasă la Belkacem și Amina nu sunt bătuți copiii. Îmi aduc aminte însă de țipetele care veneau de la vecini, tatăl care își biciuia fiul, fiul care urla

de durere și mama care țipa ca să oprească scena de tortură. Îmi amintesc de Mouloud, de Kofi, de Sékou, care primeau lovituri serioase. Nu trebuia să-i atingi prea tare pe umăr timp de câteva zile, iar mai apoi nu trebuia sub nicio formă să faci vreo aluzie la corecția pe care au primit-o, să le spui că s-a auzit sau că s-a înțeles ce li s-a întâmplat. Nimic nu se întâmplase. De altfel nimic nu se schimba, viața după bătaie era la fel ca înainte de bătaie. Mouloud, Kofi și Sékou își țineau în continuare postul la scara blocului sau între blocuri și alergau la fel de repede.

Am dobândit mai multă încredere în mine și de acum încolo mergeam mai departe de sectorul XV. Iau linia 10 de metrou la stația Charles Michel, schimb la Odeon și cobor la Châtelet-Les Halles. Este multă lume pestriță, tipi de culoare și arabi mai ales. Unii dintre ei se dau drept americani, se îndoapă cu hamburgeri ca să obțină aceeași corpolență ca dansatorii de breakdance. Îi auzi de departe cum se apropie cu ghettoblasterul lor care le urlă de pe umăr. Au o șapcă înșurubată invers pe cap și poartă pantaloni de cea mai mare mărime pe care o puteau găsi. Lasă aparatul jos, dau muzica mai tare și se lansează pe pistă, asigurând astfel spectacolul și ambianța sonoră. În felul acesta acoperă zgomotul

negocierilor pe care le încep. Fiecare își vede de micile lui tranzacții fără să se preocupe de ceilalți, iar eu mă amestec în mulțimea de oameni. Înghit un sendviș, vând o haină Lacoste, o pereche de încălțăminte Weston, nimic special. Drogurile circulă în altă parte, nu sub privirile mele. Genul acesta de tranzacții nu mă interesează, poate numai ca să-i oftic pe băieții de aur din sectorul XVI, care caută să-și condimenteze petrecerile lor de bogătanii. Le vând ardei uscat. Nu seamănă cu canabisul nici la culoare, nici la miros, dar asta nu pare că-i surprinde, ci îmi întind mălaiul. Tai o bucată de scoarță de arțar și fac din ea o lamelă foarte prezentabilă. Nu-mi rămâne decât să o frec cu puțină iarbă, veritabilă, ca să-i dea culoare și miros și să o împachetez în hârtie de ziar. Lângă La Fontaine des Innocents⁶, își face apariția un tânăr în costum.

— Ai? Spune-mi, ai?

— Da' tu ai parole?

Tranzacția se încheie rapid, tipul pleacă imediat.

Îmi imaginez moaca lui când va deschide pachetul.

Va scoate tutunul și foile de învârtit ascunse sub saltea și o să i se ia pielea de pe degete tot încercând să fărâmițeze porcăria pe care i-am vândut-o, ca să-și facă un joint. „E bună iarba mea, Jean-Bernard? Nu mă mir, este din arțar!”

⁶ Monument istoric din 1862, fântâna din cartierul Les Halles din sectorul I al capitalei.

Petrecerile, acele „zoulou party” cum se spune, au loc la subsoluri. Suntem toți prieteni indiferent de originea etnică. Și pentru că suntem toți prieteni, nu ne cunoaștem niciunul. Îți știu pe nume sau după poreclă pe fiecare dintre cei care trec pe aici, așa cum și ei știu cine sunt: micuțul Abdel. Dar nimic mai mult. Habar nu am de numele lor de familie și ei n-au auzit niciodată de Sellou. Îmi spun „micuțul”, din cauză că sunt mic de statură, nu ca vârstă. Am cincisprezece ani. Pe aici trec și băieții mult mai mici decât mine, și chiar fete prea naive.

Flirtează cu un pericol pe care îl presimt, dar le plac privirile pe care băieții, puternici ca niște bărbați, le aruncă asupra lor. Vor regreta amarnic imprudența lor. Analizez toată această lume îndeaproape, dar nu prea mă integrez. În câte o seară merg afară cu punk-iștii, în alta, dacă plouă, tranzacționez prin galeriile subterane.

— Hei, micuțele, îți spun un secret. O fată de la liceul „Henri al IV-lea” organizează o petrecere la ea acasă în seara asta. Bătrânii ei sunt plecați, pricepi?

— Sunt de-al vostru.

În astfel de cazuri te duci neinvitat și iei parte liniștit la petrecere, până când unul din grup dă semnalul de plecare. Și atunci începem „curățarea” locului. Și întotdeauna găsești la îndemână măcar

un video player de ultimă generație. Debranșez cu grijă firele și le înfășor metodic într-un ghem. Micuța gazdă e îngrozită. „Ce fac noii ei prieteni? Până acum cinci minute erau atât de simpatici! Cum ar fi putut să anticipeze ea așa ceva? Vai, ce băieți răi!” Fata se închide în camera ei, iar prietenii mei se distrează să mă vadă mergând pe stradă, în modul cel mai firesc cu putință, cu un aparat atât de greu la subraț.

— Micuțule, ești cel mai tare!

Cum să nu!

În seara asta umblăm prin Piața Carrée⁷, care de fapt n-ar trebui să se numească așa căci este rotundă. Dintr-odată se pare că lucrurile se aprind între doi băieți, undeva în spate lângă un zid. Fiecare privește de departe, nu se aproprie nimeni. Niciodată nu se amestecă nimeni în treburile altora. Începe bătaia, un spectacol banal.

Mai puțin banală este însă vederea sângelui care țâșnește din gâtul unuia dintre tipi. Nu sunt deloc banale chestiile albe care ies din beregata tipului. A murit, fără nicio îndoială.

Ne împrăștiem într-o fracțiune de secundă, ca un stol de porumbei. Nu am văzut lama care a tăiat în carne vie, sigur era lată și tare, iar mâna care o

⁷ Pătrată (fr.)

ținea, puternică și hotărâtă. Iată de ce nu mă bag la droguri dure, nici să le consum, nici să le vând. E un trafic care duce mult prea departe. Ciudat, eu care nu mi-am pus niciodată vreo întrebare, eu care fur fără niciun scrupul, știu deja că nu voi ucide niciodată pentru bani.

Polițiștii nu vor întârzia să-și facă apariția, așa că alerg cât mai departe posibil. Toți martorii scenei s-au dispersat în oraș și în subteranele sale. Am văzut capul celui ucis atârând greoi spre umăr, aproape tăiat în întregime. Dar nimic altceva în plus.

**Nu aștepta ca lucrurile
să devină mai ușoare,
mai simple, mai bune.**

**Viața va fi întotdeauna
complicată.**

**Învață să fii fericit în
acest moment.**

**Altfel, vei rămâne fără
timp.**

8

Se murea și la noi în cartier, dar de singurătate și disperare, cum se moare în orașe. Lumea se sinucidea, cel mai adesea aruncându-se pe fereastră. De fiecare dată era un adevărat eveniment. Eram câteva sute de oameni care trăiam în cartierul Beaugrenelle, mai puțin de o mie, dar ne cunoșteam cu toții. Era ceva senzațional în dispariția bruscă a unuia dintre locuitorii lui. Bătrânii care de obicei stăteau închiși în apartamentul lor, ieșeau pe palier ca să discute cu vecinii lor. Dar în fond nu-și ziceau nimic. Unii dintre ei nu voiau decât să-și facă o imagine bună, demonstrând că au compasiune pentru acel biet domn Benboudaoud care până la urmă n-a mai rezistat. Alții voiau să-și demonstreze perspicacitatea explicând cauza sinuciderii lui, pe

care doar ei, desigur, o cunoșteau.

— Nu mai suporta să trăiască singur, Youssef. Era foarte nefericit de când i-a murit soția. Acum cât timp deja?

— Acum cinci ani. Dar vă înșelați, nu din cauza soției s-a sinucis.

Liniște, suspans, bătaie de tobe, celălalt rămânând cu gura căscată în așteptarea deznodământului.

— Și-a luat viața după ce a deschis corespondența de azi.

— Da? Și ce era în corespondența de dimineață?

— N-ați văzut că încă mai ținea în mâini o scrisoare de la impozite când s-a prăbușit la pământ?

Așa este. Bătrânul Youssef s-a aruncat de la etajul șapte cu avizul de plată a impozitelor între degete.

Foarte probabil că era ceva grav, de vreme ce nu i-a dat drumul nicidecum...

Încă mai am în fața ochilor imaginea aceluia tip, un francez complet distrus de alcool, sfrijit de povara vieții lui ratate. Locuia în scara vecină, împreună cu soția lui la fel de îmbibată de alcool ca și el. L-a părăsit pentru un altul, iar el s-a aruncat de la fereastră. Numai că el locuia la primul etaj... Și-a zdrobit oasele și rămăsese acolo, pe spate, cu un braț undeva pe sub ceafă, un picior pe la mijloc,

un cot intrat printre coaste. Când au sosit cei de la urgență, s-au uitat la marioneta dezmembrată și nu știau de unde să o apuce. Au pus peste el o pătură pentru supraviețuire, o folie aurită. A murit sclipitor, micul încornorat.

Un alt caz care îmi revine în minte și care pe cât ne-a amuzat pe mine și prietenii mei, pe atât ne-a și dezgustat: Leila, o femeie obeză, care nu ieșea niciodată din casă, s-a aruncat de la etajul șase. Trupul ei a făcut *pleosc* și a explodat efectiv pe asfalt ca o roșie răscoptă. Mai e și o altă poveste, tot de dragoste: un tip și-a adus amanta în apartamentul în care a locuit cu soția lui. La sfârșitul verii trecute tipul a fost găsit pe jumătate descompus în pat. Era bolnav de cancer în fază terminală și noua lui iubită plecase în vacanță. Tipa a chemat să i se curățe apartamentul și continuă să trăiască în el.

Dacă mă gândesc mai bine, îmi spun că nu prea eram norocos: eu care permanent eram plecat la plimbare, care mâncam o dată la patru zile acasă la ai mei, eram totuși prezent în cartier de fiecare dată când avea loc o sinucidere. Dar de fiecare dată spălam putina. Polițiștii debarcau imediat ca să-și facă ancheta. Nu știam niciodată din ce motiv mă căutau, dar știam întotdeauna ca era preferabil să-i evit.

Mă căutau pentru crima din cartierul Châtelet-Les Halles. Pe atunci erau deja camere de supraveghere care fuseseră instalate și toată scena a fost filmată. Imaginea însă, nefiind de cea mai bună calitate, nu le era suficientă ca să identifice asasinul. Un tip de culoare, înalt, în ținută sport și cu adidași, ce poate fi mai comun? Pe mine însă m-au identificat. Trebuie să recunosc că mă și cunoșteau bine. De câte ori mă prindeau, mă țineau în arest atât de mult timp cât le permitea legea, și mă eliberau promițându-mi că ne vom revedea.

Și ne-am revăzut cu ocazia unui control stupid de identitate, într-o dimineată, într-o gară de la periferie când abia mă trezeam din somn. Aproape că nu mai puneam piciorul pe la liceu, și cam tot atât de des îl puneam și pe acasă. Îmi petreceam nopțile în trenurile care circulau din Paris în suburbie, la fel ca toți băieții din cartierul Châtelet cu care umblam serile. Aveam cu ce să ne ocupăm până spre dimineată, iar când se relua circulația pe la patru-cinci dimineată, coboram în stație, ne instalăm într-un vagon la întâmplare și dormeam câteva ore. Deschideam din când în când câte un ochi și

vedeam câte un tip îmbrăcat în costum și cravată, cu servieta pe genunchi, iar la încheietura mâinii ai fi zis că și-o fixase cu niște cătușe. Privirile noastre se intersectau, și nu știu care dintre ele, a mea sau a lui, era mai disprețuitoare. Gândeam despre el: „Du-te la muncă, hai, continuă să te scoli în zori ca să-ți câștigi salariul mizerabil. Eu nu mi-am terminat încă noaptea.” Și mă adânceam din nou în somnul meu. Aveam imprimată pe obraz urma cusăturilor de la husa scaunelor. E foarte posibil că nu miroseam a trandafiri, dar nicăieri în Paris nu miroase a trandafiri. O voce se auzi în boxe:

— Saint-Rémy-lès-Chevreuses, capăt de linie. Toți călătorii sunt invitați să coboare din tren.

O voce îmi vorbește la ureche:

— Abdel, Abdel, la naiba, trezește-te! Trebuie să coborâm din vagon. Trenul pleacă la depozit.

— Lasă-mă să dorm...

O altă voce, mai seacă, și a cărui posesor îmi scutură brațul:

— Control de acte de identitate. Buletinul!

Într-un final m-am trezit căscând cu toată gura. Mi-a venit ideea să mă uit la ceas, dar m-am răzgândit într-o fracțiune de secundă. Tipul în uniformă, cu salariu minim pe economie, ar fi ghicit că nu l-am primit cadou la ceremonia primei mele comunii.

— Aș prefera un mic croasant cu o cafea...

— Văd că ai chef de glume de dimineață, e bine!

Blazat, îi întind actele de identitate, care desigur că sunt în regulă. Născut în orașul Alger, dar deținător al unui permis de ședere care fusese recent reînnoit. De altfel, procedura de obținere a cetățeniei franceze era în curs: în anii '80, oricine avea rezidență în Franța mai mult de zece ani putea obține un pașaport tricolor albastru-alb-roșu. Și nu mi-a fost rușine să-l cer. Nerodul de frate-meu n-a fost suficient de prevăzător în ceea ce privește demersurile administrative și a fost expulzat în 1986. Belkacem și Amina au pierdut un fiu, fără îndoială era cel pe care ar fi preferat să-l păstreze lângă ei, dacă ar fi fost să poată alege. Pe fiul care le rămânea aveau să meargă să-l ia de la comisariat.

— Sellou, PJ vrea să te interogheze, te luăm cu noi.

— PJ? Ce mai e și asta?

— Nu face pe naivul. Poliția Judiciară, știi foarte bine ce este.

Pe loc am înțeles că era vorba de crima din Châtelet, singurul fapt destul de grav încât să merite o audiență la L'Île de la Cité.

Știam că nu riscam nimic: fusesem martor și nimic mai mult, și nu cunoșteam identitatea criminalului. Măcar de data asta nu era nevoie să mint. Nu aveam nevoie să mă joc de-a cine e mai deștept. Nimeni nu mă acuza de nimic, puteam să spun adevărul gol-golul. A fost o încăierare, urmată de o lovitură de

Tu mi-ai schimbat viața

cuțit care l-a doborât la pământ pe unul dintre tipi.
Aici se sfârșește povestea. Și începe parcursul meu
judiciar.

9

Recent am împlinit șaisprezece ani. Cu câteva zile în urmă m-am aflat în fața Consiliului de disciplină al liceului pentru a-mi încheia cariera de mecanic. Sunt acuzat de absențe repetate, și ca accesoriu, de faptul că i-am dat un pumn profesorului de management.

— Abdel Yamine Sellou, l-ați agresat pe domnul Péruchon în data de 23 aprilie. Vă recunoașteți fapta?

Pe bune! Zici că sunt la tribunal...

— O recunosc, o recunosc...

— Bine, este un început. Puteți garanta că nu o veți repeta?

— Păi, asta depinde de el!

— Nu! Depinde doar de dumneavoastră. Puteți așadar să promiteți că este ultima?

— Nu, nu pot.

Directorul oftează resemnat. Ceilalți jurați nici măcar nu-și ridică nasul din rebusurile lor. Insolența mea face parte din cea mai banală rutină pentru ei. Au văzut atâtea la viața lor, că mă întreb ce trebuie să se întâmple ca să fie surprinși. Încerc să glumesc.

— Domnule director, doar n-o să mă dați afară.

— Abdel Yamine, vă preocupă subito viitorul dumneavoastră profesional?

— De fapt... Vă întreb din cauza cantinei. Joia de obicei se servesc cartofi prăjiți. Și îmi place să vin joia.

În sală tot nu mișcă nimeni, nici măcar cel mai gras dintre ei, consilierul principal de educație, care nu mi-a dat niciodată nici cel mai mic sfat. „Hei, alo, vorbesc de cartofi prăjiți aici!”

Mi-l imaginez pe cel gras ca pe un personaj de desene animate care se transformă într-un lup obez, cu limba atârând până la pământ, cu saliva care-i curge pe burta-i păroasă, incapabil să facă un pas până la farfuria cu cartofi prăjiți crocanți pe care o ține în mâinile sale Scufița Abdel.

Directorul mă întrerupe din delir.

— Argumentul dumneavoastră culinar riscă să nu fie suficient, îmi pare rău... Vom delibera, dar mă tem că rezultatul dezbaterii este deja hotărât. Veți primi o scrisoare acasă peste câteva zile. Acum puteți pleca.

— Bine, pe curând atunci!

— Mă îndoiesc... Vă doresc succes, Abdel Yamine.

Scrisoarea încă n-a ajuns la părinții mei, și nici nu le-am spus despre cele întâmplate. Îi ignor în totalitate. M-am debarasat de sistemul școlar și de familie de multă vreme. Din punct de vedere al legii în schimb, nu pot fi interogat fără prezența responsabilului legal. Una dintre mașinile poliției pleacă să-i aducă pe Belkacem și Amina. Sunt conduși la 36 Quai des Orfèvres, la sediul Brigăzii Criminale. Amândoi intră pe holul unde dorm tolănit pe un scaun. Par speriați și triști în același timp. Mama se repede asupra mea:

— Abdel, ce-ai făcut?

— Nu te panica, totul va fi bine.

Excluderea mea de la liceu nu va schimba nimic pentru părinții mei. Oricum sunt la curent că nu mai calc pe acolo decât o dată pe lună, în general pe data de 32 a lunii (pentru cantină, cred că s-a înțeles) și de foarte multă vreme le lipsește orice modalitate de a mă controla. Dar le este teamă de audiența la care au fost convocați și care se va derula în următoarele clipe. Prima dată când au venit să mă ia de la comisariat era deja prea târziu ca să mai

schimbe ceva în comportamentul meu. Dovadă că ne găsim din nou față în față cu gaborii care se ocupă de criminali. Lucrul de care se tem pentru mine în tăcere de ani de zile, cu rușinea specifică omului care se simte neputincios, probabil că are loc acum.

— Abdel Yamine Sellou, ai fost recunoscut datorită camerelor de luat vederi în Piața Carrée, la al treilea subsol al Forumului des Halles. O crimă a fost comisă în noaptea de bla-bla-bla, bla-bla-bla...

Eu moțai. Părinții mei privesc fix la buzele inspectorului pentru a-i înțelege mai bine cuvintele. Termenul „crimă” îi produce mamei un electroșoc.

— Nu-ți face griji, mamă, nu sunt eu autorul, n-am făcut nimic. Doar că m-am găsit pe acolo când nu trebuia.

Polițistul confirmă.

— Doamna Sellou, îl interoghez pe fiul dumneavoastră doar în calitate de martor. Nu este acuzat de asasinat, mă înțelegeți?

Dă din cap că da și se așază mai bine pe scaun, liniștită. Nu știu ce le trece prin cap, ei și tatălui meu, în acele momente, și nici nu voi ști vreodată. Nu scot niciun cuvânt. Nu vor scoate prea multe cuvinte nici măcar când vom părăsi faimosul sediu de pe Quai des Orfèvres. Tata abia se aruncă într-o prelegere moralizatoare când ajungem în Beaugrenelle, că mama îl și oprește de teamă că voi dispărea imediat.

Deocamdată îi furnizez inspectorului versiunea proprie: pe indivizii de la Halles nu-i văzusem în viața mea, nu știu cum îi cheamă și nici n-aș putea să-i recunosc. Cu toate acestea, inspectorul nu pune capăt întrebărilor. Mă întrebă despre mine, viața mea, obiceiurile mele, despre prietenii mei din Châtelet cu care, de fapt, nu sunt atât de prieten. Mă lovește cu un discurs formal. Ori este plătit și pentru asta, ori în felul acesta își descarcă conștiința. Mă gândesc că trebuie să fie enervant să fii atât de puțin eficace în propria-ți meserie.

— Abdel Yamine, părinții tăi au venituri modeste, iar tu primești o bursă de la stat pentru a putea studia, deși nici măcar nu frecventezi cursurile. Ți se pare normal?

— Hmmm....

— În plus, banii sunt transferați direct în contul deschis pe numele tău. Părinții tăi ar putea să-i folosească pentru a-ți cumpăra cel puțin haine și mâncare.

— Hmmm....

— Dar desigur, tu te descurci foarte bine și singur, nu-i așa? Te porți ca un cocoș... Bine, te voi prezenta unei doamne care este judecătoare pentru minori și se va ocupa de tine până la majorat.

Părinții mei nu au nicio reacție. Nu înțeleg nimic

din situația asta, dar înțeleg măcar că nu le va fi luat fiul. Știu că nu voi fi plasat într-un centru pentru tineri delincvenți. Știu că voi fi convocat de acum încolo din trei în trei săptămâni la Palatul de Justiție și că asta nu va schimba nimic, absolut nimic nici pentru ei, nici pentru mine. Youssouf, Mohamed, Yacine, Ryan, Nassim, Mouloud, ca mai toți copiii din Beaugrenelle, sunt sub supravegherea unui judecător pentru minori. Toată lumea din cartier știe că așa stau lucrurile. Părinții mei își spun probabil că acesta e „premiul” care se dă tuturor odraslelor, fie ele ale imigranților sau ale francezilor.

Judecătoarea a venit special pentru noi. E o doamnă micuță și rotundă, cu o voce blândă și o atitudine maternă. Îmi vorbește de parcă aș avea zece ani, însă fără să mă ia drept un retardat. Se pare că vrea să mă ajute. Trage concluziile cazului meu fără să exagereze inutil.

— Abdel Yamine, nu prea îți place școala din câte se vede.

— Nu prea, așa-i.

— Înțeleg... Vezi tu, nu ești singurul în situația asta... Dar îți place să stai pe-afară noaptea? Mi s-a spus că ai fost martorul unei întâmplări groaznice la Halles, cineva a fost ucis sub ochii tăi, așa-i?

— Da...

— Și crezi că e un lucru bun pentru un tânăr de șaisprezece ani să se găsească într-o situație de genul acesta?

Ridic din umeri.

— Abdel Yamine, ne vedem din nou peste trei săptămâni. Până atunci îți propun să te gândești la ce ți-ar plăcea să faci. Eventual la locul unde ți-ar plăcea să trăiești. Vom discuta împreună și vom vedea ce putem face. Ești de acord?

— Da.

Către părinții mei:

— Doamnă Sellou, domnule Sellou, vă reamintesc că acest copil este sub răspunderea dumneavoastră până la vârsta majoratului, care e fixată la optsprezece ani în Franța. Până atunci aveți obligația să-i asigurați protecția, chiar și dacă e împotriva voii lui. Un copil nu este o povară, ci o sarcină, și când devenim părinți trebuie să o îndeplinim. Înțelegeți ce vă spun?

— Da, doamnă.

De data asta într-adevăr au înțeles. Nu chiar totul, dar au înțeles. Pe stradă, după ce a petrecut trei ore la Brigada Criminală cu umerii aplecați și ochii încețoșați, tata îndrăznește să se exprime cât de cât.

— Ai auzit, Abdel. Doamna a spus că suntem responsabili de tine, așa că de acum încolo te vei potoli.

Am auzit și cuvântul „povară” în discursul judecătorei. Mă uit la acest biet om care leagă cabluri de treizeci de ani și traversăm împreună Sena pe Pont-Neuf unde am câteva amintiri. Viața mea îmi pare categoric mai interesantă decât a lui. Mama își ridică brusc privirea spre mine; are ochii în lacrimi.

— Abdel, au omorât pe cineva în fața ta!

— Nu a fost nimic, mamă. A fost ca un accident sau ca un film pe care l-aș fi văzut la televizor. Eram de față, dar situația nu mă viza. Nu m-a afectat.

Și nici prelegerile părinților mei, de altfel.

II

SFÂRȘITUL INOCENȚEI

Profitam de slăbiciunea părinților mei și nu vedeam niciun rău în asta. La cel mult șase sau șapte ani am lăsat deoparte copilăria și vapoarele cu pânze din Parcul des Tuileries ca să intru, fără ocolișuri, într-o formă de independență feroce. Am stat să observ, am făcut inventarul omenirii și am ajuns la concluzia că lucrurile se petreceau ca în rândul animalelor: exista unul care domina și mai mulți dominați. Mi-am spus că, cu un minimum de inteligență și instinct de supraviețuire, existau șanse să-mi fac un loc.

Nu conștientizam că Belkacem și Amina vegheau asupra mea, în felul lor. Orice s-ar putea crede, intraseră în acest rol cu puținele mijloace de care dispuneau și i-am acceptat ca atare. De altfel le

spuneam mama și tata.

— Tată, cumpără-mi altă carte cu benzi desenate.

— Mamă, dă-mi sarea.

Le ceream tot ce voiam dându-le ordine. Nu știam că în mod normal lucrurile se petrec altfel. Nici ei nu știau, având în vedere că nu-mi făceau nicio observație.

Repet, nu aveau vreo metodă de educație. Credeau că părinți iubitori sunt cei care le permit orice copiilor lor. Nu știau că trebuie câteodată să li se interzică anumite lucruri, spre binele lor. Nu stăpâneau codurile în vigoare și aferente societății care se respectă, acea societate care folosește formulele de politețe la orice propoziție și știe cât e de important să ai o conduită adecvată. Prin urmare, nu exista niciun risc să-mi fie transmise aceste coduri și nici să-mi fie pretinse mai apoi.

Adesea mă întorceam seara de la școală cu pedepse. Mama mă vedea copiind rânduri întregi... Zeci, sute... *Trebuie să tac și să stau așezat în timpul orelor, nu trebuie să-i lovesc pe colegii mei în timpul recreației, nu trebuie să arunc rigla metalică spre învățătoare.* Îmi făceam un loc pe un colț de masă în bucătărie, îmi întindeam foile și mă aruncam într-un maraton de scris. Mama pregătea cina lângă mine.

Din când în când își ștergea mâinile de șorț, trecea prin spate, punea o mână pe umărul meu și privea la mâzgăliturile mele din ce în ce mai multe:

— Ai atâtea teme de făcut, Abdel! E un lucru bun!

Abia se descurca să citească în franceză. Așadar, nu citea observațiile învățătoarei din josul paginii: „Copil care întrerupe lecțiile și căruia nu-i stă mintea decât la bătaie; vine la ore în calitate de turist... atunci când vine; elev rupt în totalitate de sistemul școlar.”

Nu citea nici convocările învățătorilor sau ale directorului de școală primară, și nici pe cele ale directorului de gimnaziu și liceu. Le spuneam tuturor:

— Părinții mei lucrează. Nu au timp.

Imitam semnătura tatălui meu...

Am convingerea, inclusiv și în ziua de azi, că numai părinții care au cunoscut sistemul școlar francez și au aderat la el, merg la reuniunile și la întreprinderile care le sunt solicitate pentru copiii lor. E nevoie să știi cum funcționează școala și să accepți modul ei de funcționare ca să poți face parte din ea. Și, mai ales, trebuie să vrei asta. De ce Amina ar fi vrut ceva ce nici nu știa că există? Din punctul ei de vedere rolurile fuseseră distribuite: soțul ei lucra și asigura familiei cele necesare, ea întreținea casa prin curățenie, gătit, spălat rufe; iar școala asigura educația copiilor ei. Nu ținea cont de caracterul fiului

său care nu suporta nici cea mai mică observație.

Nu mă cunoștea.

Nimeni nu mă cunoștea cu adevărat, cu excepția fratelui meu probabil, căruia îi era frică de orice. Mă foloseam de el din când în când pentru micile „lovituri” care nu cereau nicio doză de curaj. Ne vorbeam prea puțin. Expulzarea lui din 1986 nu a produs în mine nicio reacție; îl disprețuiam oarecum căci a fost dat afară din singura țară în care trăise bine, din cauza unor probleme cu actele. Trebuie să fii puțin imbecil...

Îmi petreceam timpul cu amicii din cartier. Și spun „amicii” pentru că nu eram prieteni în adevăratul sens al cuvântului. La ce servește un prieten? Să i te destăinui. Or, eu nu aveam nimic de mărturisit nimănui pentru că nimic nu mă afecta. Nu aveam nevoie de nimeni.

Când eram acasă, nu deschideam nicio scrisoare care venea din Algeria, nu mă interesau cei care le scriau, nu mai făceau parte din lumea mea, nici nu mi mai aminteam chipurile lor. Nu veneau niciodată în Franța și nici noi nu mergeam niciodată la ei.

Părinții mei, Belkacem și Amina erau oameni simpli, dar nu erau proști. Înțeleseseră foarte bine că se trăia mai bine la Paris decât în Alger, nu le era dor

de locul unde s-au născut. N-au pus niciodată saltea peste saltea deasupra mașinii ca să săvârșească „marea transhumanță a verii”. Aveam trei surori și un frate dincolo de Marea Mediterană. Existau la fel de puțin pentru mine pe cât eu pentru ei. Eram străini unul de altul. Eu eram străin față de întreaga lume, liber ca vântul, incontrollabil și de necontrolat.

De fapt, povestea asta cu judecătoarea pentru minori nu-i rea deloc. Nu mai primesc bursa de studiu, dar cel puțin ea îmi dă o alocație. Cu ea îmi pot cumpăra kebab cu cartofi prăjiți și bilete pentru transportul în comun. Din trei în trei săptămâni merg la ea în birou și îmi întinde plicul pregătit pentru mine. Dacă mă înfățișez cu adidași care-mi sunt prea strânși pentru că mi-a crescut piciorul, atunci adăugă câteva bancnote. Nu a priceput că, cu cât e mai gentilă, cu atât îi cer mai mult. Și merge bine treaba. În cel mai rău caz îmi face puțină morală:

— Abdel, sper că nu furi nimic!

— Ah, nuuu, doamnă!

— Acel hanorac de pe tine pare nou. Și e frumos de altfel!

— Tata mi l-a cumpărat. Lucrează și are bani.

— Știu că tatăl tău este un om cinstit, Abdel Yamine... Dar tu ți-ai găsit o ocupație?

— Nu încă.

— Dar cum îți petreci zilele? Văd că ai pe tine un trening și că îți plac adidașii. Faci sport?

— Mda, putem spune și așa.

Alerg, alerg tot timpul, alerg să-mi iasă sufletul ca să scap de polițiștii care mă urmăresc din Trocadéro până la pădurea de Boulogne. Dorm în trenurile care merg în suburbie, dar puțin. O dată sau de două ori pe săptămână îmi plătesc o cameră într-unul din hotelurile Formule 1 ca să pot face duș. Nu port decât haine noi pe care le arunc doar când vreau să le schimb.

Turiștii se îmbulzesc la Turnul Eiffel ca să se fotografieze. Se poziționează exact în alinierea cu Trocadéro, clic Kodak, amintirea este immortalizată și treaba aproape terminată. Numai că americanii ăștia nu sunt atenți la „jucărioarele” lor. Își țin aparatele de fotografiat neatent, la încheietura mâinii, se încarcă cu pelerine de ploaie, cu sticle de apă, cu rucsacuri pe care le poartă în diagonală pe piept și care îi împiedică la mers.

Le pot arăta exemplul tinerilor care caută să se

lanseze în meseria asta, le asigur formarea. Mă apropii cu mâinile în buzunare, cu o privire inocentă și extaziată a unui tip care admiră peisajul, și dintr-odată, la fel de ager ca o mangustă, apuc aparatul și o zbughesc spre vest. Traversez grădinile din Trocadéro, o iau pe bulevardul Delessert, pe strada de Passy și intru rapid în metrou la stația La Muette. Până când americanul înțelege ce i s-a întâmplat și cheamă poliția, eu m-am întors în cartier și marfa a fost deja vândută. Filiera este bine organizată și își are sediul la stația Étienne Marcel. Acolo găsesc tot timpul clienți pentru o cameră video, un casetofon, un ceas, o pereche de ochelari Ray-Ban. Nu lucrez la portmonee, nu este rentabil. De când toată lumea a început să plătească cu cardul, oamenii nu mai au aproape deloc bani cash la ei, așa că nu merită.

Tipii care umblă prin Trocadéro sunt cam fraieri. Poate nu și-au ales încă tabăra, între cea a hoților și cea a oamenilor cinstiți. Sunt copii de vânzători, cadre medii, profesori, muncitori, niște repetenți care lipsesc de la școală numai o dată la două zile, care caută senzații tari, dar nu sunt prea siguri de ceea ce vor. Sunt gata să riște de dragul ochilor mei frumoși. Sunt căprui, nimic excepțional. Mă consideră cool, se simt singuri, și-ar dori să se împrietenească cu șmecheri, dar cum nu au avut norocul să crească în cartier, ca mine, nu știu modul operatoriu care se învață în scara blocului. Ei se

comportă ca niște cățeluși care aduc într-un suflet bățul pe care stăpânul l-a aruncat și care scot limba apoi, așteptând o bucățică de zahăr. Tipii ăștia fură pentru mine și lovesc dacă e nevoie. Îmi dau marfa pe care oricum nu sunt capabili s-o vândă. Abia dacă așteaptă un *mulțumesc* și nici măcar nu-și cer partea lor. Îmi inspiră milă, dar mi se par simpatici.

12

O dată, de două ori, de douăzeci de ori mă ia poliția pe sus. De fiecare dată același ritual: cătușele și ținerea în arest mai mult sau mai puțin lungă. Astăzi am dreptul la ritual pentru că am urinat pe statuia unui anume mareșal Foch, care stă călare pe devotatul său cal de luptă, asemenea lui Lucky Luke cocoțat pe Jolly Jumper.

— Defăimarea bunurilor imobiliare ale statului. În celulă! Ne vedem mâine.

— Dar părinții mei se vor îngrijora!

— Nicidecum, îi vom anunța. În noaptea asta cel puțin te vor ști în siguranță.

Mi se aduce sendvișul direct la noua mea „reședință”. Îi dau douăzeci de franci unuia în uniformă albastră care mă privește cruciș - îi e frică

de băieții răi - ca să-mi facă cumpărături la colțul străzii. Iar când nu-mi place moaca lui, zbier la el:

— Mă, ratatule! Ți-am spus ketchup și muștar, fără maioneză! Nu ești în stare nici să iei o comandă. Au dat-o în bară gaborii cu unul ca tine.

Într-un colț al celulei am un boschetar mahmur, într-altul un moș care se smiorcăie. O voce răsună dintr-un birou vecin:

— Sellou, închide gura!

— Păi, domnule inspector, mucosul vostru nu mi-a dat restul de bani înapoi.

Din nou aceeași voce, pe un ton scăzut:

— Albastrule, dă-i mălaiul înapoi.

Tipul bâiguie că nu intenționa să-l oprească. Sunt încântat.

Pentru că operez mereu în același cartier, dau sistematic peste aceiași inspectori (sau mai degrabă spus, ei dau peste mine). Și tot așa, am început să ne cunoaștem, aproape că suntem prieteni. Se întâmplă să mă pună în gardă:

— Sellou, bagă de seamă, timpul trece... Știi că după următoarea aniversare vei trece după gratii de-a binelea.

Mă amuz pentru că nu-i cred. Pe de o parte nu mă pot teme de ceva ce nu cunosc, iar pe de alta,

am toate motivele să cred că închisoarea nu e atât de terifiantă. Și că se iese repede. Văd asta la Mendy, grupul de senegalezi care se distrează cu fetele. Sunt prinși în mod regulat pentru viol colectiv. Primesc șase luni cu totul și când ies, au câteva kilograme în plus la burtă și o nouă tunsoare. Își reîncep imediat traficul și-și găsesc o nouă victimă. Numai unul dintre ei a primit trei ani odată pentru că a spart ochiul fetei cu o bară de fier. Urât din partea lui, ce-i drept. Dar chiar și după trei ani se știe bine că va recidiva. Așa că, pe bune, închisoarea nu mă sperie. Dacă ar fi așa de îngrozitor, toți cei care au trecut o dată pe acolo, ar face tot posibilul să nu se mai repete. Sincer, pot să-mi savurez sendvișul liniștit, nu am motive să tremur. Mâine ies, a venit vremea frumoasă, fetele vor purta rochițe subțiri, voi ieși la agățat, la plimbare cu amicii, voi relua noapțile de somn agitate între Orsay și Pontoise, între Pontoise și Versailles, între Versailles și Dourdan-la-Forêt. Mi-am strâns o sumă frumoșică de bani la bancă, aproape douăsprezece mii de franci. Voi petrece o vacanță simpatcă, am unde să poposesc, la Marseille, la Lyon, sau în La Rochelle. Vom vedea ce-o mai fi apoi, nu mă gândesc mai departe.

Nu mi-am sărbătorit cum se cuvine împlinirea celor optsprezece ani, nu mi-a stat mintea la asta, cu siguranță eram ocupat cu altceva. Însă tind să cred că polițiștii și-au notat data mea de naștere undeva în agendă, căci nu au pierdut mult timp până să mă înhațe. M-au săltat dintr-odată, când mă așteptam mai puțin, deși în acea zi nu aveam niciun motiv să fug. Era cât pe ce să plec în vacanță pe malul mării. Ca un fraier, nu știam însă că plângerile depuse de către turiști de-a lungul a mai multor luni, aveau să mă apese ani de zile. Trăiam efectiv ca un animal sălbatic, fără să conștientizez timpul care se scurge. Cât eram minor, nu mă puteau judeca pentru delictе atât de mici, așa că nu mă puteau condamna. În schimb, odată major, totul s-a schimbat, și faptele

săvârșite înainte și înscrise în dosarul meu cu litere roșii, nu erau în avantajul meu. Dacă m-aș fi făcut băiat de treabă după 25 aprilie 1989, adică după ziua în care am împlinit optsprezece ani, n-ar fi putut să-mi facă nimic. Însă complet inconștient, nepăsător și nerod, am continuat să acționez cum aveam obiceiul, dar n-a mai mers.

Mergeam pe culoarul metroului, la Trocadéro, un pasaj lung și larg unde bate vântul indiferent de anotimp și scutură șepcile cu buline de pe capul bătrânilor și eșarfele de mătase de la gâtul doamnelor. În fața mea văd un cuplu, amândoi îmbrăcați în blugi, el cu un aparat de fotografiat pe care-l purta în diagonală pe piept, iar ea cu o pelerină bej. Am ezitat o clipă, întrebându-mă dacă merită să fac un efort pentru acel aparat. Clar că nu, căci îmi strânsesem deja o bună recoltă de-a lungul zilei și mă puteam opri. Și am făcut bine. Cuplul respectiv erau doi polițiști îmbrăcați în civil. Când au ajuns în dreptul meu, am simțit un braț care mi-a trecut pe sub cot și m-a prins de încheietura mâinii. Într-o fracțiune de secundă am fost imobilizat de către patru tipi (de unde oare apăruseră ceilalți trei?) și culcat cu burta la pământ. Mi-au pus cătușele și m-au luat pe sus ducându-mă spre ieșire, în poziție

orizontală. Toată treaba a durat doar câteva secunde, o adevărată răpire.

Beton gri, gume de mestecat lipite, picioare subțiri pe tocuri cui, pantaloni la dungă cu pantofi de piele, adidași deformați purtați de picioare păroase, un bilet de metrou folosit, un șervețel din hârtie, un ambalaj de Twix, mucuri de țigară cu zecile... Înțeleg acum de ce Superman nu zboară niciodată prea aproape de pământ. Într-un final mă ridică pe verticală.

— Pe voi nu vă cunosc, sunteți noi. De ce mă arestați?

Aștept să aud motivul oficial pentru care am aterizat în mașinuța asta de poliție, simpatică și curățică. Nu aș vrea să le sugerez eu vreun motiv de care ei încă nu sunt la curent, ca să mă trimită după gratii.

— Agresiune și furt. Te-am văzut ieri și chiar ți-am făcut câteva fotografii drăguțe. Și azi-dimineață încă o dată.

— Mda, și unde mergem?

— Vei vedea când vom ajunge.

De fapt nu, nu văd, nu recunosc acest loc. Posibil că au ridicat un comisariat-fantomă, ca în filmul *Cacealmaua*, cu Robert Redford și Paul Newman. Aceiași pereți murdari, aceiași funcționari blazați care-și scriu rapoartele la mașini de scris zgomotoase, aceeași indiferență față de cel acuzat... Sunt dus într-

un birou și așezat pe un scaun. Persoana care stă de obicei în acest birou lipsește, dar mi se spune că va reveni dintr-o clipă în alta.

— E în ordine, am tot timpul...

Nu-mi fac mai multe griji decât de obicei, fără îndoială mă vor elibera în cel mult două zile. Îmi spun că orice s-ar întâmpla, voi avea la activ o nouă experiență.

— Nu-ți explic procedura pentru că o cunoști, mi-o aruncă brusc un inspector care se așază greoi în fața mea.

— Ba da, spuneți...

— Începând din acest moment, ești în arest. Te voi interoga și voi nota depoziția ta. Apoi o voi transmite procurorului care va decide dacă vei fi condamnat sau nu. Dar e mai mult decât probabil, cred că ești conștient de asta.

— Ok.

Mă uit cu atenție la cuplul din metrou care se plimbă printre birouri. El încă ține la gât aparatul de fotografiat, dar ea și-a dat jos pelerina. Nu-mi dau nicio atenție, au trecut deja la un alt pungaș, un alt amărât de caz.

Francezi, turiști și oameni respectabili, dormiți liniștiți, poliția muncește pentru siguranța voastră.

De la comisariat m-au transferat la Palatul de Justiție unde mă aștepta procurorul. Lucrurile s-au derulat foarte repede:

— Văd în dosarul dumneavoastră că ați fost văzut marți și miercuri pe esplanada Trocadéro, comițând o serie de infracțiuni asupra mai multor turiști: furt de cameră de filmat, aparat de fotografiat și două walkman-uri, agresiune și lovituri asupra celor care au încercat să vi se împotrivescă. Recunoașteți faptele care vă sunt incriminate?

— Da.

— Sunteți de acord să fiți trimis imediat în judecată și reprezentat de un avocat din oficiu?

— Da.

Și le zice celor doi ofițeri de poliție care așteptau

în apropierea ușii:

— Domnilor, vă mulțumesc, puteți să-l însoțiți la celula de arest preventiv.

Aceasta se găsea la subsolul Palatului, acolo unde lumina rămâne aprinsă zi și noapte și unde ceasurile au fost confiscate. M-au împins într-una dintre celule și din acel moment am pierdut orice noțiune a timpului. Nu mi s-a părut nici scurtă, dar nici lungă așteptarea, nu eram nici nerăbdător, nici anxios. Franța îmi oferea cu amabilitate o bucată de pâine, o porție de camembert, o portocală, niște biscuiți și o sticlă de apă. Stomacul meu suporta destul de bine un astfel de regim. Îmi spuneam în sinea mea: „Orice s-ar întâmpla, nu-mi va lipsi mâncarea și apa. Și oricum, nu mai am niciun control asupra cursului evenimentelor.”

Moțăiam pe cușeta mea, a treia și cea mai aproape de tavan. În mod straniu, nu-mi lipsea nimic.

Zgomotele care îmi ajung la urechi nu-mi sunt familiare. Unii plâng, alții țipă și lovesc cu pumnii în ușa celulei: sunt toxicomanii în stare de sevraj. Ai zice că ești la un azil de psihiatrie. Spectacolul care se joacă la picioarele mele stârnește râsul. Sunt doi arabi, unul mic și uscat, celălalt înalt și gras. Primul se plimbă de colo-colo prin camera minusculă și se

destăinuie celui de-al doilea, care stă așezat liniștit pe patul de jos. Aceștia doi sunt *Laurel și Hardy*, micii delincvenți.

— E teribil, e teribil! Nevasta și copiii mei nu au muncit niciodată. Ce vor face fără mine? Dacă voi sta luni întregi în închisoare, nu vor mai avea ce să mănânce.

Cel gras se amuză, dar e băiat de treabă și încearcă să-l încurajeze:

— Hai, nu-ți face griji... Nevastă-ta, dacă va trebui, ei bine, vă învăța să muncească! La fel și copiii tăi. Și când te vei întoarce acasă, vei găsi contul bancar mai plin decât acum.

— Mă îndoiesc, mă îndoiesc...

— În primul rând, de ce ești aici?

— Din cauza unui portofel...

Nu mă pot abține să nu explodez de râs. Am optsprezece ani și fac parte deja din marele banditism, dacă mă compar cu tipul acesta care ar putea foarte bine să-mi fie tată. Nu spun nimic pentru că nu vreau să-mi fac dușmani, nici măcar printre cei slabi, însă găsesc jalnic faptul de a ajunge la răcoare, la cincizeci de ani, pentru furt de portofel. Și, în plus, de asta e panicat în ultimul hal. Este deja halucinant pentru mine să ajungă aici pentru un lucru atât de neînsemnat, dar și mai delirant e să se îmbolnăvească din cauza asta. Și cu greu îmi imaginez cum e posibil ca justiția franceză

să cheltuie chiar și un singur franc din bugetul ei, ca să judece un ratat ca acesta. Căci în mod evident nu pune țara în pericol, iar dacă închisoarea ar trebui să aibă o putere descurajatoare, e cert că lucrul acesta ar fi posibil asupra unuia ca el.

O să verificăm asta foarte rapid: ușa se deschide și vin să ne ia pe toți trei pentru prezentarea imediată în fața instanței. Mai sunt încă vreo zece acuzați care ni se alătură pe hol și urcăm împreună etajele până la tribunal.

N-am fost niciodată la teatru, dar am văzut câteva piese la televizor când eram mic. Decorurile sunt făcute de Roger Harth și costumele de Donald Cardwell... Ei bine, iată-ne ajunși, și sunt gata să improvizez. Punerea în scenă pare bine gândită, iar rolurile au fost distribuite în mod judicios.

Unul se văicărește ca să-i înduioșeze pe judecători, altul adoptă o figură umilă ca la spovedanie, altul se îndoiaie de durere sau, cel puțin, dă impresia că suferă deși nimeni nu-i dă mare atenție, altul este blazat și cu buza întoarsă fluieră printre dinți. Și mai este și nătângul încântat să fie aici, de te întrebă dacă nu e idiot de-a binelea. Iar pe urmă sunt eu, cu mâinile în buzunare și tolănit pe bancă în așteptarea rândului meu, făcându-i să creadă că am ațipit în timp ce se joacă primele scene. Cu ochii pe jumătate închiși, analizez în amănunt și savurez. Noi căsuțe se umplu în inventarul meu despre omenire, dar de

fiecare dată ajung la aceeași concluzie: sunt mulți dominați și prea puțin dominatori, iar judecătorii nu fac neapărat parte din a doua categorie. Transpiră în rochiile lor negre, oftează la fiecare caz nou, abia dacă ridică ochii spre acuzatul care se prezintă în fața lor și cască în timp ce avocatul apărării își spune „poezia” (să numesc asta o pledoarie ar însemna să aduc o insultă avocaților pe care îi admir și îi respect sincer). Președintele tribunalului anunță sentința și dă o lovitură cu ciocanul în masă.

— Următorul !

Pare că vrea să termine cât mai repede cu putință. Îl privesc și mă întreb dacă merită să-ți bați capul chinându-te cu atâția ani de studii, ca să sfârșești într-o sală ca asta, prăfuită, așezat pe un scaun inconfortabil și să îți prelegeri unora ca Mohammed care se apropie de vârsta de pensionare și fură portmonee. De altfel, ce studii trebuie să faci ca să ajungi aici? Tinerii burghezi din sectorul XVI vorbesc toți „să se înscrie la drept la Assas”. Dar dreptul, în ce constă el? Dreptul în general și dreptul meu este ceea ce hotărâsc eu pentru persoana mea. Am optsprezece ani și câteva săptămâni, mă dau mare în trening Lacoste, agăț ușor fetele frivole la petrecerile unde mă autoinvit, fur mașina Volvo a tăticului celei care dă petrecerea și merg să mănânc fructe de mare în Normandia. Când indicatorul de combustibil arată că rezervorul s-a golit, las mașina

pe marginea drumului și mă întorc la Paris cu autostopul.

Un bărbat părăsește sala de audiențe însoțit de doi polițiști și plânge ca un prunc. E pe cale să iasă, iar el tot imploră:

— Domnule judecător, vă jur că nu o să mai fac niciodată!

Dar domnul judecător nu-l ascultă, domnul judecător a trecut deja la următorul caz. Este rândul nătăreului fericit, acuzat de spargerea ghișeului unei stații de metrou prin aruncarea unui tomberon în peretele de sticlă.

Avocatul intervine numaidecât:

— Domnule președinte, vă rog să notați faptul că clientul meu a făcut acest gest regretabil când niciun angajat al RATP-ului nu era așezat de partea cealaltă a peretelui. Așadar, știa că nu va răni pe nimeni...

— Desigur, domnule avocat...

Domnule, și mai cum? În mod evident judecătorul i-a uitat deja numele. I se adresează acuzatului:

— Din ultimii șase ani, cinci i-ați petrecut în închisoare, și întotdeauna pentru același tip de infracțiune. Explicați-mi măcar de ce o luați de la capăt de fiecare dată.

— Domnule judecător, nu am familie. Viața este

grea...

— Ah, asta era de fapt... Ei bine... Fie! Vă trimit să fiți iarăși dădăcit. Șase luni de închisoare cu executare.

Mai lipsea doar să-l întrebe pe acuzat dacă îi sunt suficiente cele șase luni. Tipul nu este doar încântat, ci jubilează de-a dreptul.

Bătrânul care șterpelise portmoneul a fost eliberat.

În ceea ce mă privește, sentința este de optsprezece luni de închisoare, dintre care opt cu suspendare și zece cu executare. Sunt încarcerat imediat după terminarea audienței. Am recunoscut faptele care-mi erau incriminate, iar tribunalul nu a căutat să afle mai multe detalii. De fapt, cu siguranță nu era nimic de știut în plus.

Zece luni de închisoare, așadar, mai puțin de un an. Sentința nu mă sperie. Aproape că mă simt ușurat și eu, ca un vagabond care caută un acoperiș și o farfurie. Eu, în schimb, visez la un pat. Să dispar o vreme, să mi se șteargă urma cel puțin. Dintotdeauna a fost un pat pentru mine la Beaugrenelle, lenjerie curată și cu miros de lavandă sau de trandafiri, dar n-am mai pus piciorul pe la ai mei de luni de zile. Deși nu le arăt respect, deși atitudinea mea demonstrează că prea puțin mă interesează ceea ce gândesc ei, nu-

mi permit totuși să împing ușa casei în zori, mahmur și cu fața șifonată de loviturile date sau încasate în timpul nopții. Ora la care îmi trag sufletul este cea la care se trezește taică-meu. Își bea cafeaua singur în bucătărie și se pregătește monoton pentru o nouă zi de muncă; a îmbătrânit și a obosit. De mult timp am înțeles că e indecent să mă mai arunc în lenjeria de pat călcată de Amina.

M-am săturat de atâta dormit în trenurile ce merg în suburbie. Sunt rupt. Vreau și eu o pătură, mâncare caldă și să privesc *Looney Tunes* duminică seara la televizor. Hai să pornim, direcția Fleury⁸.

⁸ În comuna Fleury-Mérogis din regiunea Île-de-France, situată la o distanță de 33 km de Paris, există una dintre cele mai mari închisori din Europa, cu o capacitate de aproximativ 2900 de locuri.

**Nu renunța.
Nu renunța niciodată.
Nu renunța înainte ca
lupta să ia sfârșit.**

Bun venit la casa de odihnă!

Ziua începe lin cu știrile de ultimă oră. La ora opt, un jurnalist cu un debit de mitralieră raportează că un tren a deraiat în Doubs, soldându-se cu patru răniți ușor și că pasagerii în stare de șoc au fost evacuați de către organele de salvare. Alain Prost a câștigat Grand Prix-ul din Statele Unite. Buletinul meteo pentru acest weekend anunță vreme însorită, dar înnorată în partea de nord-est, cu risc de furtună. Temperaturile sunt cuprinse în limitele normale ale sezonului. Mă trezesc în tihnă. Prezentatorul se retrage lăsând locul unei melodii mediocre cântată de Jean-Jacques Goldman, dar nu mă îngrijorez: în cursul zilei vor transmite de cel puțin trei sau patru ori *Lambada*, aparent hitul verii. În tot cazul, se

străduiesc din răputeri să ne convingă de asta...

Încuietorile se deschid. Mă întind, îmi masez ceafa și casc cu toată gura. Cafeaua nu va întârzia să sosească, aud căruciorul care vine pe hol. Întind castronul, îmi iau platoul și mă îndrept spre cușetă din nou. La Chérie FM este pauză publicitară. Niște fete se bucură în cor de faptul că pantofii sunt la numai o sută nouăzeci și nouă de franci. După cum ne spun ele, *ar trebui să fii nebun să cheltuiești mai mult*. Și dacă le-aș spune că eu cunosc o sumedenie de combinații ca să nu cheltuiești absolut nimic? Îmi înmoi tartina în cafea și margarina se topește, făcând niște bobite galbene la suprafață... mic dejun în pat, ce aș putea cere mai mult? Poate puțină liniște. Dau cât se poate de încet radioul care își va difuza serenada până la stingerea luminilor. Imposibil să îl stingi complet. Liane Foly, Roch Voisine și Johnny Hallyday reprezintă cea mai mare tortură administrată deținuților de la Fleury-Mérogis. Un supliciu la înălțimea picăturii chinezești. Ai avea toate motivele să înnebunești dacă nu ai putea să acoperi miorlăielile astmatice ale lui Mylène Farmer cu televizorul care toarce reconfortant. Costă doar șaiszeci de franci pe lună ca să închiriezi un televizor, iar în ceea ce mă privește sunt bogat, am mai mult de douăsprezece mii de franci în cont! Așa că nu mă limitez și am incluse în tarif și cele șase posturi Canal+. E ora de teleshopping. Pierre Bellemare,

moderatorul, și-ar dori să-l sun să-mi vândă o tavă de făcut vafe. Fac înconjurul celulei cu privirea, nu am nevoie să mă deplasez. „Îmi pare rău, micuțule Pierrot, nu mai e loc pentru zahăr pudră în dulapul meu.” E plin de pachete de țigări (pentru nou-veniții dependenți, căci eu nu fumez) și de biscuiți Pepito pentru gustarea de după-amiază.

Când trebuie să-mi fac cumpărături, dau combinația de numere ale încuietorii ușii mele, care este aceeași cu contul bancar. 186247T. Banii îmi sunt retrași direct de la sursă, fără TVA, fără cotizație socială forfetară. Îmi ameliores rutina, dar oricum nu am de ce să mă plâng: în ziua sosirii mele am fost întâmpinat de Ahmed, un amic din cartierul Beaugrenelle. Cum el se pregătea de eliberare, mi-a predat tot echipamentul necesar: un burete și detergent *Saint-Marc*, o oglinjoară dreptunghiulară din plastic roz, un săpun care nu rupe pielea, un CD-player, cu căști evident, și un termos pentru a păstra apa rece sau cafeaua fierbinte.

De la nelimitată, lumea mea s-a redus la câțiva metri pătrați. Dar respir la fel de bine și aici. Pe la mijlocul dimineții, unul dintre supraveghetori îmi propune să ies afară ca să iau aer. Nu este obligatoriu, am dreptul să rămân în fața televizorului și să

pândesc cea mai bună ofertă din prăvălia bătrânului mustăcios. Însă îmi place să ies, căci de multe ori este o ocazie bună pentru a face tranzacții. Sevrajul este cumplit pentru fumătorii de Gitanes care au debarcat de scurt timp. Cu puțin noroc, au dat peste un polițist milos pe durata arestului preventiv și au putut astfel să ardă vreo două-trei țigări, dar sunt departe de doza lor zilnică obișnuită. Nou-veniții sunt ușor reperabili: poartă uniforma care li s-a dat la intrare. Nu au avut încă nici timpul, nici prilejul să-și aducă hainele personale de acasă. Se plasează în dreptul dărei de fum pe care o scot deținuții mai vechi și se reped la mucerile de țigară pe care aceștia le aruncă disprețuitor. Negocierile pot să înceapă.

— Salut, eu sunt Abdel. Vrei țigări?

— Eu sunt Ousmane. Clar că vreau! Ce pretinzi în schimb?

— Geaca ta de blugi, e un Levi's veritabil?

— Nu îți vine oricum, îți e prea mare.

— Nu-ți face griji, voi ști ce să fac cu ea... Patru pachete de țigări în schimbul ei.

— Patru?! Abdel, frate, mă iei drept imbecil, pe cuvântul meu! Geaca valorează cel puțin treizeci.

— Urc până la șase pachete, nu mai mult. Accepți sau pleci.

— Șase... Șase pachete mi-ajung doar trei zile.

— Batem palma sau o lăsăm baltă.

— Bine, accept...

Nu putem face tranzacția în timpul plimbării căci este interzis. O vom finaliza mai târziu, în timpul zilei printr-un sistem bine rodat numit „yo-yo” și care este tolerat de supraveghetori. Participă chiar și deținuții neimplicați în tranzacție. Mai întâi pentru că asta le ocupă o bucată din timp, apoi pentru că oricine poate avea nevoie de ceva într-o zi, și, în cele din urmă, pentru că refuzul de a participa ar fi echivalent cu excluderea definitivă din mica noastră comunitate. În nod o pânză în jurul pachetelor de țigări, apoi atârni legătura de un cearșaf, îl arunc pe fereastră și încep să-l legăm de la dreapta la stânga. Când mișcarea a prins suficientă amplitudine, vecinul meu apucă pachetul și îl trimite la rândul său vecinului de celulă. Fiecare reproduce aceeași mișcare până când pachetul își atinge destinația. După ce destinatarul intră în posesia mărfii, îmi trimite geaca lui din blugi pe aceeași cale. Se întâmplă ca pânza să se rupă, sau ca unul dintre deținuți să o scape din neatenție, sfârșind în sulul de sârmă ghimpată, pierdută de toți pentru totdeauna... Pentru a evita genul acesta de incidente, ne asigurăm dinainte că nu ne situăm prea departe de partenerul de afaceri.

Este ora mesei. Curând și cea a somnului de după-amiază. Mâine este zi de vizite. Părinții mei vin să

mă vadă o dată pe lună. Nu ne spunem mai nimic:

— Ești bine, fiule, e suportabil?

— Impecabil!

— Ceilalți din celulă te lasă în pace?

— Am o cameră individuală. Așa e mai bine pentru toată lumea... Sunt bine, vă asigur, e cool!

Nu ne spunem mai nimic, dar nici nu le ascund adevărul: chiar duc o viață liniștită la Fleury-Mérogis. Suntem ca în familie. Unii am cerșit, alții am furat, am lovit, am traficant, am alergat, ne-am împiedicat, am fost prinși. Nimic grav în final. Unii se dau mari cu spargerii, dar nu-i crede nimeni. Adevărații infractori sunt la Fresnes. Un tip pe nume Barthélemy se laudă că a furat diamante în Place Vendôme. Toată lumea se distrează, căci se știe că e în pușcărie pentru că a smuls din mâinile unuia îmbrăcat la costum și cravată un sandwich cu cartofi prăjiți și cârnăciori, în cartierul La Défense. A fost condamnat pentru „prejudiciu moral”! Prea tare!

După-amiaza, la ore fixe, dau radioul mai tare ca să ascult informațiile de ultimă oră. Aflu că polițiști de la RAID⁹ au fost prinși în capcană de un nebun la Ris-Orangis. Crezând că au reușit colegii lor să arunce în aer ușa de la apartamentul unde tipul se

⁹ Unitate de elită a Poliției franceze, al cărui nume a fost ales ca trimitere la cuvântul „raid”, desemnând un asalt militar.

închisese, mai mulți polițiști înarmați până-n dinți au intrat pe fereastră. Țicnitul îi aștepta. Și cum fusese agent de securitate, avea cu ce să tragă. Și a tras primul. Doi „curcani” în minus în ogradă. Nu mă bucur, dar nici nu-i plâng. Nu-mi pasă. Lumea asta e absurdă și populată de dementi, și totul mă face să cred că, de departe, nu sunt cel mai de temut. Dau radioul mai încet și deschid televizorul. Charles Ingalls taie lemne, copiii lui aleargă prin poiană, Caroline întetește focul din șemineul căsuței. Eu ațipesc.

Sunt la căldură. La Fleury sunt ca în tabără. Ca în clubul de excursii și vacanțe *ClubMed*, din filmul *Bronzații*, numai că lipsește soarele, la fel și domnișoarele. Supraveghetorii, organizatori amabili, fac tot posibilul să nu ne contrarieze. Lovituri cu bastonul, insulte, înjosiri am văzut în filme, dar nu și aici de când am venit. Iar în ceea ce privește pretinsa „treabă cu săpunul” la dușuri, este pură legendă sau fantezie, nu știu. Îi compătinesc pe gardieni, căci sunt condamnați să-și petreacă aici restul vieții și să nu iasă din clădirile cenușii decât seara, pentru a merge într-o altă clădire, nu cu mult mai încântătoare. Singura diferență este poziția încuietorilor: la ei acasă ușile se închid din interior ca să se apere de băieții răi, ca noi, care încă nu sunt după gratii. Aici sau în altă parte, paznicii trăiesc închiși. Deținuții numără zilele până la eliberare, iar

gardienii numără anii până la pensie...

La început și eu numărăm zilele. O săptămână mi-a fost de ajuns ca să înțeleg că e mult mai de folos să mă opresc și să las timpul să se scurgă, profitând de fiecare clipă fără să mă preocup de următoarea, așa cum aveam obiceiul să fac până atunci... Am devenit sociabil, am știut să atrag simpatia vecinilor mei. Pereții care despart celulele au toți o gaură de un diametru de opt sau zece centimetri pe la jumătatea zidului, care permite schimburile de cuvinte, de țigări sau brichete. Dar este și un mijloc de a-i permite vecinului să privească la televizor, dacă nu are unul în camera lui, prin plasarea unei oglinzi pe un taburet în așa fel încât să reflecte imaginea de pe ecran. Bineînțeles, acela nu privește într-o poziție tocmai confortabilă, căci e constrâns să stea cu ochiul lipit de gaură și să-și ciulească urechile ca să audă dialogurile, dar tot mai bine așa decât deloc. În prima sâmbătă a fiecărei luni, Canal+ difuzează un film porno. Cu câteva minute înainte să înceapă, toți deținuții bat toba pe uși, mese și podea. În niciun caz pentru a-și manifesta nevoia irezistibilă de a evada, dar de ce atunci? Habar n-am.

Particip și eu ca toți ceilalți la nebunia asta și mă amuză să-i aud, deși, de multe ori mi-ar plăcea

să facă liniște. La Fleury-Mérogis nu e niciodată liniște. Niciodată! Doar în timpul difuzării filmului porno, o dată pe lună. Cum începe, nimeni nu mai comentează.

Am învățat să mă retrag din rumoarea ambientală creându-mi propria „muzică”, întreținută în primul rând de filme. *A fost odată în Vest* ieșise cu doi ani înainte de apariția pe pământ a divinului Abdel. E westernul meu preferat și, din fericire, e difuzat destul de des și nu-l ratez niciodată. Tot privindu-l, am învățat replici pe de rost: „V-am cerut să îi intimidați, nu să îi ucideți!” Și replica sângeroasă a celuiilalt: „Intimidarea e mai mare când celălalt e în agonie.” Sau alta: „În dimineața asta am văzut trei geți la gară. În cele trei geți erau trei oameni. În cei trei oameni erau trei gloanțe.” Splendid! Mi se întâmplă să dau și de un film mut cu Charlie Chaplin și să râd atât de mult, încât supraveghetorii să se îngrijoreze cu privire la sănătatea mea mentală. Râdeam aproape la fel de mult ca atunci când ascultam știrile la radio sau televizor. La Creil, trei adolescente au mers la școală îmbrăcate în niqab¹⁰, și imediat francezii, panicați de-a dreptul, s-au crezut în Iran. Informațiile sunt atât de patetice, că e mai bine să le iei drept glume.

¹⁰ Ținută vestimentară musulmană care lasă doar ochii descoperiți.

E deja seară, iar lumina și televizorul se sting automat după al doilea film. Ne apropiem de sfârșitul anului și aproape mi-am executat pedeapsa în totalitate, dacă ținem cont și de eliberarea condiționată. Cred că m-am îngrășat cu zece kilograme tot stând întins toată ziua ca un pașă bătrân. Nu-mi stă prea bine, dar nu-mi fac griji. Știu că voi slăbi căci afară mă așteaptă afacerile și va trebui să fiu din nou agil, extrem de activ și să alerg mult și repede. În iunie, la tribunal, am recunoscut faptele care mi se imputau pentru că am crezut că voi revedea mai repede lumina zilei dacă spuneam adevărul de la început. Dar în realitate ar fi trebuit să neg acuzațiile, ca să mă pună în libertate până când avea să aibă loc procesul. Aș fi dispărut probabil, ascuns de amici sau de familie în Algeria. Dar aș fi greșit pentru că aș fi ratat o experiență interesantă și deloc traumatizantă.

Pe 9 noiembrie, întins pe cușetă, aflu din gura jurnalistei Christine Ockrent, că de douăzeci și opt de ani un zid împarte Europa în două. Jurnalele televizate transmit încontinuu despre eveniment: perdeaua de fier se clatină. Curând văd oameni care dărâmă un zid de cărămidă și se iau în brațe pe mormanul de ruine. Un bătrânel cântă la violoncel

în fața unor desene graffiti. Partea de Est era perfect izolată de cea de Vest până în această zi. Nu era o născocire a scenariștilor hollywoodieni, iar James Bond, dacă ar exista, s-ar bate efectiv cu spionii sovietici...

Dintr-odată mă întreb unde trăiam înainte de Fleury-Mérogis, pe ce planetă. Închis în celula de închisoare de șase luni, descopăr lumea. Categorie, absurd. Aici supraveghetorii îmi spun „turistul” pentru că mă raportează superficial la tot. Am o atitudine relaxată specifică tipului care e în trecere.

De altfel, mi-am sfârșit pedeapsa. Plec. Băieți, vă mulțumesc pentru timpul de odihnă, sunt pregătit să mă arunc din nou în marele haos. La Berlin, la Trocadéro, la Châtelet-Les Halles sau la subsolul de la Orsay, se pare că este aceeași harababură. Și dacă va trebui să revin la Fleury, ei bine... voi reveni!

Am avut nevoie doar de câteva săptămâni... Un pumn de zile și nopți în care nu m-am plictisit. După ce mi-am recuperat ceasul și șireturile, am reluat businessul. Apăruseră din ce în ce mai multe CD-playere care se plimbau în preajma turnului Eiffel, iar ingineri foarte inspirați lucraseră la perfecționarea calității camerelor de filmat, care de altfel, cântăreau din ce în ce mai puțin. În Algeria, Frontul Islamic al Salvării începuse să tensioneze atmosfera. Fratele meu, Abdel Ghany, celălalt fiu al lui Belkacem și al Aminei, a profitat de situație ca să revină la Beaugrenelle. Nu avea acte, dar avea nevoie să-și câștige existența. Așa că l-am angajat la Trocadéro. Acolo am descoperit că un tip, pe nume Moktar, își permisesese să-mi ia locul. L-am despuiat cu ajutorul

cătorva aliați devotați, asta ca să priceapă că trebuia să curețe locul de îndată. Moktar îl încolțise pe fratele meu, servindu-se de el ca să mă intimideze. Fricos ca întotdeauna, Abdel Ghany m-a pus în gardă: ori cedam terenul, ori aveau să-i pună pielea-n băț frățiorului meu! Și el nu venise la Paris pentru asta... Mi-am amintit de filmul meu preferat *A fost odată în Vest*: „să intimidezi fără să ucizi...” L-am ales din rețeaua de amici pe africanul Jean-Michel, cel mai înalt, solid și bine înarmat, și am mers împreună să-i facem o vizită rivalului meu. Acesta era înconjurat de vreo zece bătauși, dintre care unii operaseră pentru mine în trecut, și de o brunetă frumoasă.

— Care va să zică, Abdel, vii să ne vizitezi singur? Ești sinucigaș sau doar nebun?

— Nu sunt singur, ia uite!

Jean-Michel a scos un pistol cu pulbere și pe loc lacheii s-au evaporat care și încotro. Nu și bruneta curioasă. Pe Moktar l-am lăsat în slip chiar pe treptele de la Oficiul pentru Drepturile Omului, tremurând de frică și de frig. Vă povestesc de o perioadă când oamenii schimbau calm vagonul atunci când o bătaie izbucnea în metrou. În fața Palatului Chaillet au luat distanță la fel de calm, prea puțin surprinși de spectacol. Fata a venit cu noi, iar pe Moktar nu l-am mai revăzut niciodată.

De curând ieșisem din închisoare, eram major și, din punct de vedere al legii, responsabil de toate faptele și gesturile mele. Pentru prima dată în viață nu mai existau nici judecători, nici educatori, nici profesori, nici părinți. Niciun adult disponibil să-mi întindă o mână de ajutor și să-mi umple capul cu sfaturile lui. Dacă aș fi vrut să devin un alt Abdel după șederea mea la Fleury-Mérogis, aș fi găsit cu siguranță pe cineva să mă ajute. Ar fi fost suficient să cer asta. Belkacem și Amina nu mi-au întors niciodată spatele. Când veneau în vizită la închisoare, chiar înainte de eliberare, îmi făceau morală comportându-se exact așa cum trebuie să se comporte niște părinți când copilul lor derapează. Îi așteptam să-și termine discursul... Eram la fel de inconstient.

Supereroii mei reușeau să scape întotdeauna. Terminator primea lovituri, dar nu cădea niciodată. Pe Rambo nu-l învingea nimeni. James Bond evita gloanțele, iar Charles Bronson abia dacă schița o grimasă când cineva îl lovea. Nu mă identificam cu ei, priveam viața mai degrabă ca pe un desen animat: cazi într-o prăpastie, te lățești ca o clătită pe pământ și te ridici. Moartea și suferința nu există. În cel mai rău caz te alegi cu un cucui în frunte și stelute care ți se învârt înaintea ochilor. Îți revii foarte repede și

repeți aceleași greșeli.

Iar eu n-am procedat altfel. Mi-am reluat locul la Trocadéro fără să observ că polițiștii mă priveau din scurt, și încă o dată, m-au luat prin surprindere. Ne întoarcem la Fleury? Hai, ne întoarcem.

Franța e o țară minunată. Ar fi putut să renunțe, să mă considere un caz pierdut atât pentru mine, cât și pentru ceilalți și să mă lase să mă afund în delincvență. Însă a ales să-mi mai dea o șansă ca să mă fac băiat cinstit. Și am profitat. Cel puțin în aparență. Franța este o țară ipocrită. Cât timp ești discret, ți se permit toate fraudele, înșelătoriile și traficurile. Franța este complice cu cetățenii ei cei mai corupți. Iar eu am profitat de asta, fără rușine.

Cu câteva luni înainte de sfârșitul pedepsei, un îndrumător de stagiu s-a interesat de cazul meu. A venit să mă vadă și să-mi propună cu multă amabilitate, o altă soluție decât furtul și agresiunile: o meserie! Acolo unde școala eșuase, justiția și ofițerii de eliberare condiționată se gândeau că vor

reuși.

— Domnule Sellou, o să vă găsim un loc de muncă. De luna viitoare părăsiți Fleury-Mérogis pentru a merge într-un centru de semi-libertate situat la Corbeil-Essonnes. Veți avea obligația să mergeți la lucru în fiecare zi și să vă întoarceți la centru în fiecare seară pentru a dormi, cu excepția weekendurilor, când aveți posibilitatea să mergeți în sânul familiei. Vom evalua situația dumneavoastră în mai multe rânduri pe parcursul perioadei de probă și vom lua o decizie în privința continuării acesteia.

Amin. Puteam să dau impresia că vreau și eu ceea ce voia acest domn. Dar practic vorbind, nu-mi puteam imagina o secundă să mă supun protocolului. Trebuie să fii de-a dreptul naiv să crezi că unui copil care n-a ascultat niciodată de părinți, de profesori sau de polițiști, îi poate trece prin minte brusc că salvarea îi va veni din ascultare. Ce argument mi se dă ca să cred în asta? Niciunul!

Acestea fiind spuse, mucosul în costum și cravată a făcut bine economisindu-și saliva... I-am ascultat speech-ul cu atenție și am auzit cuvântul „libertate”. Erau cumva patru litere înainte, S E M I? Pe acelea le-am uitat instantaneu. Auzisem de asemenea că în weekend puteam dormi unde voiam. Asta însemna că plecam de la Corbeil-Essonnes vineri dimineață și mă întorceam luni seara. Patru zile în plină natură... Am semnat numaidecât.

După trei săptămâni de la începerea perioadei de probă - în electricitate, ca tata! - mă convoacă îndrumătorul de stagiu.

— Domnule Sellou, este vreo problemă în cursul dumneavoastră de pregătire?

— Mmm, nu... nu văd niciuna.

— Mi s-a transmis totuși că nu v-ați mai prezentat de patru zile la locul de muncă.

Înțeleg imediat despre ce e vorba. De fapt, nu fusesem niciodată să văd cum se mânuiesc cablurile, întrerupătoarele și disjunctoarele, ci trimisesem un amic în locul meu, care avea aceeași înălțime și constituție fizică. Ne asemănăm, și oricum eu însumi nu sunt niciodată același în poze. Subterfugiul a funcționat de minune până când amicul meu a început să lipsească de la curs... Ar fi putut măcar să mă anunțe! O să rezolv eu asta cu el. Dar până atunci trebuie să-i răspund îndrumătorului de stagiu. Mă învârt în jurul cozii.

— Știți, nu-mi plăcea atmosfera de acolo. Deja că nu este ușor a te reintegra în societate, darămite când mai auzi și glume rasiste...

— Ce aveți de gând să faceți atunci? Căci dacă nu mai mergeți să faceți stagiul, nu vă pot menține în acest regim de semi-libertate. Veți fi nevoit să vă

întoarceți la Fleury-Mérogis.

Bobocul crede că mă sperie așa. Nu știe că păturile de la Fleury sunt mai moi decât la Corbeil! Îmi împachetez orgoliul, iau o figură plină de căință și îl implor:

— Lăsați-mi o săptămână să-mi găsesc un alt loc de muncă, vă rog mult, domnule...

— O săptămână, atât, nicio zi în plus.

He-he, se mai crede și dur pe deasupra!

— O săptămână, promit!

Ceea ce mă deranjează la Corbeil este că nu există televizor în cameră. Ajungem seara cel târziu la ora nouă, semnăm într-un registru în fața unui supraveghetor în uniformă, cu o atitudine atât de vioaie că te-ai crede la jandarmeria de la Saint Tropez¹¹, iar a doua zi ușile se deschid din zori ca să permită curajoșilor să fie punctuali la muncă. Între dimineață și seară nu e nimic de făcut, absolut nimic.

Am luat la rând micile anunțuri. O firmă de pizzerii caută un băiat care să livreze la domiciliu. Furasem suficiente motociclete și scutere ca să știu foarte bine să le conduc și alergasem destul de mult pe străzile pariziene încât să cunosc fiecare cartier ca în palmă. Așadar, am obținut jobul. Și timp de câteva

¹¹ *Le Gendarme de Saint-Tropez* - comedie din 1964 despre o brigadă de jandarmi bine dispuși și indulgenți, conduși de energicul Louis de Funés.

zile am încărcat pizza în portbagajul motoretei, am sunat la ușile caselor, m-am înfuriat la scara blocului când nimeni nu-mi deschidea, am încurcat codurile de la intrare, m-am luat de golanii care nu voiau să-și plătească pizza Quatro Formaggio și am oferit destule Margherita celor fără adăpost. Am primit un atestat de la patron pe care l-am înmânat cu un zâmbet angelic îndrumătorului de stagiu.

— Bravo, domnule Sellou, vă încurajez să perseverați.

— Nicio problemă. Am decis chiar să trec la lucruri serioase.

Este uimit în totalitate.

— Ce vreți să spuneți, domnule Sellou?

— Păi, vreau să spun că am ambiție și că nu intenționez să fac livrări toată viața. Am început deja să dau o mâna de ajutor managerului de la magazin.

— Atunci, vă urez succes. Din toată inima, să aveți succes!

Nici nu-i trece prin minte că voi merge departe, foarte departe!

M-am jucat de-a angajatul model ca să câștig încrederea directorului. Mi s-a arătat cum funcționează întregul proces, de la primirea comenzii și livrarea ei la client, până la transmiterea cifrelor de încasări, în fiecare seară, după închiderea casieriei. Am urcat rapid în grad la primul magazin care mă angajase. Am observat atent și mi-am notat toate fisurile sistemului: în pofida aparențelor și pretinsa lecție a închisorii, micuțul Abdel nu s-a schimbat. Doar că își căuta o nouă modalitate de a face afaceri.

După ce m-au prins a doua oară la Trocadéro, am înțeles că trebuia să am în vedere un nou business. Parisul se schimbase după mijlocul anilor '80 atunci când începusem traficul cu ceasuri și camere video. Au întărit protecția ca să le permită turiștilor să

profite liniștiți de șederea lor în capitală, iar poliția, deși i-a trebuit ceva timp, s-a adaptat șarlatanilor de speța mea.

Tonul începea să se înăsprească între traficanții care voiau tot timpul mai mult și mai mult. Drogurile constituiau metoda cea mai eficientă de a câștiga bani mulți. Rețelele stârneau invidii și armele își făceau apariția. Nu se ajunsese încă până acolo încât să-i vezi pe tipi plimbându-și kalașnikovurile prin cartiere, ca pe niște cățeluși banali, lucru care astăzi a devenit firesc. Găștile se formau progresiv și încercau prin orice mijloc să-i impresioneze pe ceilalți. Trebuia să-ți aperi teritoriul. Arabii nu se mai întovărășeau așa de firesc cu africanii. Ascensiunea Frontului Islamic în Algeria îi înspăimânta pe francezi. Ziarele relatau acte barbare și lumea a început să se uite urât la noi și să ne trateze ca pe niște sălbatici. Fără niciun dubiu, trebuia să-mi găsesc cât mai rapid o nouă orientare.

La Corbeil-Essonnes am întâlnit un toxicoman, în semi-libertate și el. Furase o mașină Citroen AX ca să poată merge la muncă, și timp de două sau trei săptămâni, în fiecare dimineață, mă lăsa la intrare în Paris. Și apoi dispărea împreună cu mașina lui. Eu luam trenul și mă regăseam în locul muncitorilor cinstiți, care până acum doi ani mă priveau dormind

întins pe banchetă.

La magazinul lui din Cartierul Latin, Jean-Marc, managerul, nu mai știe ce să facă. Băieții cu livrarea se întorc mereu pe jos, cu buzunarele goale. Toți se jură că au fost jefuiți în scara blocului. Cum să-i dovedesc că mai degrabă au vândut scuterul, cel mai adesea pe marijuana, că au oprit banii de pe comenzile plătite și au împărțit restul de pizza cu prietenii? Jean-Marc nu e prost, dar nu are mijloace să ia măsuri. Nu poți concedia un angajat doar pentru că a fost victima unei agresiuni. Nu poți să depui plângere împotriva lui doar pentru că nu-l crezi. Jean-Marc oftează adânc și cere de la sediu să i se trimită un nou scuter. Nu particip la manevrele jalnice ale echipei. Nu spun nimic, dar nici nu se mai poate continua așa. Am elaborat un plan de reconversiune, însă prezența acestor „experți în ale cositului” mă împiedică să-l pun în aplicare. Așa că vorbesc cu managerul:

— Jean-Marc, băieții tăi te iau drept fraier.

— Știu, Abdel, dar sunt legat de mâini și de picioare!

— Ascultă-mă, este foarte simplu. Este ora zece. Îi suni pe fiecare, unul după altul, și le spui că nu ai nevoie de ei azi. Procedezi identic și mâine, și poimâine. Și după trei zile le trimiți o scrisoare de concediere pe motiv de neprezentare la locul de muncă, sau ceva de genul acesta.

— De acord, dar cine va asigura livrările în tot acest timp?

— Îți găsesc eu oameni.

Dacă polițiștilor le lipsește uneori eficiența împotriva derbedeilor, este pentru că nu utilizează aceleași metode ca ei. Nu anticipează eroarea și nici loviturile care vor veni. Așa că mijloacele sunt inegale. Eu în schimb sunt înarmat să fac față șmecherilor. E și normal, sunt ca ei! Au crescut la La Chapelle, la Saint-Denis, la Villiers-le-Bel, la Mantes-la-Jolie, nu are importanță. Am mers toți la aceeași „școală”: a cartierului!

Am reușit să fac „curățenie”. Ca prin minune, niciun băiat însărcinat cu livrarea nu se mai plânge de agresiuni, iar încasările sosesc intacte în fiecare seară. Noii angajați sunt Yacine, Brahim și alți câțiva care reprezintă viitorii mei complici.

Știu cum să joace de la bun început. Se comportă impecabil în primele săptămâni. Știu că pot conta pe mine ca viața lor de zi cu zi să se amelioreze în curând. Până atunci, se umflă de pizza gratis și sunt deja foarte mulțumiți!

Când eram copil, era un serial care îmi plăcea foarte mult: *Echipa de șoc*. În cazul pizzeriei îl întruchipez în același timp pe istețul și chipeșul

Templeton, căruia îi reușește totul, și pe colonelul Hannibal, cel care încheie fiecare episod cu o frază devenită cult: „Ador când un plan se derulează fără piedici.” Încep să-l înlocuiesc pe Jean-Marc când pleacă în concediu. Îi țin locul, și când directorul îl cheamă să gestioneze un alt magazin, eu primesc laude din partea tuturor. Calea este liberă.

În 1991 contabilitatea se face încă pe caiet, cu mâna. În pizzeria unde lucrez eu se folosesc matrite, adică un ansamblu de foi numerotate și dublate. Între ele se inserează un indigo și se obține astfel o copie a comenzii. Unul dintre exemplare ține loc de factură pentru client, iar al doilea este trimis la sediu, știindu-se astfel exact ce vânzări au fost făcute și prin urmare, ce intrări de bani ar trebui să aibă fiecare magazin.

Planul meu este unul simplu: să vindem pizza fără să o declarăm pe hârtie. Când clientul sună să îi fie livrate două sau trei pizze, e suficient să-l întrebăm dacă vrea o factură sau nu. Când avem de-a face cu o familie sau cu studenți, nici măcar nu mai punem întrebarea. Dar în cazul în care livrarea se face în companii, furnizăm o justificare în mod sistematic. La sfârșitul zilei pun în plic copiile facturilor obținute la indigo, împreună cu banii, și le trimit la

sediu. Restul ne rămâne nouă.

Desigur, trebuie justificată și utilizarea materiei prime. Nimic mai simplu: în fiecare dimineață, când vine transportul cu aluatul cântărit, cu lăzile de șuncă și cutiile cu sos de roșii, îi ofer șoferului o cafea. În acest timp, Yacine și Brahim fură discret din camion materia primă pentru pizzelle noastre fantomă. O altă metodă care și-a dovedit eficiența sunt comenzile false pe care, evident, le notez pe matrite. Născocesc, de exemplu, faptul că un farsor pe nume Jean-Marie Dupont din Saint-Martin telefonează pentru a i se pregăti vreo zece pizze gigantice de tot felul. Numai că la adresa pe care ne-a indicat-o, băiatul cu livrarea găsește un cabinet dentar care nu a comandat nimic. În realitate nimeni nu s-a deplasat și pizzelle nu au fost pregătite. Raportul meu este doar pentru contabilitate, care după ce-l primește, îl adaugă naiv la coloana de deficit.

Doi tipi au venit la magazin ca să-mi vorbească:

— Vrem să-ți propunem o afacere. În apropiere avem un local comercial gol. Cumpărăm un cuptor pentru pizza, un scuter, angajăm un băiat pentru livrări, iar tu, când primești apeluri pentru comenzi, ni le transmiți și noi asigurăm livrarea lor. Împărțim apoi câștigul fifty-fifty.

Am investit o avere în echipament, am înscris compania la camera de comerț, am angajat o prietenă la recepție și am pornit afacerea. În scurt timp am înregistrat o cifră de afaceri considerabilă, dar mai apoi, a scăzut brusc. Mi-a venit ideea să tastez numele magazinului pe Minitel¹². Am descoperit că deschiseseră un alt magazin, fără să-mi spună. Cum aveam cheile de la primul, m-am dus într-o noapte, am demontat cuptorul - un Baker-Sprite de vreo treizeci de mii de franci - am luat scuterele și am vândut totul pe bucăți. Asociații mei nu-mi puteau face nimic, nu semnaserăm niciun contract împreună, numele meu nu era înscris nicăieri. Au dat faliment foarte repede. Nici măcar nu m-a făcut să râd povestea asta.

Eu și prietenii mei eram încântați de noi. Categoria „micilor jucăuși” ne convenea de minune. Nu căutam să facem milioane, nu ne credeam mai deștepți decât alții, nu făceam decât să ne distrăm pe seama societății cu glume rezonabile. În grupul nostru nimeni nu bea, nimeni nu se droga. Nu ne încărcam cu chestii inutile. Și mai ales știam toți că nu am fi ucis niciodată pentru bani și că nu voiam să intrăm în categoria celor duri. Căutam plăcerea sub toate formele ei. După ce închideam magazinul, mergeam la studenți pentru al doilea serviciu. Între

12 Strămoșul computerului care permitea o comunicare electronică prin utilizarea liniei telefonice. Rețea de telecomunicații destinată publicului și dezvoltată de France Telecom în 1980.

băieți exista o competiție: cine o seducea pe cea mai frumoasă. Era cald în camerele studențești. Brahim avea tehnica sa: le făcea să creadă că are darul divinației și le prezicea fetelor că vor eșua la examenele de sfârșit de an. Spera să le poată consola. Dar stratagema lui nu funcționa tot timpul. Păsările rău-prevestitoare nu au trecere la intelectuali. Eu, în schimb, le făceam să râdă. Și cunoaștem cu toții proverbul despre femeia pe care o faci să râdă¹³.

Dimineața mă trezeam cu greu și îmi spuneam că sunt prost de-a binelea că mă forțez să muncesc în continuare. E obositor să muncești. Fie că folosești mijloace legale sau ilegale, munca e obositoare oricum. Începeam să ajung la saturație. Îmi era teamă că mă voi asemena în cele din urmă cu oamenii cinstiți pe care-i luam drept imbecili. În plus, firma de pizzerii începuse să echipeze fiecare magazin cu computere. S-a terminat cu traficul bonurilor de comandă. Le-am cerut să mă concedieze și m-am înfățișat prompt la ANPE¹⁴ cu carnetul de muncă. Fără să mai depun nici cel mai mic efort, aveam să primesc lunar, timp de doi ani, o sumă aproape echivalentă cu salariul meu oficial. Nu aveam niciun scrupul că profit de sistem. În acea perioadă a vieții mele eram ca Driss, personajul care joacă în rolul

13 Referire la proverbul francez: „Femeia pe care o faci să râdă, este pe jumătate în patul tău.”

14 Agenția Națională pentru Ocuparea Locurilor de Muncă este o instituție publică destinată să centralizeze cererile și ofertele de muncă la nivel național și asigură plata indemnizațiilor de șomaj.

Tu mi-ai schimbat viața

meu în filmul *Invincibili*: vesel, lipsit de griji, leneș,
orgolios și exploziv. Dar nu răutăcios.

III

PHILIPPE ȘI BEATRICE POZZO
DI BORGIO

Să vând hamburgeri, să car lăzi de la camion la depozit și de la depozit la camion, să pun benzină în rezervoare, să dau restul și să încasez bacșișul, atunci când primesc, să păzesc o parcare noaptea, să mă lupt cu somnul mai întâi și apoi să dorm, să constat că rezultatul e același, să înregistrez coduri numerice într-un computer, să plantez flori la sensurile giratorii, să înlocuiesc panseluțele cu mușcate primăvara, să tund liliicii imediat după ce au înflorit...

Am încercat o sumedenie de astfel de joburi timp de trei ani. În mod curios, nu am văzut să se nască în mine vreo vocație. Mă prezentam la convocările trimise de agenție, exact cum o făceam când mă convoca judecătoria în perioada când

aveam șaisprezece-optsprezece ani. Condiția ca să percep alocația de șomaj era să mă arăt docil și ascultător. Din când în când trebuia să fac un gest suplimentar: să dau dovadă de bunăvoință. Nimic prea complicat. Cât despre vânzarea de hamburgeri, trebuia să introduc o felie de carne între două bucăți de pâine, să apăs pe distribuitorul de maioneză și să nu exagerez cu muștarul. Abandonam rapid un astfel de post. Îmi luam o cutie mare de cartofi prăjiți, puneam un polonic de ketchup peste ei și plecam zâmbind cu toată gura întregii echipe. Toți miroseau a prăjeală. Nu era pentru mine.

În mod normal trebuia să-mi caut de muncă. Dar intenționat căutam puțin și prost, iar asta îmi lăsa destul timp liber. Ziua și noaptea continuam să petrec cu amicii mei care împărțeau același mod de viață... Lucrau timp de patru luni, minimum pentru a pretinde o indemnizație de șomaj, veneau la ANPE și apoi trăiau frumușel un an sau doi așa. Nici ei și nici eu nu mai comiteam nimic condamnabil. Ni se întâmpla să fim invitați pe un șantier, noaptea, să ne distrăm cu un excavator, sau să organizăm curse rodeo cu scuterul prin pădurea Boulogne, însă nimic din toate astea nu era de natură să perturbe liniștea cetățeanului. Mergeam la cinema. Intram

pe ușa din spate și părăseam sala chiar înainte de genericul de final al filmului. Aproape că devenisem un tip cumsecade. Dovadă că într-o zi i-am cedat locul meu unei simpatice mămici, care-și însoțea fiul pentru vizionarea lui *RoboCop 3*. Băiețelul purta încălțăminte sport din piele, frumoasă, până la gleznă, ca la americani. Avea piciorul mare pentru vârsta lui, iar adidașii săi îmi făceau cu ochiul. Am fost cât pe ce să-l întreb de unde i-a cumpărat, pentru că nu mi-a trecut prin minte să-i fur, pur și simplu. Pe loc m-am îngrijorat oarecum: *ce faci, Abdel, ai zice că te-a lovit bătrânețea?* Mi-am explicat de îndată, spunându-mi că nu aveam neapărată nevoie de ei...

Primeam convocările de la ANPE acasă la părinții mei. Găseam plicurile pe calorifer la intrare, în același loc unde, cu câțiva ani înainte, stăteau scrisorile care soseau din Algeria. Comunicarea între mine și țara mea natală era ruptă de mult timp. Iar cu Belkacem nu era mai bună din cauza contextului politic din Alger. Când privea știrile, ridica din umeri. Cu siguranță jurnaliștii exagerau partea dramatică a situației. Belkacem nu credea că intelectualii erau reduși la tăcere, nu credea nici în așa-zisele torturi și dispariții. Nici nu știa că existau

intelectuali acolo. De altfel, ce este un intelectual? Cineva care gândește bine? Un profesor, un doctor? Și de ce mă rog să fie ucis un doctor? Belkacem și Amina stingeau televizorul.

— Abdel, ai văzut? Ai primit un plic de la ANPE!

— Am văzut, mamă, am văzut...

— Și nu-l deschizi?

— Mâine, mamă, mâine...

Pe calorifer este un singur plic, dar cu două convocări diferite. Una dintre ele mă încurajează să merg la Garges-lès-Gonesse, unde dacă șansa îmi surâde, voi deveni agent de pază într-un magazin alimentar. Dar nu înțeleg, Garges-lès-Gonesse este o nouă stație de metrou? Au creat-o cât timp am fost la Fleury-Mérogis? Nu, de fapt văd scris cu litere mici și între paranteze: Garges-lès-Gonesse din regiunea Val d'Oise. Trebuie să fie o greșeală, de vreme ce le-am spus foarte clar celor de la Agenția pentru Ocuparea Locurilor de Muncă: căutările mele au o limită teritorială totuși, adică limita periferică. Mototolesc hârtia, îndesând-o în buzunar, și mă grăbesc să verific adresa de pe cea de-a doua hârtie. Avenue Leopold II, Paris XVI.

Așa mai merge! Cunosc cartierul bătrânului Leopold ca-n palmă. *Țineți-vă după ghid! E*

accesibil prin două stații ale liniei 9 cu metrourl, Jasmin et Ranelagh. În el se găsesc vile și clădiri foarte stilate, nu-i așa?

Oamenii de acolo nu locuiesc în apartamente, ci în adevărate seifuri. În cabinele de toaletă pot intra câte doisprezece odată. Fiecare dormitor este echipat cu o baie aferentă, iar covoarele sunt la fel de moi ca și canapelele. În acest cartier relativ lipsit de magazine, vedem bătrânele în haine de blană, cărora micul dejun le este livrat la domiciliu de cei mai rafinați bucătari. Știu asta pentru că eu și cu Yacine ne-am amuzat odată interceptându-i pe cei de la livrări (care uneori erau chiar bătrânele în persoană, le propuneam cu multă amabilitate să le ajutăm la căratul pachetelor și o luam la fugă imediat după ce intram în posesia lor). Aveam intenția demnă de laudă de a crea un ghid gastronomic, or, înainte de a ajunge aici, e nevoie să guști. Așa că am gustat produse Fauchon, Hédiard, Lenôtre, chiar și icre de pește de la nu știu ce restaurant de renume. Să nu ne creadă lumea proști, pentru că nu eram. Știam că porția costa o avere și conținea caviar, dar chiar era dezgustător.

Să pornim spre Leopold II atunci... Nici nu mă uit la ce job sunt încurajat să aplic: știu dinainte că răspunsul va fi negativ. Nu mă interesează decât să mi se semneze certificatul că m-am prezentat la adresa indicată. Îl voi trimite la ANPE spunând că,

din păcate, nici de data asta nu au vrut să-mi dea postul. Viața e dură totuși pentru tinerii din cartiere...

Sunt în picioare în fața ușii. Mă dau înapoi. Apoi iar înaintez. Pun mâna pe lemn cu prudență ca și cum m-ar frige. Ai zice că sunt în fața intrării unei fortărețe. *Coborâți podul mobil!* Într-un minut voi auzi o voce de dincolo de ziduri, spunându-mi: „Hei, țăranule, du-te de-aici. Domnul nostru nu face milostenie. Cară-te înainte să te dau la crocodili!”

Ultima noutate, Abdel Yamine se lansează în cinematografie și își însușește rolul lui Jacquouille la Fripouille din *Vizitatorii 2*. Caut camerele de luat vederi prin tufișurile din spatele mașinilor parcate pe marginea șoselei, fără să mă vadă agentul de parcare care își face tura. Râd singur de nebunia mea. Chiar par un bezmetic aici pe trotuar... *Gata, Abdel, liniștește-te*. Realizez că nu ar fi trebuit totuși să arunc cealaltă convocare, cea pentru Garges-lès-Gonesse, ci că trebuia să prezint măcar o semnătură la ANPE... Verific numele străzii, și e în regulă. Verific apoi și numărul, și iar e în regulă. Dar ceva nu se potrivește. Doar dacă... Nuuu! Doar nu au îndrăznit să mă trimită să fac curățenie în casele burghezilor! Consult din nou convocarea și citesc cu atenție titlul postului: „Însoțitor auxiliar pentru o persoană

tetraplegică”. Ce-o fi vrând să însemne *auxiliar*? Îmi aduc aminte că se vorbea de auxiliarul „a fi” și „a avea” când eram la școală. *Însoțitor auxiliar*, asta le-ar reuni pe ambele? Bizară exprimare. Să mă fi îndrumat spre vreo sectă? Mă și văd deja așezat în poziție de lotus pe un covor din cuie și meditând la parcursul și la mântuirea mea. Iar tetraplegic? Nu am auzit în viața mea de cuvântul ăsta. Mă duce cu gândul la mormoloc, la tartar, la magic și logic. Numai că nu e nimic logic în toate astea. Ating din nou lemnul ușii. Am nevoie să-l simt ca să cred. Sunt minuscul în comparație cu ea. În lățime am putea trece douăzeci și cinci odată, iar în înălțime trei, unul deasupra altuia! Ridic nasul și observ un buton fixat în piatră și un grilaj de câțiva centimetri pătrați. Un interfon care ar vrea să treacă neobservat. Apăs pe buton, aud un clic și apoi nimic. Apăs din nou și vorbesc cu peretele.

— Oferta de muncă, însoțitorul și restul, sunt la adresa asta?

— Intrați domnule!

Aud un alt clic. Dar ușa imensă nu se mișcă. Pe unde se presupune că trebuie să trec? Sun din nou:

— Daaa?

— Fantoma Casper, o cunoașteți?

— Ăăă...

— Nu sunt eu, în tot cazul! Hai, deschideți-mi acum !

Clic, clic, clic. În final pricep. Ca la castelele care se respectă, există un pasaj secret... Și l-am găsit! O ușă de mărimea unui om se distinge cu greu în cealaltă care e colosală. Fac un pas în față și vociferez. Interviul nici măcar nu a început și sunt deja enervat. Nici prin cap nu-mi trece să mă rețin prea mult pe aici. Va trebui să vă mișcați rapid și să-mi semnați documentul, voi,ăștia din Evul Mediu!

Ceea ce părea suspect afară era și înăuntru. Am trecut de ușă și am ajuns într-un hol pustiu. La Beaugrenelle, un astfel de hol ar fi servit de sală de jocuri pentru tot cartierul. Dar aici nici țipenie, niciun individ să sprijine peretele, nici unul să-și ruleze niște iarbă. Portarul clădirii iese din oficiul său.

— Pentru ce ați venit?

— Ăăă... pentru tapar... pentru tera... pentru tartapegic...?

Mă privește pieziș, și fără să mai scoată un cuvânt îmi arată cu degetul ușa din spate. *Ding-dong*, un alt clic, dar de data asta se deschide singură. Intru și o închid după mine. Halucinațiile continuă. Cineva își bate joc de mine? Sunt oare victima unei farse cu

camera ascunsă? Laurent Baffie va sosi și-mi va da o palmă pe umăr.

Dintr-odată realizez că nu sunt la sediul unei companii, ci în casa unui tip deosebit... foarte deosebit... Numai antreul apartamentului cred că măsoară patruzeci de metri pătrați. De aici se intră în două camere: la dreapta este un birou unde zăresc un bărbat și o femeie, ambii așezați și discutând fără îndoială cu un alt candidat, iar la stânga - o sufragerie. De fapt, numesc asta sufragerie pentru că văd canapele, dar sunt și mese, scaune, comode, cufere, oglinzi, tablouri, sculpturi... chiar și copii. Sunt frumoși și curați, de felul celor pe care nu prea îi îndrăgeam când împărțeam aceleași bănci de școală. O femeie trece cu o tavă în mână. Câțiva tipi îmbrăcați în costume ieftine stau așezați stânjeniți cu mape cartonate pe genunchi. Eu țin în mâini plicul mototolit, port niște blugi decolorați și o geacă care a văzut multe la viața ei. Am înfățișarea unuia care trăiește prin galeriile suburbane și care pe ultimele opt zile le-a dormit afară. Și totuși ieri am dormit la mama acasă, acesta este de fapt look-ul meu obișnuit. Neglijent, nonșalant, asocial.

O blondă vine spre mine și mă invită să aștept împreună cu ceilalți inși. Mă așez la o masă imensă. Când pun degetul pe lemn, las o amprentă care dispare după câteva secunde. Scanez decorul. Dat fiind că sunt aici, măcar să profit de ocazia de a

identifica lucruri care s-ar dovedi utile. Însă sunt repede decepționat: nu există televizor, nici video player, nici măcar un telefon fără fir. Sau poate că sunt acolo, în birou? Mă așez confortabil în fotoliu, îmi pun pumnul sub bărbie și încep să moțai. La fiecare șapte-opt minute blonda revine și cu un ton sec îl invită pe următorul să vină după ea. De fiecare dată tipii se uită unul la altul șovăielnici și speriați. Mi-e foame de mor și stabilesc să mă întâlnesc cu Brahim să mâncăm împreună. Întrerup vizitele, ridicând mâna către candidații ezitanți:

— La mine durează doar două secunde.

Mă îndrept de îndată spre birou, cu blonda după mine, desfac hârtia de la ANPE și o pun direct pe biroul în spatele căruia tipa ezită să se așeze.

— Bună ziua, puteți să semnați aici, vă rog?

Între timp am învățat să fiu politicos. Lucrul acesta îmi permite să câștig timp. Dar ai zice că le e teamă de mine. Nici secretara, nici tipul așezat lângă ea nu mișcă o geană. El nici măcar nu se ridică să-mi răspundă la salut, însă lipsa lui de curtoazie nu mă șochează. Am trecut deja prin interviuri unde tipi aroganți mă tratau ca pe un câine, așa că asta e o rutină.

— Relaxați-vă, nu este un atac armat. Aș dori doar o semnătură aici.

Și le arăt locul în josul foii. Bărbatul surâde și mă privește tăcut. E haios cu eșarfa lui din mătase

asortată cu buzunarul de la vesta lui de principe. Fata începe să-mi pună întrebări.

— De ce aveți nevoie de semnătură?

— Pentru șomaj.

Sunt brutal în mod voluntar. Eu și domnișoara nu aparținem aceleiași lumi, este evident. Într-un sfârșit începe și celălalt.

— Am nevoie de cineva care să mă însoțească oriunde voi merge, inclusiv în călătorii. Vă place să călătoriți?

— Cum adică? Aveți nevoie de un șofer?

— Puțin mai mult decât de un șofer...

— Ce înseamnă mai mult decât de un șofer?

— Un însoțitor. Știu sigur că scrie pe hârtia dumneavoastră, nu?

Delirul continuă. Nu înțeleg nimic din ce-mi spune. Sunt în fața unui bărbat de vreo patruzeci de ani, putred de bogat, înconjurat de o armată de asistente cu fuste plisate. Îmi imaginez că odraslele din sufragerie sunt ale lui și că mai are și o soție frumușică. De ce atunci ar avea nevoie de cineva să-l țină de mână când călătorește? Încă nu-mi dau seama de problemă, dar nici nu vreau să mai întârzii ca să o descopăr. Am depus eforturi mari ca să vin până aici și mi-am epuizat toată inteligența ca să ajung în acest loc pentru o blestemată de semnătură. E clar că nu plec fără ea!

— Știți, o însoțesc deja pe mama la cumpărături...

Hai, semnați aici vă rog.

Secretara oftează, dar nu și el. Pare că se distrează din ce în ce mai mult și nu se grăbește. Am zice că suntem în filmul *Nașul*, unde marele patron le povestește despre viață tinerilor mafioți care ar vrea să-i fure locul. Le vorbește calm, pe un ton aproape paternalist, cu o răbdare infinită: „Ascultă, micuțule...”. Asta era, proprietarul acestui palat este un naș. Don Vito Corleone este așezat chiar în fața mea și îmi explică liniștit cum stau lucrurile, îmi dă o lecție. Îi mai lipsește farfuria cu paste și prosopul cu buline la gât.

— Am o problemă: nu pot să mă mișc singur din acest fotoliu. De altfel, nu pot să fac nimic singur. Dar după cum puteți constata, multă lume se ocupă deja de mine. Am numai nevoie de un tip solid ca dumneavoastră care să mă conducă acolo unde va fi nevoie. Salariul este bun și, în plus, vă propun un apartament separat în acest imobil.

— Ezit în cazul ăsta... dar nu mult timp.

— Pe bune, am permis, dar habar n-am să conduc. Tot ce-am condus până acum au fost scutere și motorete cu pizza în portbagaj. Semnați-mi, vă rog, această hârtie și întâlniți-vă mai degrabă cu cei care așteaptă în sufragerie. Nu cred că sunt persoana de care aveți nevoie.

— Nici apartamentul nu vă interesează?

— Insistă pe coarda sensibilă. Vede bine că are

în fața lui un vagabond, un arab care nu ar obține în viața lui un contract de închiriere într-un astfel de cartier, un tânăr lipsit de orice ambiție, un caz pierdut. Și nici nu știe că am făcut închisoare... Don Vito Corleone are inimă bună. Picioare și mâini - nu, dar asta nu mă zdruncină. Eu nu am inimă nici pentru mine, nici pentru ceilalți. Nu mă văd așa cum sunt văzut. Eu sunt mulțumit de soarta mea. Am înțeles că nu voi avea niciodată totul, orice aș face, așa că am renunțat să încerc să dobândesc mai mult. Salariatul de la bancă tremură pentru ceasul lui Quartz, turistul american tremură pentru camera lui de filmat, profesorul tremură pentru mașina lui, medicul tremură pentru casa lui... când sunt atacați, îi întind hoțului cheile de la seif în loc să se apere! Eu nu vreau să tremur. Viața nu este decât o mare înșelătorie. Nu posed nimic, totul îmi este indiferent.

— Nu vă semnez hârtia. Facem un test. Și dacă vă place, rămâneți.

Numai acest om nu tremură, a pierdut deja totul. Desigur, încă poate să-și ofere tot ce dorește, exceptând esențialul: libertatea. Dar zâmbește. Simt ceva ciudat care urcă în mine, ceva nou, ceva care mă oprește, mă pune jos, îmi țintuiește gura.

Sunt uimit, asta era! Am douăzeci și patru de ani,

am văzut și am înțeles deja multe, nu-mi pasă de nimic, dar pentru prima oară în viață sunt uimit. Hai, ce risc dacă îi împrumut brațele mele? O zi sau două, cât să înțeleagă cu cine are de-a face.

Am rămas zece ani. Am plecat, am revenit, au existat perioade de îndoială în care nu eram nici acolo, nici în altă parte, dar în total au fost zece ani. Și totuși, toate condițiile erau reunite ca lucrurile să meargă prost între mine și contele Philippe Pozzo di Borgo. Se trăgea dintr-un neam de aristocrați, în timp ce părinții mei nu aveau nimic. Primise cea mai bună educație posibilă, în timp ce eu am mers la școală până în clasa a șasea. El vorbea ca Victor Hugo, eu loveam direct. El era închis în trupul său, eu îl agitam peste tot pe al meu fără să mă gândesc. Medicii, asistentele, infirmierele, toate persoanele care se ocupau de el se uitau urât la mine. Pentru ei, care făcuseră din devotamentul față de ceilalți o meserie, eu eram un profitor, un hoț, o sursă de probleme, obligatoriu. Intrasem în viața acestui om lipsit de apărare, ca un lup într-o stână de oi. Cu lăcomie. Nu puteam aduce nimic bun, nu aveam nicio șansă. Toate indicatoarele erau pe roșu, iar între noi nu putea decât să meargă prost.

Zece ani. E o nebunie, nu?

– Spune-mi, de ce crezi că oamenii sunt interesați de artă?

– Nu știu, pentru că este o afacere?

– Nu. Pentru că arta este singura urmă pe care o putem lăsa după noi.

Locuința de serviciu îmi convenea. Ca să intru în ea aveam două posibilități: ori prin apartamentul lui Pozzo, trecând prin grădină, ori prin parcare clădirii. Aveam toată independența. Puteam intra și ieși - mai ales ieși - fără să fiu văzut. Pereți netezi și albi, cabină de duș, bucătărie, vedere la grădină, un pat bun cu saltea bună: nu revendicam nimic în plus. De altfel, nu ceream nimic pentru că nu aveam intenția să rămân. Când mi-a întins cheia, secretara mi-a spus:

— Domnul Pozzo a hotărât să acorde o perioadă de testare și unui alt candidat. Deocamdată dumneavoastră beneficiați de garsoniera aceasta. Dar dacă va trebui să plecați, fiți amabil să lăsați

locuința în starea în care ați găsit-o.

— Ai vrea tu să fiu eu amabil...

Va trebui ca blonda asta să învețe să-mi vorbească pe un alt ton, altfel nu ne vom înțelege.

— Ne întâlnim mâine la ora opt, jos, pentru îngrijiri.

Până să reacționez, a coborât deja două etaje. Mă aplec peste balustradă și urlu la ea.

— Îngrijiri? Ce îngrijiri? Hei, eu nu sunt infirmier!

Când mă trezesc, cu dunga de la cearșaf încă imprimată pe obraz și cu stomacul gol, descopăr ce este un tetraplegic: un mort cu un cap care funcționează. Mă întrebă:

— Cum te simți, Abdel, ai dormit bine?

O marionetă care vorbește. Deocamdată nu mi se cere să pun mâna pe ea. Babette, o *mamma* din Caraibe, înaltă de un metru douăzeci, toată numai sâni și mușchi, se ocupă de ea cu precizie și energie. Acționează ceea ce poartă numele de „mașină de transfer”. E nevoie de patruzeci de minute pentru a deplasa corpul din pat către un fotoliu special pentru duș, din plastic și metal, cu găuri peste tot. Și mai e nevoie de tot atâta timp ca omulețul să fie transferat spre fotoliul de zi, după ce a fost spălat, uscat și îmbrăcat. Când eram la Fleury-Mérogis, am

privit într-o seară la televizor un concert de balet contemporan. Era la fel de lung și plictisitor.

Marioneta își motivează trupele:

— Haideți, Babette, trimiteți-l înapoi pe Pozzo.

Pozzo. Un lucru. Un animal. O păpușă. Asist la scenă fără să ridic nici degetul mic. Sunt la fel de încremenit ca el. Îmi completez iar inventarul despre omenire, numai că tipul cere o rubrică specială, rezervată cazurilor într-adevăr deosebite. Mă observă în timp ce-l observ. Nu mă slăbește din priviri. Ochii lui zâmbesc, la fel și gura câteodată.

— Abdel, mergem după aceea să luăm micul dejun la cafenea?

— Oricând doriți.

Mă intersectez cu oglinda din baie. Am o față de zile mari. Dacă cineva mă întâlnește pe stradă, trece pe celălalt trotuar. Pozzo e amuzat.

Ne așezăm la terasă, sub braser¹⁵. Îmi sorb sticla de Coca-Cola fără să scot un cuvânt, așteptând următoarea etapă.

— Abdel, mă puteți ajuta să-mi beau cafeaua, vă rog?

Îmi imaginez un erou de desene animate, Super Tetra care se uită la ceașcă, aceasta se ridică până la gura lui, el își întredeschide buzele, ea se înclină și

¹⁵ Aparat de încălzit pentru exterior.

el o soarbe rapid. Ca prin magie, lichidul este la temperatura potrivită. Dar nu, copiilor nu le-ar plăcea așa ceva pentru că nu este destulă acțiune. Îmi împachetez ideea genială și apuc eu însumi ceașca de cafea. Dar mă răzgândesc imediat.

— Vreți zahăr?

— Nu, mulțumesc. În schimb vreau o țigară.

— Nu, eu nu fumez.

— Eu - da! Și puteți să-mi dați una!

Pozzo râde. Ai zice că sunt imbecil, pe bune. Noroc că nu cunosc pe nimeni prin preajmă... Îi pun filtrul între buze și aprind bricheta.

— Cum facem cu scrumul?

— Nu vă faceți griji, Abdel, de asta mă ocup eu...

Dați-mi ziarul, vă rog.

Se pare că *Herald Tribune* face parte din ritualul matinal, pentru că blonda mi l-a strecurat între mâini înainte să plecăm, fără ca el să-l fi cerut. Îl pun pe masă. Beau o gură de Coca-Cola. Tetraman nu spune nimic. Zâmbește impasibil ca și ieri în timpul „interviului meu de angajare”. Într-un final văd că ceva nu este în regulă, dar nu-mi dau seama ce poate fi. Pozzo mă edifică.

— Ziarul... Ar trebui deschis și pus în fața mea în așa fel încât să pot citi.

— Aha, da! Evident!

Numărul de pagini, de coloane și de cuvinte de pe fiecare coloană mă înspăimântă.

— Chiar o să citiți totul? Și în plus e în engleză, o să dureze!

— Nu vă îngrijorați, Abdel, dacă suntem în întârziere pentru masa de prânz, ne vom întoarce alergând.

Se adâncește în lectura lui. Din când în când îmi cere să-i dau pagina. Își înclină capul și scrumul de la țigară cade pe lângă umăr. Cu siguranță că se ocupă... Mă uit la el ca la un extraterestru. Un corp lipsit de viață deghizat într-un corp viu de aristocrat din secolul al XVI-lea. Un cap care se mișcă, ai zice ca prin minune, o curiozitate cu atât mai ciudată cu cât capul acesta nu funcționează ca altele din același mediu. Îmi plac aristocrații pentru că îi jefuiesc, dar îi detest pentru lumea din care fac parte. În mod normal nu au deloc umor, dar Philippe Pozzo di Borgo râde de tot, și în primul rând de el însuși. Hotărâsem să rămân maximum două-trei zile. Voi avea nevoie poate de puțin mai mult timp ca să străpung acest mister.

Spuneam mai sus că Fleury mi-a dat senzația unei tabere de vacanță. Am exagerat un pic. Menționez că supraveghetorii se comportau ca niște mame cu deținuții, că violențele sexuale nu existau între pereții închisorii, că schimburile de lucruri se făceau în baza unui troc consimțit, și nu al racket-ului. De fapt, am minimizat oarecum aspectele negative ale locului. În primele zile m-au pus într-o celulă cu alți doi tipi. Promiscuitatea era singurul lucru pe care nu-l puteam suporta. Acceptam să fiu privat de libertate, să mănânc dintr-o gamelă de metal ca un câine, să am WC-ul în cameră cu tot cu mirosurile corespunzătoare. Dar cu o condiție: mirosurile să fie ale mele!

Colocatarii mei s-au pus de comun acord: *pe*

tinerelel ăsta îl aranjăm noi repede... De îndată am pus în gardă administrația. Ori mă separau de ei, ori aveau să aibă loc ruperi de oscioare. Dar nu m-au ascultat. Așa că unul dintre tipi a dat o tură pe la Urgențe, la Ivry. Conducerea închisorii a considerat că n-am făcut decât să mă apăr de două perechi de brațe puternice și rău intenționate. Preocupată să șteargă cât mai repede incidentul, mi-a acordat o celulă individuală. Din acel moment supraveghetorii au început să se poarte ca niște mame cu mine, pentru că eu însumi mă purtam ca un fiu cumsecade. Afară mă plimbam în mijlocul curții, la o distanță considerabilă de zidurile unde toxicomanii și depresivii își negociau medicamentele. Sistemul „yo-yo” permitea cu dificultate schimbul de pastile pentru că sunt prea ușoare. Fiindcă nu prea aveau de ales, indivizii își asumau prin urmare riscul de a face tranzacțiile în curte. Și atunci auzai o voce în difuzor:

— Haina galbenă și cea albastră de lângă stâlp, luați imediat distanță!

În închisoare vocile țâșneau de peste tot, tot timpul. Celulele erau totuși bine izolate fonic, trebuia ca vecinul să dea la maximum televizorul ca să-i deranjeze pe ceilalți. Strigătele și țipetele, în mod curios, străbăteau tot spațiul. Spuneam că supraveghetorii țineau locul mamelor și că deținuții se respectau între ei pentru că nu am văzut altceva în

afară de asta. În schimb am auzit.

Îmi plac zgomotele din cartierul Beaugrenelle, copiii care își târâie tălpile încălțămintei pe asfalt și femeia de serviciu care mătură mucurile de țigară: fșșt, fșșt...

Îmi plac zgomotele Parisului, scuterele care pocnesc ca niște artificii, metroul care urcă la suprafață în apropierea stației Bastilia, fluierăturile vânzătorilor fără autorizație și chiar sirenele asurzitoare ale poliției. Acasă la Philippe Pozzo di Borgo iubesc liniștea. Apartamentul dă spre o grădină care nu se observă din stradă. Nici nu știam că există așa ceva în plin Paris. După ce și-a băut cafeaua, a acționat cu bărbia mecanismul mașinuței electrice până la fereastra lată cât un perete și nu se mai mișcă de acolo timp de cel puțin o oră. Citește. Descopăr instrumentul indispensabil pentru un tetraplegic cultivat: tableta de citit. Pe ea se fixează o carte - o cărămidă de vreo mie de pagini fără poze, imprimată cu caractere minuscule, o veritabilă armă de autoapărare - și o baghetă Plexiglas dă paginile atunci când domnul Pozzo acționează comanda cu o mișcare a bărbiei. Face parte din job să stau prin preajmă. Nu se aude nici cel mai mic zgomot, așa că mă așez pe canapea și adorm.

— Abdel? Hei, Abdel !

Deschid un ochi și mă întind.

— Nu sunt bune saltelele de sus?

— Ba da, dar ieri-seară am fost să mă văd cu niște prieteni, și acum recuperez puțin...

— Îmi cer scuze că vă deranjez, dar instrumentul a dat două pagini odată.

— Ah, nu-i mare treabă. Vă lipsește o bucată din poveste? Vreți să v-o povestesc eu? O să câștigăm timp așa!

Sunt gata de orice ca să mă distrez. Sunt de acord să fiu plătit ca să moțai, dar dacă ar fi să aleg, aș prefera să fiu plătit ca să trăiesc.

— De ce nu, Abdel? Ați citit *Căile libertății* de Jean-Paul Sartre?

— Cum să nu, nu-i așa că e povestea micuțului Jean-Paul care pleacă la plimbare prin pădure, de exemplu, și culege ciuperci cântând ca Ștrumfii: la-la-la, la-la-la... Și dintr-odată ajunge într-o curbă și ezită dacă să mai înainteze sau nu, căci, firește, nu știe ce-l așteaptă după curbă, nu-i așa? Or, greșește pentru că... ce-i după curbă, ce-i, domnule Pozzo?

— Nu știu, Abdel, vă întreb!

— Este libertatea! Asta era! De aceea se numește *Căile libertății*. Sfârșit de capitol. Punct! Acum închidem cartea. Haideți, facem o tură pe-afară, domnule Pozzo?

Tipul ăsta are niște dinți incredibil de albi. Îi văd

Tu mi-ai schimbat viața

bine când râde. Sunt albi ca gresia din baia mea de
sus.

23

Nu-mi amintesc să fi luat hotărârea de a rămâne, nici să fi semnat vreun contract sau să fi spus: *hai, batem palma*, celui care îmi devenise de fapt patron. În ziua care a urmat sosirii mele, după prima ședință halucinantă de îngrijiri și mai apoi cafeaua cu *Herald Tribune*, am mers acasă la părinții mei ca să mă schimb și să-mi iau o periută de dinți. Mama a râs:

— Care va să zică te muți la prietena ta? Când ne-o prezinți?

— N-o să-ți vină să crezi, dar mi-am găsit un loc de muncă. Cu casă și masă! La niște bogățani de partea cealaltă a Senei!

— La bogățani? Abdel, sper că nu faci prostii!

— Nici asta n-o să-ți vină să crezi...

De fapt, mă gândesc că nu m-a crezut. Am plecat să-l regăsesc pe Brahim, care lucra pe atunci la Pied de Chameau, un restaurant oriental la modă (da, și Brahim se cumintise!). I-am povestit despre Philippe Pozzo di Borgo, despre starea lui de sănătate, locuința lui, și nu exageram aproape cu nimic când spuneam:

— Brahim, nu-ți poți imagina, dar la tipul ăsta te apleci, tragi un fir printre șipicile parchetului și scoți o bancnotă.

Vedeam cum apărea simbolul dolarului pe pupilele lui, ca lingourile de aur în ochii Unchiului Scrooge.

— Nu, Abdel... Ești nebun! Nu poate fi adevărat.

— Evident că nu-i adevărat, dar jur că nu exagerez prea mult!

— Și tipul nu se mișcă deloc?

— Doar capul. Restul e mort. *Dead. Kaput.*

— Dar inima îi bate măcar?

— Nu sunt sigur. De fapt, nu prea știu cum merge un tetraplegic... În fine, ceea ce știu este că nu merge deloc!

Cu greu îmi amintesc de primele zile la reședința de pe strada Leopold II. Cu siguranță pentru că nu eram acolo cu regularitate. Nu căutam să plac și cu

atât mai puțin să fiu disponibil. Nu m-am oprit nici măcar o secundă să reflectez asupra situației, asupra a ceea ce ar putea să-mi aducă un job în casa asta și lângă ciudățenia asta de omuleț infirm, nici asupra a ceea ce aş putea să aduc eu acestei familii. Probabil că timpul mă transformase așa cum o face cu oricine, dar nu eram conștient de nimic. Avusesem diverse experiențe din care învățasem niște lecții, dar nu formulasem nimic, nici cu voce, nici cu mintea în secret. Chiar și în închisoare unde zilele sunt lungi și teoretic favorabile reflectării, mă îndobitoceam cu televizorul și radioul. Știam că la Fleury, viitorul apropiat semăna cu prezentul. Și nici afară nu aveai de ce să te îngrijorezi, nu se zărea niciun pericol la orizont. Aveam o așa încredere în mine că mă vedeam invincibil. Nu mă *credeam* invincibil, nu. Știam că sunt.

De la tribunalul de pe L'Île de la Cité până la Fleury-Mérogis m-au transportat cu o dubă de escortă, o camionetă echipată în spate cu două rânduri de cabine înguste. Un singur deținut în cabină, imposibil să bagi mai mulți. Poți să stai în picioare sau așezat pe o tăbliță proptită de-a curmezișul. Nu ni se scot cătușele. Ușa este parțial opacă, parțial cu grilaj. Nu poți privi peisajul căci

în față ai grilajul de fier, un pasaj strâmt și apoi încă o cabină unde este închis un alt tip în drum spre aceeași destinație. Nu am căutat să-i disting chipul în obscuritatea interioară. Nu eram abătut, dar nici foarte fericit, lesne de înțeles. Eram absent față de ceilalți și față de mine însumi.

Supereroii din filme nu există. Clark Kent nu devine Superman decât atunci când își îmbracă costumul ridicol. Rambo nu simte loviturile pe trup, însă inima îi este în ruine. Omul invizibil se numește David McCallum, poartă flaneluțe din Lycra și are o tunsoare ciudată de tip castronel. Eu nu mă știam având vreun punct slab. Aveam darul insensibilității. Eram capabil să mă sustrag oricărui sentiment neplăcut. Nici măcar nu se năștea în mine, lumea mea interioară era ca o fortăreață impenetrabilă. Superman și colegii lui erau neînsemnați pe lângă mine. Eram convins că lumea reală are propriii ei supereroi, adevărați și rari, și că eu făceam parte dintre ei.

Doamna Pozzo di Borgo se numește Beatrice. Am găsit de la început că era simpatică și deschisă, simplă și deloc rigoristă. Îi spun pur și simplu „Doamnă”. I se potrivește bine.

Doamna va muri în curând.

Lui îi spun „domnul Pozzo”, dar în capul meu spun doar „Pozzo”. M-a pus la curent în dimineața asta că soția lui e bolnavă. Un fel de cancer. După accidentul de parapantă de acum doi ani, din cauza căruia este în starea actuală, i s-a spus că speranța lui de viață i se reducea cu șapte-opt ani. În plus, e posibil ca el să trăiască mai mult decât soția lui.

În această casă nu stă familia într-o parte și personalul în alta. Toată lumea ia masa împreună. Se mănâncă în farfurii aproximativ normale, îmi dau

seama că nu au fost cumpărate la magazinul de la colț, dar sunt decente, pot fi puse în mașina de spălat vase. Céline, bona copiilor, se ocupă de bucătărie, foarte bine de altfel. Copiii nu îi cer prea multe în plus. Laeticia, fata cea mare, are toate simptomele unei adolescente alintate și răzgâiate. Mă evită cu aroganță și încerc să fac și eu la fel cu ea. Robert-Jean, în vârstă de doisprezece ani, este un model de discreție. Nu știu care dintre cei doi suferă mai mult din cauza situației. Pentru mine, odraslele de bogătani nu ar avea motive să sufere. Pe scorpia asta de fată îmi vine să o scutur de câte ori mă intersectez cu ea. Să-i arăt adevărata viață și să înceteze smiorcăielile pentru că poșeta pe care o urmărea de vreo câteva săptămâni nu mai este disponibilă. Mi-ar plăcea, pentru început, să-i fac o tură prin Beaugrenelle, și apoi să luăm la rând blocurile de la Saint-Denis și adăposturile din depozitele dezafectate unde nu găsești numai toxicomani, ci și familii, copii, sugari. Nu este apă, evident, nici căldură, nici electricitate. Se doarme pe saltele murdare puse pe jos.

Șterg sosul din farfurie cu o bucată de pâine. Laeticia face nazuri, a lăsat în farfurie jumătate din rulada de carne. Beatrice îl ceartă cu blândețe pe băiat pentru că a dat la o parte rondelele de ceapă. Se joacă cu ele adunându-le într-un colț al farfuriei. În curând Beatrice nu va mai avea suficiente puteri să stea cu noi la masă. Va rămâne întinsă în pat, acasă

sau într-un spital. Aristocrații ăștia colecționează necazurile. Privesc în jurul meu și văd tablouri, mobile decorate prin tehnica intarsiei, comode în stilul Empire cu mânere poleite cu aur fin, grădină de un hectar în plin Paris, apartamentul... La ce bun să ai atâtea dacă nu mai trăiești? Și de ce mă ating chestiile astea, mă rog?

Pozzo are dureri. Ia analgezice. Durerile se atenuază prea puțin. Când se simte mai bine, îl duc în Beaugrenelle. Nu coborâm din mașină. Las geamul lui jos, un amic îmi aruncă un pachetel pe genunchii pasagerului și plecăm în secunda următoare.

— Ce e asta, Abdel?

— O chestie care te ajută să te simți bine, dar care nu e disponibilă în farmacii.

— Pentru numele lui Dumnezeu, doar n-o să lași chestia asta aici!

— Acum conduc, doar n-o să las volanul...

Noaptea Pozzo nu doarme întotdeauna. Își ține respirația pentru că are dureri când trage aer în piept. Îl trage dintr-odată, dar e și mai rău. Nu este suficient oxigen în cameră, dar nici în grădină, nicăieri. Se

întâmplă să fiu trezit: trebuie dus la spital acum, imediat. Durează prea mult până vine o ambulanță care să poată transporta o persoană tetraplegică, dar eu sunt deja gata.

Pozzo suferă mai ales să-și vadă soția într-o stare atât de proastă și să fie atât de neputincios față de boala ei și față de propriul handicap. Îi spun glume, cânt și mă laud cu isprăvi imaginare. Poartă ciorapi medicinali, îmi trag unul pe cap și organizez o spargere.

— Mâinile sus... Mâinile sus, am spus! Și dumneavoastră!

— Nu pot.

— Ce? Sunteți sigur?

— Sigur.

— Ghinion... Hai, vreau ce este mai de preț în blestemata asta de baracă: nu argintăria, nu tablourile, nu! Vreau... creierul dumneavoastră!

Mă arunc asupra lui Pozzo și mă fac că-i tai capul, gâdilându-l. Mă imploră să încetez.

Mă strecor într-unul dintre costumele lui, vesta îmi e prea mare. Dau un pumn în interiorul pălăriei Stetson și o transform într-una melon, și apoi, fluierând, mă apropiu de patul lui, multiplicând gesturile automate, precum Charlie Chaplin în

filmul *Timpuri noi*. De ce oare mă obosesc? Nu mă interesează acești oameni, nu-i cunosc.

Însă pe de altă parte, de ce nu? Ce mă costă să fac pe clovnul aici sau în cartierul meu? Brahim și, de altfel, mulți dintre prietenii mei încep să se așeze la casele lor. Nu am pe nimeni unde să merg ca să-mi petrec timpul. Aici e cald și bine, decorul este agreabil. Există un potențial. Un potențial de distracție.

Pe Pozzo îl doare tot corpul. Am decența - ce m-a apucat dintr-odată? - să nu întreb de ce. Celălalt candidat pentru job se învârte în jurul fotoliului electric și se adâncește în rugăciuni. Ține continuu în mâini Biblia, își ridică privirea spre cer, uitând că tavanul face baraj, și pronunță cuvinte care se termină cu „us”, ca în albumul cu Asterix. Psalmodiază chiar și când cere o ceașcă de cafea. Țâșnesc în spatele lui cântând un refren de-al Madonnei:

— Like a virgin, ouh! Like a vir-ir-ir-gin...

Mai că părintele Jean-Marie își pune degetele arătătoare în formă de cruce, ca să se apere de trimisul demonului care sunt eu. Laurence, secretara, - ne spunem pe numele mic acum și toată lumea mă tutuiește, nu fac pe mironosița - râde pe înfundate. De fapt, nu e chiar atât de rigidă pe cât o credeam.

Îmi furnizează discret câteva informații:

— Este un preot fără froc¹⁶.

Pufnesc în râs.

— Fără froc, adică și-a pierdut pantalonii?

— Nu, doar sutana... Adică făcea parte din Biserică, dar a hotărât să se reintegreze în viața civilă.

— Cu unul ca el, sunt slabe șansele să se distreze patronul tău...

— Ce te face să crezi că-l va alege pe el?

De fapt, părințelul avea să dispară după opt zile. Va fi avut timp suficient ca să-l pună în gardă pe Pozzo vizavi de diavolul musulman pe care l-a lăsat să-i intre în casă în mod atât de imprudent. Eu, musulman? În viața mea n-am pus piciorul la moschee. Iar la capitolul credință... la naiba. Probabil că mai am ceva, dar sincer, din ce în ce mai puțină...

16 În general, haină monahală sau sutană. Popular înseamnă pantalon.

Într-o dimineață mașina de transfer s-a blocat. Era imposibil să o pornim din nou. Pozzo era pe jumătate instalat în ea, dar numai pe jumătate. Îi pusesem centura sub brațe și coapse, era în echilibru deasupra patului, dar nu și deasupra scaunului de duș. Lesne de imaginat confortul... A trebuit să chemăm organele de intervenție pentru cazuri urgente. Până au venit și l-au scos de acolo, până l-au pus din nou în fotoliul lui urmărind îndeaproape protocolul, s-a făcut după-amiază... Și în tot acest răstimp Pozzo a rămas politicoș, răbdător, resemnat, dar fără să se arate abătut. Am glumit cu toții ca să-l facem să râdă și ca să înveselim situația. Nu pentru că aparatul se blocase, căci știam că avea să-și dea drumul într-o bună zi, ci pentru că un om era prins în capcana unei

mașinării care, în mod normal, trebuia să-l ajute și în care el se găsea în imposibilitatea de a se ajuta. Trimitem oameni pe Lună, dar nu suntem capabili să inventăm un sistem de transfer sigur și rapid pentru deplasarea unui tetraplegic.

A doua zi dimineață, chiar înainte de a apăsa pe butonul de pornire a aparatului care ridică corpul domnului Pozzo, i-am spus infirmierei că îl iau în brațe până la duș eu, Abdel Sellou, înalt de un metru șaptezeci și cu brațele scurte și rotunde ca niște batoane de bezele, iar ea a urlat.

— Nu ești întreg la minte? Omul acesta e mai fragil decât un ou!

Oasele, plămânii, pielea... La un tetraplegic fiecare parte a corpului, fiecare organ este vulnerabil. Rănile nu se văd cu ochiul liber și durerea nu își exercită rolul de semnal de alarmă. Sângele circulă cu greu, rănilor nu se cicatrizează, organele sunt insuficient irigate, funcțiile urinare și intestinale sunt afectate, corpul nu se mai curăță singur. Câteva zile de observare lângă Pozzo mi-au oferit un curs medical accelerat și am înțeles că era vorba de un pacient extrem de delicat. Într-adevăr era ca un ou. Un ou de prepeliță, cu coaja subțire și albă. Mi-am adus aminte de starea în care îi adusesem pe soldățeii mei G.I. Joe de jucărie când eram mic... Nu arătau prea bine... dar între timp am crescut, iar Pozzo era un mega G.I. Joe din porțelan. El, care până

acum câteva secunde zâmbea, arătându-și dinții impecabili, strângea din ei de când îi împărtășisem intenția de a-l purta în brațe. Cu toate astea, mă simțeam capabil să deplasez oul fără să-l sparg.

— Domnule Pozzo, de câteva zile bune vă observ. Mașinăria asta e infernală. Cred că am găsit modalitatea prin care să nu mai avem nevoie de ea. Lăsați-mă să încerc, voi fi cu mare grijă.

— Ești sigur, Abdel?

— Ascultați-mă, în cel mai rău caz vă lovesc un picior, o să faceți o vânătaie și atât, nu?

— E nimica toată asta, pot să suport...

— Gata cu discuțiile, pornim!

L-am apucat de subraț și i-am lipit pieptul de al meu și împreună cu el tot corpul. În cel mult opt secunde și cincisprezece milisecunde era pe scaunul de duș. Am contemplat toată treaba mulțumit de mine însumi, strigând numaidecât:

— Laurence, adu-mi cutia cu scule! Demontăm aparatul de transfer.

Pozzo nu zicea nimic. Surâdea. Era în culmea fericirii.

— Deci, domnule Pozzo, cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel, tu!

Dinții atât de albi i se descopereau într-un zâmbet larg. Venise momentul să cer explicații:

— Domnule Pozzo, spuneți-mi, dinții dumneavoastră sunt adevărați?

Aș fi putut să-mi comand cărți de vizită pe numele meu: „Abdel Sellou, simplificator”. Pentru că din seria „nu-ne-lăsăm-scoși-din-sărite-de-aparate-de-doi-bani”, am lichidat și *vanul pentru animale*, mai precis o mașină considerată ideală pentru transportul oricărei persoane paralizate. Era urâtă, deloc practică și mai mereu în pană, ca aparatul de transfer.

Avea un fel de platformă care ieșea și se cobora astfel încât să permită fotoliului electric să urce înăuntru. Sistemul se bloca adesea. Era problematic căci, din cauza lui, Pozzo risca să-și rateze programările sau întâlnirile. Iar la întoarcere, vehiculul era prea înalt ca să scot direct scaunul cu tot cu Pozzo în el. Mi s-a întâmplat să caut o șipcă și să mă folosesc de ea ca de un tobogan. În mașina

asta Pozzo rămânea în fotoliul lui, care era doar poziționat în spate, într-o parte. Roțile nu erau fixate în podea, și chiar cu frânele activate, se clătina la viraje. Lucru periculos pentru un ou, mai ales când șoferul se numește Sellou și când acesta a învățat să conducă cu mașini furate din parcările de la periferie. În plus, Pozzo nu avea decât un geam micuț ca să vadă peisajul, iar în spate motorul făcea un zgomot pe cinste. Când îi vorbeam patronului, trebuia să mă întorc cu totul spre el. De fapt nu vorbeam, ci urlam.

— Sunteți bine? Nu vă zdruncină prea tare?

— Ochii la drum, Abdel!

— Ce spuneți?

— DRUMUL!

Pe vremea aceea mă plimbam cu o mașină Renault 25 GTS, vă rog frumos. Bine, sunt de acord că azi este complet demodată, dar pe atunci era *la grande classe!* O mașină pentru tipi care reușiseră în viață! O cumpărasem la licitație, în 1993, chiar după ce mi-am luat permisul. Fusese confiscată de la un individ care, sărmanul, nu-și mai putea plăti facturile. Iar eu, delincventul, cu condamnări în justiție, mi-am plătit-o cash. Elegant... Avea o excelentă plecare de pe loc și un aparat radio care arunca decibeli pe o rază de douăzeci de kilometri. Nimic în comun

cu vanul pentru animale. Într-un final am intrat în grevă. Aveam degetul pe telecomanda platformei, ne pregăteam să-l imbarcăm pe Pozzo, când am spus „nu”.

— Cum adică „nu”, Abdel?

— Nu, nu, domnule Pozzo. Nu.

— Dar „nu” pentru ce?

— Nu. Nu mai conduc utilajul ăsta. Nu sunteți o oaie totuși, aveți dreptul să urcați într-o mașină normală.

— Din păcate, nu pot, Abdel.

— Nici de aparatul de transfer nu vă puteați lipsi, nu-i așa? Bine, nu vă mișcați de aici, mă duc să-mi iau mașina.

— Nu mă mișc, Abdel, puteți să aveți încredere în mine.

Am împins fotoliul până la locul de parcare pentru persoanele cu dizabilități, unde parcasem bolidul echipat cu o bulină falsă cu semnul de infirm. E genială bucățica asta de hârtie, valorează mai mult decât cartea *Prioritar* din jocul *O mie de mile*.

— De unde ai obținut bulina asta, Abdel?

— Este o copie de pe cea din vanul pentru animale. Copie laser în culori, m-a costat o căruță de bani.

— Abdel, nu se face așa ceva, nu e în regulă.

— Și totuși e atât de practic pentru a găsi un loc de parcare în Paris. O să vă duc cu mașina mea.

Am deschis portiera pasagerului, am dat scaunul în spate la maximum și am rezemat fotoliul electric de caroserie.

— Ce, nu mă încurajați? Pe Babette o încurajați, iar pe mine nu?

— Hai, Abdel, ridică-l pe Pozzo!

Desigur că putea să fie urcat într-o mașină normală... Am plecat numaidecât spre Porte de la Chappelle. Știam că puteam vedea acolo câteva bijuterii drăguțe cu patru roți, printre care acest amator de lucruri frumoase și-ar fi găsit cu siguranță fericirea. Mie îmi plăceau toate mașinile. Nu ziceam nimic, îl priveam pe Pozzo făcând slalom cu fotoliul lui printre Chrysler, Rolls-Royce, Porche, Lamborghini și Ferrari...

— Nu arată rău aceea! Culoarea neagră e sobră. Cum ți se pare, Abdel?

— Domnule Pozzo, la acest Ferrari e posibil ca portbagajul să nu fie suficient de încăpător.

— De ce, ai de gând să mă pui în portbagaj, Abdel?

— Pe dumneavoastră nu, dar fotoliul da.

— Ah, la naiba, uitasem de el!...

În cele din urmă s-a oprit la un Jaguar XJS de 3,6 litri, cu faruri pătrate, bord din lemn de nuc, interior din piele...

— Îți place, Abdel?

— Da, merge...

— O cumpărăm?

— Va trebui să aveți răbdare, domnule Pozzo, vânzarea are loc abia peste trei zile.

— Bine, vom aștepta, dar să nu suflă o vorbă soției mele, ne-am înțeles?

— M-am jurat, voi fi mut ca un pește.

— Ca un mormânt, Abdel, ca un mormânt!

— Și ca un mormânt, dacă vă face plăcere!

Îl conduc pe Pozzo la spital în Jaguar. Soția lui, Beatrice, a avut un transplant de măduvă osoasă: operația ultimei șanse, căci medicii nu-i mai dădeau decât între patru și șase luni de viață. Totul s-a petrecut cu bine în blocul operatoriu și la reanimare, dar situația nu este salvată totuși. Organismul lui Beatrice nu are nicio capacitate de autoapărare: e nevoită să stea într-o cameră sterilă, ca într-un balon.

În fiecare dimineață, timp de săptămâni întregi, îl port pe Pozzo cu Jaguar-ul ca să-l duc lângă ea. Lângă ea... pe cât e cu putință, adică dincolo de peretele izolant. Cu bonetă pe cap, cu șoșoni din plastic peste încălțările Weston, se duce cu fotoliul rulant până la limita care nu trebuie depășită. Își privește soția ore în șir. Ea este întinsă în pat și delirează. În fiecare

seară ne despărțim de ea cu teama că nu o vom regăsi într-o stare mai bună a doua zi. Și într-adevăr medicii dau verdictul. Doamna Pozzo ne va părăsi.

În Jaguar nu scot niciun cuvânt.

Nu mai erau nici infirmiere, nici asistente medicale. Eu eram chipul pe care Philippe Pozzo di Borgo îl vedea ultima oară seara și cel pe care îl întâlnea prima oară dimineața. De când începusem să-l transport în brațe, nu mai aveam aproape nevoie de nimeni. Acum, că soția lui a murit, doarme singur. A privit-o stingându-se, incredul și furios. A cunoscut-o bolnavă și a iubit-o în pofida bolii sale și a disconfortului cotidian, în vreme ce el, în plină formă pe atunci, alerga în weekenduri la țară și zbură pe deasupra munților. A avut acel teribil accident de parapantă pe 23 iunie 1993 și timp de doi ani boala soției sale a regresat. Toată lumea a crezut că se refăcea, că tratamentele dădeau în sfârșit rezultate și că, de ce nu, avea să trăiască mult timp de acum înainte. Beatrice găsisese forța să organizeze o nouă viață pentru toată familia în jurul infirmității soțului ei. Au părăsit casa pe care o ocupau în regiunea Champagne, alegând Parisul cu spitalele lui. Au amenajat un spațiu de viață foarte confortabil pentru toți - desigur, cu bani este simplu - și copiii păreau

să se obișnuiască, pe cât posibil, cu noua lor viață în capitală, cu un tată în fotoliu rulant și o mamă bolnavă... Și când totul părea la locul lui, când toate obstacolele pentru o viață normală fuseseră ridicate, Beatrice Pozzo a căzut din nou.

Trăiam în preajma lor de aproximativ un an când s-a întâmplat asta. Doamnei Pozzo nu i s-a cerut părerea în ceea ce privește alegerea însoțitorului și nici nu și-a exercitat dreptul de veto când a văzut că-i poposește în casă un tânăr arab needucat și imprevizibil. M-a analizat fără să mă judece și m-a acceptat rapid. Râdea la glumele mele, fără însă să participe la ele, cu o anumită distanță, dar întotdeauna cu bunăvoință. Știu că uneori era speriată când mă vedea că-l luam pe soțul ei pe neașteptate și plecam cu el fără să spun nimănui unde aveam să-l duc. Știu că nu a fost de acord cu cumpărarea mașinii de lux. Nu-i plăceau semnele ostentative de bogăție, asta era latura ei protestantă. Nu era o femeie complicată. O respectam. Pentru prima dată în viață nu judecam o aristocrată ca și când era vinovată de rangul ei.

Ce am făcut eu și Pozzo într-un an? Doar

cunoștință. A încercat să mă chestioneze despre părinții mei, mă gândesc că și-ar fi dorit chiar să-i întâlnească, dar evitam problema.

— Știi, Abdel, e important să fii împăcat cu propria-ți familie. Țara ta, Algeria, o cunoști?

— Țara mea e aici și sunt împăcat cu mine însumi.

— Mă îndoiesc, Abdel.

— Gata, ajunge.

— Bine, Abdel, nu mai vorbim despre asta...

Vanul pentru animale nu era făcut pentru curse pe periferic. Jaguar-ul în schimb era mult mai potrivit. Eu eram cel care apăsa pe accelerație, însă limitele de viteză le depășeam împreună. Ca să încetinesc, mi-ar fi fost suficient un singur cuvânt din partea lui.

Pozzo vedea cum soția lui se ducea încet-încet, dar nu-și exprima durerea. Privea cum i se derula filmul vieții, el fiind doar un spectator. Apăsam încă puțin pe accelerație. Își întorcea ușor capul spre mine, acceleram, și eu pufneam în râs tare, cât puteam de tare. Pozzo se resemna întorcându-și capul în cealaltă parte. Zburam cu viteză amândoi, împreună la viață și la moarte.

Un an a fost suficient ca să știm, atât el cât și eu, fără să fie nevoie să o spun, că voi rămâne lângă el. Dacă aș fi vrut să plec, aș fi făcut-o mai devreme. Nu aș fi zis „da” călătoriei în Martinica, cu câteva săptămâni înainte de transplant.

— Aceasta va fi ultima vacanță pentru Beatrice înainte de operație, după care mult timp nu i se va permite să călătorească. Să mergem toți trei, mi-a spus Pozzo ca să mă convingă.

Nu călătorisem niciodată mai departe de Marsilia, nu era prin urmare necesar să mă convingă. Argumentul „aceasta e ultima vacanță înainte de operație” era nul, și știam asta cu toții... De fapt, era ultima vacanță, scurt! Știam riscurile la care se expunea Beatrice după transplantul de măduvă osoasă. Însă cel care s-a îmbolnăvit până la urmă în Martinica a fost soțul ei. Congestie pulmonară. În termeni mai simpli: secrețiile s-au acumulat în bronhii și nu mai putea respira decât cu mare dificultate. A fost internat la reanimare, unde a rămas pe toată durata sejurului. Eu luam masa cu Beatrice pe plajă. Nu discutam prea mult când eram împreună, nu era nevoie, nu ne sfiam unul de celălalt. Nu eram bărbatul pe care-l iubea și nici cel pe care și-ar fi dorit să-l vadă așezat în fața ei, cu două brațe mobile, unul ținând în mână furculița, iar

celălalt gata să treacă de cealaltă parte a mesei ca să-i mângâie mâna. Oricum, acel bărbat nu mai exista. Fusese constrânsă să renunțe la el după accidentul de parapantă. Așa că se mulțumea cu tânărul acesta greoi și necizelat, dar nu chiar nociv.

Îmi place să cred că mă vedea în stare să mă ocup de soțul ei în încercările ce aveau să vină. Îmi place să cred că avea încredere în mine. Dar probabil că în mintea ei nu era nimic din toate astea. Poate că și ea se resemnase, pur și simplu. Când nu mai putem controla nimic, este fără îndoială singura hotărâre pe care o putem lua. Să te detașezi de toate, ori conducând pe malul Senei cu două sute de kilometri pe oră, ori bucurându-te de soare pe malul unei mări albastre...

Am crezut că nu va supraviețui după moartea soției sale. Nu a mai vrut să iasă din pat timp de săptămâni întregi. Când membrii familiei lui veneau să-l viziteze, abia dacă se uita la ei. Céline se ocupa de copii, mângâietoare și pragmatică în același timp, și ținea rudele la distanță, considerând că suferința copiilor trebuie respectată. Eu mă învârteam permanent ca un satelit în jurul lui Pozzo. Însă nu mă mai lăsa să-l fac să râdă. Chiar depresiv fiind, a rămas demn. Ținea să fie prezentabil la programările

medicale. Renunțam adesea la ajutorul infirmierelor și al asistentelor medicale, luni întregi chiar, și asta pentru că dovedea voință și satisfacție în a demonstra că doar cu sprijinul brațelor și picioarelor lui Abdel se descurca foarte bine. A trebuit însă să facem apel din nou la ele, și au revenit imediat, competente și devotate. Domnul Pozzo suporta cu greu ideea ca atâtea persoane să se învârtă în jurul lui, ocupându-se de trupul care era pe trei sferturi mort, în vreme ce nu s-a putut face nimic pentru cel al soției sale.

Din fericire eram tânăr și nerăbdător și nu înțelegeam nimic. Așa că am spus „Stop”!

IV

A ÎNVĂȚA SĂ TRĂIEȘTI ALTFEL

28

— Domnule Pozzo, gata, ajunge, acum ne ridicăm!

— Vreau să fiu singur, Abdel, te rog lasă-mă.

— V-am lăsat singur suficient timp. M-am săturat. Că vă place sau nu, îmi este totuna. Ne îmbrăcăm și ieșim... Și, în plus, sunt sigur că o să vă placă.

— Poți să faci cum vrei...

Pozzo oftează și întoarce capul căutând un gol, un spațiu liber care se mișcă fără mâini, fără priviri. Ignoră total gurile care vorbesc.

Nu mai vreau să-i spun „Pozzo”. Nu e animal, nici lucru, nici vreo jucărie sau vreo păpușă. Omul din

fața mea suferă și nu mai privește decât înlăuntrul său, în amintiri și în ceea ce nu mai este, fără îndoială. Degeaba mă agit eu ca un demon, dansez Cucaracha sau o fac să urle pe Laurence jucându-i feste urâte, căci el nu mă ia în seamă. Ce naiba mai caut eu aici? Ar putea să mă întrebe de ce încă mai rămân, căci și eu însumi mă întreb...

I-aș răspunde cu o prostie.

I-aș răspunde că rămân pentru confortul canapelei Louis-Philippe din camera lui, din care nu mai ies de când a murit Beatrice. Am închiriat apartamentul de la mansardă unei prietene, dar nimeni de aici nu este la curent. Sunt cinstit și chiar o apreciez pe fata asta, așa că nu-i cer mare lucru pentru chirie. Ce? O mie de franci pe lună este mult sub prețul pieței.

I-aș răspunde că rămân pentru Jaguar. Că mi-ar plăcea să-și revină măcar un pic ca să-l pot lăsa singur și să-mi reiau escapadele nocturne. Mașina asta acționează ca un magnet asupra femeilor. De acord, numai asupra unora dintre ele... Știu că nu-mi voi găsi o Beatrice printre cele care urcă înăuntru. Cele care urcă sunt interesate doar de bani. Nu ne cunoaștem și nici nu ne vom cunoaște. Le spun adevărul când treaba e terminată... Sunt un ticălos, dar și fericit că sunt așa:

— Mașina este a patronului meu, dacă vrei, te las la prima stație de metrou...

I-aș mai răspunde că rămân pentru că-mi place la

nebuie să merg să mănânc în restaurante preparate culinare de două mii de franci și să mă răsfăț la ieșire cu un sendviș grecesc.

I-aș răspunde că rămân pentru că încă nu am privit *Traviata* pe viu și că mă bazez pe el să mă ducă la Operă (mi-a dat să ascult niște fragmente într-o zi și mi-a explicat povestea, te plectiseai de moarte... chiar am crezut că n-o să scap).

I-aș răspunde că rămân pentru că vreau să mă distrez, pentru că trăiesc, iar viața e făcută să te simți bine și lucrul acesta e mult mai ușor de făcut când ai bani de cheltuit. Uite că el are și în plus este în viață, exact la fix!

I-aș răspunde că rămân pentru banii lui. De altfel, asta gândesc majoritatea prietenilor lui, și nu toți se feresc să o arate. Detest să mă împotrivesc oamenilor prea siguri de ei pentru că se mumifică în propriile lor certitudini. E un spectacol amuzant.

Dacă ar insista, întrebându-mă:

— De ce rămâi, Abdel?

Nu i-aș răspunde că rămân pentru el, nu sunt un cățel totuși.

L-am îmbrăcat cu costumul Cerutti de culoare

gri ca perlele, cu o cămașă albastră cu butoni de manșetă din aur și o cravată cu dungi roșii ca sângele. O picătură de *Eau Sauvage*, apa lui de toaletă de treizeci de ani, aceeași pe care o avea și tatăl său. L-am pieptănat și i-am netezit mustața.

— Unde mă duci, Abdel?

— Să mâncăm stridii. Ce ziceți de niște stridii? Mie mi-e cam poftă de stridii...

Mă ling pe buze și mă mângâi pe burtă. El surâde. Știe că detest stridiile, mai ales când este cald afară, căci sunt tulburi. Dar el le adoră, cu suc de lămâie și sos de ceapă. Pornim spre Normandie.

— Punem un CD în mașină? Ce vreți să ascultați, domnule Pozzo?

— Gustav Mahler.

Pun două degete sub nas ca să mimez mustața nazistă, și cu un accent german îmi exprim supărarea:

— Goustaf Malheur¹⁷? *Ach nein*, domnule Pozzo! Ajunge cu atâta nefericire!

Schițează un zâmbet. E un început...

Jaguar-ul este o mașină magnifică, dar periculoasă. Nu-i simți viteza. Pornește și simți că levitezi, nu-ți dai seama de nimic. Pe drumul spre spitalul Raymond-Poincaré de la Garches nu am realizat că o luase ca un cal la galop. Eram bine, eu și domnul Pozzo ascultam France Musique, o mică simfonie

¹⁷ Malheur - nefericire, nenorocire. (fr.)

drăguță pe care o auzi la telefon când suni la Casa de Asigurări Sociale. Doi motocicliști ne ajung din urmă pe podul Saint-Cloud. Îi zăresc în retrovizor și arunc o privire la kilometraj: numai o sută douăzeci și cinci de kilometri la oră. Domnul Pozzo este în formă astăzi, așa că fac o încercare:

— Sunt doi polițiști în spate care ne vor opri în curând.

— Oh... Abdel, vom ajunge cu întârziere.

— Păi nu neapărat, domnule Pozzo. Nu vreți să adoptați figura pe care o aveți în zilele rele?

Polițiștii se apropie primejdios.

— Care e figura mea din zilele rele?

Fac o față de om teribil de constipat și el explodează de râs.

— Vai, nu, domnule Pozzo, acum nu trebuie să râdeți! Trebuie să arătați că suferiți. Haideți, mă bazez pe dumneavoastră.

— Abdel, nu! Abdel!

Încetinesc serios, aprind semnalizatorul, parchez pe marginea șoselei și dau geamul jos.

— Abdel!

— Trei, doi, unu... Acum suferiți!

Nu-l privesc, mi-e teamă că voi pufni în râs.

Mă înclin spre polițistul care se apropie prudent. Fac pe tipul binevoitor complet panicat.

— Are o criză! Este șeful meu și e tetraplegic. Are o criză de hipertensiune, îl duc la Garches! Nu

avem timp să ne oprim, altfel va exploda!

— Opriți motorul, domnule.

Mă supun nemulțumit și dau o lovitură cu pumnul în volan.

— Vă spun că nu avem timp!

A sosit și celălalt polițist. Înconjoară mașina suspicios și se adresează pasagerului.

— Domnule, dați jos geamul, vă rog. Domnule, domnule!

— Cum vreți să dea jos geamul? Tetraplegic, știți ce înseamnă? Te-tra-ple-gic!

— E paralizat?

— Bravo, au înțeles!

Amândoi mă privesc enervați din cauza tonului pe care le vorbesc. Sunt îngrijorați că nu controlează situația. Risc în cele din urmă, aruncând un ochi spre domnul Pozzo. E formidabil. Și-a lăsat capul să cadă pe umăr și și-a lipit fruntea de portieră. Are ochii ieșiți din orbite și se vaită. Nu are deloc figura din zilele rele, dar numai eu știu asta.

— Ascultați-mă, mă întreabă primul polițist nervos, unde conduceați așa?

— La spitalul Raymond-Poincaré, vă spun, la Garches! E urgent!

— Chem o ambulanță imediat.

— Nici vorbă, durează prea mult și nu va rezista. Iată cum vom proceda: cunoașteți drumul până la Garches? Da? Foarte bine! Atunci dumneavoastră

mergeți înainte, iar colegul va merge în spatele mașinii. La drum!

Demarez motorul și apăs pe accelerație ca să le demonstrez cât sunt de determinat. După o secundă de ezitare (polițiștii sunt mereu de natură ezitantă), băieții își pun căștile și se plasează așa cum am spus. Plecăm spre spital cu viteză moderată, polițiștii ținând cu o mână ghidonul motocicletei și cu cealaltă făcându-le semne automobiliștilor să se dea la o parte.

Domnul Pozzo își ridică puțin capul și mă întreabă:

— Care e planul tău când vom ajunge acolo, Abdel?

— Păi, facem ce-am spus! Nu era vorba să țineți o conferință în fața persoanelor cu dizabilități?

— Ba da, ba da...

Ajunși în parcare spitalului, scot rapid fotoliul pliabil al domnului Pozzo din portbagaj, deschid portiera pasagerului, iau în brațe tânăra speranță a comediei dramatice și-l întrerup brutal pe polițistul care se propunea să ne ajute:

— Ah, prietene, nici să nu te gândești, omul acesta e mai fragil decât un ou.

— Auuuu... a strigat cel care era pe moarte.

L-am împins cu scaunul alergând până la intrarea la Urgențe, strigând către polițiști:

— Gata, puteți să plecați! Dacă nu moare, nu voi face plângere împotriva voastră!

Am așteptat să dispară și am ieșit. Nu eram unde trebuie pentru conferință. Șeful râdea cum nu mai râsese de săptămâni întregi.

— Deci? Cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel, tot tu!

— He-he... Însă nu păreați deloc în criză, dar deloc! Ce era grimasa aia?

— Abdel, ai văzut *Traviata*?

— Nu, nu am văzut-o. Dar datorită dumneavoastră cunosc deja povestea, mulțumesc.

— O imitam pe Violeta, la sfârșit...

Și începe să cânte: *Gran Dio! Morir si giovine...*

29

La tetraplegici anii se numără ca la un câine: un an face cât șapte. Philippe Pozzo di Borgo a avut accidentul la 42 de ani, cu trei ani în urmă. Trei ori șapte fac douăzeci și unu: în 1996 avea așadar, dacă putem considera așa, 63 de ani. În schimb, nu seamăna prea mult cu Agecanonix, moșneagul din Asterix, mic și sfrijit, cu inima la fel de uscată ca părul din cap. Contele avea înfățișare de lord și inimă ca la douăzeci de ani.

— Domnule Pozzo, vă trebuie o soție.

— O soție, Abdel? A mea a murit, ai uitat?

— O să găsim noi alta. Bine, nu va fi aceeași, dar tot e mai bine decât nimic.

— Dar biata de ea, ce-o să-i fac?

— Îi veți vorbi cu blândețe, ca Cyrano de Bergerac

lui Roxanne.

— Mda, bravo Abdel, remarc că lecțiile mele de literatură aduc roade!

— Dumneavoastră mă învățați să citesc, iar eu vă învăț să trăiți.

Am chemat câteva prietene. O infirmieră pe nume Aicha, o bombă brunetă, micuță și cu sâni mari, care înțelegea foarte bine situația.

La prima întâlnire am stat la un pahar toți trei. A doua zi i-am lăsat singuri. În următoarea zi, Aicha s-a întins pe pat și o perioadă, ea și domnul Pozzo au dormit împreună. Aicha nu voia bani și nici cadouri. Îi oferea atenție acestui om care vorbea atât de bine, dar persoana lui nu o interesa... Nici el nu se amăgea, știa că nu se va îndrăgosti de ea și nici ea de el, doar petreceau câteva momente frumoase împreună. Aicha respira calm. El îi simțea respirația și căldura trupului, și asta îl liniștea. Au mai fost și alte femei, profesioniste în ale companiei, fericite să lucreze și să se odihnească în același timp. Le puneam în gardă:

— Va trebui să fii tandră cu patronul meu și să vorbești corect. Arunci guma de mestecat înainte să vii și ești atentă la limbaj, nu vreau exprimare de vânzătoare de pește!

Monsieur Pozzo își revenea încet-încet după moartea soției sale. Foarte încet... Îl surprindeam uneori cu privirea în gol, cu sufletul parcă ieșit din trup, uitându-se neputincios la bucuriile oamenilor și simțindu-se lipsit de orice speranță de a le mai împărtăși și el într-o bună zi. În pofida episoadelor cu Aicha și cu celelalte însoțitoare provizorii, starea lui nu se ameliora. Beatrice nu mai era printre noi de mai multe luni, Laurence pleca în vacanță și copiii se ofileau la Paris. Am propus să facem un mic voiaj.

— Domnule Pozzo, aveți un loc de poposire undeva în sud?

— Un loc de poposire... Nu prea văd unde... Ah, ba da, avem La Punta în Corsica. Familia mea a vândut-o acum câțiva ani Consiliului General, dar mai este un turn unde putem sta, se află nu departe de cavoul familial.

— Într-un cimitir? O să fie vesel... E tot ce puteți propune?

— Da, asta-i tot.

— Atunci să mergem. Fac valizele.

Suntem opt persoane în vanul pentru animale (a trebuit să înfruntăm realitatea: era imposibil să intrăm cu toții în Jaguar). Evident că Céline și copiii participă la aventură, dar și Victor, un nepot de-al

domnului Pozzo, sora lui Sandra și fiul acesteia pe nume Théo. Este cald, dar nu îndeajuns. Pornim aparatul de aer condiționat doar din când în când și nimeni nu se plânge. Unui tetraplegic îi este tot timpul frig. Îl învelim cu pături, îi punem fesuri și pulovere din lână, dar nu este niciodată suficient. Am văzut foarte mulți la fel la centrul de reeducare Kerpape din Morbihan unde domnul Pozzo se duce când vine vremea bună, pentru „revizia anuală”. La primele raze de soare vezi fotoliile aliniindu-se la fereastra orientată spre sud și niciunul nu mișcă. În mașină, Philippe Pozzo di Borgo se arată în plină formă în fața copiilor, dar eu știu că încă își plânge soția și că ne detestă oarecum pe fiecare dintre noi pentru faptul că noi suntem aici, în vreme ce ea nu mai este. Transpirăm, mirosurile noastre se amestecă, dar cel puțin lui nu-i este frig.

Parcurgem kilometri întregi, însă fără să comitem excese de viteză. Fiecare ațipește, rând pe rând, numai eu rezist. Céline tocmai deschide un ochi și se întinde.

— Ia uite, ajungem la Montélimar. Am putea să ne oprim să cumpărăm nugale?

Bombănesc că dacă ne oprim de fiecare dată când se anunță o specialitate culinară, nu vom mai ajunge la destinație.

Nu zice nimic, dar cred că e puțin ofensată. După câteva minute adaugă:

— Abdel, e normal acel fum?

Privesc de o parte și de alta a autostrăzii, dar nu văd nimic.

— Ai văzut vreun incendiu de pădure?

— Nu, vorbesc de fumul care iese de sub capotă.
E ciudat, nu?

S-a terminat, motorul e ars! Eu care voiam să scap definitiv de vanul pentru animale, am reușit! Mașina este imobilizată pe banda de urgență, iar eu sunt singur cu patru copii, două femei și un tetraplegic. Suntem în luna august, patruzeci de grade la umbră și mai avem în jur de două sute de kilometri până la Marsilia, unde era prevăzut să ne îmbarcăm pentru Corsica în mai puțin de patru ore. Totul este în regulă... Toți se distrează pe seama mea pentru că am uitat să verific nivelul de ulei sau de apă, sau pe amândouă. Ce știu eu? Oricum nu-mi bat capul.

— Sigur trebuie să fie prin torpedoul mașinii vreun contract de asigurare care prevede serviciul de depănare. Chiar așa! O să râdeți, dar mai este valabil numai o săptămână. Norocul nostru că nu am avut pana de motor la întoarcere, nu-i așa?

Șeful e amuzat.

— Așa e, Abdel, fiindcă avem asigurare, totul merge strună!

Îmi scot telefonul mobil, accesoriu care pe vremea aceea era deja la îndemâna oricui, și sun la remorcări. Apoi încerc la societățile de închiriere de mașini. Dar degeaba. Suntem în plin sezon estival și la Montélimar sunt turiști, ca peste tot. Nu vom găsi nimic.

Contactez firma de asigurări din partea fabricantului și urlu la telefon, spunându-le că nu se poate să lase pe marginea drumului un tetraplegic. Le scot faimoasa mea fraza, mereu aceeași, despre pasagerul meu foarte deosebit:

— Este tetraplegic. Știți ce înseamnă? Te-tra-plegic!

În mașina din care încă mai iese o dâră de fum negru, toată lumea râde:

— De ce te enervezi, Abdel? Nu suntem bine aici, pe autostradă, în țara nugalei?

Asigurarea ne propune să ne ramburseze taxiul de la Montélimar la Marsilia. Însă trebuie să ne descurcăm singuri până la Montélimar. Uite că cei de la remorcări tocmai au sosit. Cu toții sus! Mecanicul, un tip de vreo șaizeci de ani, care se pare că a cam întrecut măsura cu nugalele, dacă mă uit bine la talia lui, își exprimă dezacordul pe un ton îngăduitor:

— Nu, nu pot lua decât două sau trei persoane în cabină. Mai multe nu se poate. Nu se face așa ceva.

— O să rămânem în vanul pentru animale atunci.

— Ba nu, e interzis, domnule. Nu se face așa

ceva!

Îl iau de guler și-l duc până la ușa mașinii ca să-i arăt fotoliul rulant.

— Vreți să împing de el pe banda de urgență pe o distanță de douăzeci de kilometri?

— Vai, nu, aveți dreptate, domnule. Nu se face nici așa ceva.

— Chiar așa, nu se face... Încărcăm!

Alexandra, Victor și Théo urcă în camionul de tractare pe partea șoferului în timp ce acesta încearcă să pună mașina pe platformă. Nu l-am dat jos pe domnul Pozzo din mașină. Laeticia, Robert-Jean, Céline și cu mine ținem de fotoliu în timpul manevrei ca să nu cadă într-o parte. Se clatină serios, deși suntem atât de departe de țărmul mării... Copiii sunt îndoșiți de răs și repetă cu accentul mecanicului: „Nu se face așa ceva, nu se face așa ceva!”. O să fie refrenul vacanței lor. Am impresia că și domnul Pozzo râde din toată inima.

Iată-ne ajunși așadar în portul Marsiliei. Exact la timp, căci vasul pleacă în douăzeci de minute. Teoretic... Imediat după ce termin de plătit cele două taxiuri, o aud pe Céline îngrijorându-se:

— Pentru o zi prevăzută cu multe plecări, nu găsiți că e puțină lume? Oare toți turiștii s-au îmbarcat

deja? Pare că nu e nicio mișcare pe vasul acesta...

Așa este, vasul de croazieră cu galben și alb pare de-a dreptul părăsit. Nu e nimeni pe chei în afară de noi, iar platforma de îmbarcare pentru mașini este ridicată... Fug să mă interesez la conducerea portului. Revin apoi spre micul nostru grup care s-a instalat la umbra unui vechi depozit părăsit:

— O să râdeți, dar nu este nimeni.

— Daaa? Și nu scrie nimic nicăieri?

— Ba da... Scrie că firma maritimă este în grevă pe durată nelimitată.

Toată lumea rămâne cu gura căscată timp de câteva secunde. Până când Victor, cu voce scăzută, face un comentariu foarte just:

— Așa ceva nu se face!

Am obținut informații prin telefon de la agenția care ne-a vândut biletele pentru acel vapor. Ni s-a propus să fim conduși până la Toulon și de acolo să navigăm până în Corsica. Toulon se află la o distanță de șaptezeci de kilometri... Am încercat să chem un taxi. Imposibil. Așa că am plecat pe jos până la gara din Marsilia ca să comand două taxiuri. Călătorii care sosiseră cu trenul erau disperați și ei căci nu era niciun taxi. Am plecat spre centrul orașului și am luat-o pe străduțe, adevărate anexe ale citadelei din Alger. Am

vorbit în arabă cu bătrânii care-și mestecau tutunul în pragul ușii, și într-un final am găsit unul gata să mă ajute în schimbul unei bancnote.

Ce figură au făcut ceilalți când m-au văzut sosind în port... Noul nostru șofer era fericitul posesor al unui Peugeot 305 Break care era în așa hal, încât nu avusese dreptul să părăsească teritoriul Franței în acea vară. Cu alte cuvinte...

— Abdel, doar nu vrei să urcăm înăuntru ?

— Ba da, draga mea Laetitia! Sau probabil preferi să rămâi aici?

— Nu se poate, ai înnebunit de-a binelea! Eu nu urc, clar că nu urc!

Adolescenta, aristocrată până în vârful unghiilor - cu manichiură, desigur, la cincisprezece ani! - ne face istericale. Este de-a dreptul oripilată. Tatăl ei comentează incredul:

— Abdel, lăsând la o parte orice chestiune de confort, cum vrei să intrăm opt persoane într-o mașină ca asta?

— Nouă persoane, domnule Pozzo, nouă! L-ați uitat pe șofer!

Și într-adevăr am reușit. Chiar și Laetitia a supraviețuit.

În filme, genul acesta de scenă stârnește întotdeauna râsul. Spectatorii râd, dar nu și personajele. Când totul se duce de râpă, toți încep să-și regleze contururile. Micile meschinării obișnuite ies la suprafață și se dezvăluie natura profundă a unora și a altora. Ar fi putut să se ia toți de mine, să mă considere responsabil de defecțiunea mașinii pentru că eu eram șoferul, să mă împoaște cu reproșuri pentru că lăsasem cele două taxiuri să plece mult prea repede, pentru că nu erau suficiente sticle cu apă în mașină, pentru că eu eram cel care venise cu ideea să plecăm în vacanță! Dar niciunul dintre ei nu a spus nimic neplăcut. Ca și în vanul pentru animale unde toți înduraseră căldura fără să protesteze, și aici au ales să se distreze pe seama situației. Desigur că

drumul de la Paris la Marsilia l-a obosit pe domnul Pozzo mult mai mult decât pe noi. Suferea din cauza zdruncinăturilor și a zgomotului provocat de mașină și de țipetele noastre, simțea o mare oboseală, și toate astea îi puneau efectiv în pericol sănătatea deja subredă, dar nu se plângea, nici vorbă. Ne privea când pe unul, când pe celălalt, ca și cum conștientiza din nou bucuria de a fi în viață, printre noi. Nu doar printre membrii familiei sale, ci efectiv printre noi.

Am ajuns lângă el printr-o întâmplare cu un an în urmă și am rămas aproape fără să fi decis asta. În pofida oricărui pronostic, m-am comportat ca un adevărat însoțitor: am dat paginile jurnalului său, i-am pus discul de muzică pe care voia să-l asculte, l-am dus la cafeneaua pe care o prefera, am amestecat zahărul în băutura și i-am dus ceașca la gură. Cu corpul meu, cu tot ce puteam face, cu forța și bucuria mea de a trăi i-am atenuat deficiențele. În cele câteva săptămâni care au precedat moartea lui Beatrice și cele câteva care au urmat, nu l-am părăsit nicio clipă. Cuvântul „serviciu” nu avea aceeași definiție pentru mine ca pentru un tip serios care se temea să-și piardă locul de muncă și să nu-și mai poată plăti facturile. Mă interesa prea puțin siguranța locului de muncă și aveam încă tupeul de a-l părăsi subit dacă aș fi avut dorința asta. Nu aveam un program de lucru definit, nu aveam viață privată și nu mă mai întâlneam cu prietenii, dar nu-

mi păsa. De ce am rămas? Nu eram nici un erou, nici o călugăriță. Am rămas pentru că totuși nu suntem câini...

Am traversat aceste momente grele, urmând același raționament, ca cel din perioada detenției mele la Fleury-Mérogis: situația era dificilă, nu aveam control asupra ei, dar știam că va lua sfârșit într-o bună zi. Tot ce aveam de făcut era să aștept. După săptămâni întregi, pe cheiul din portul de la Marsilia, cu fața spre acest vas de croazieră unde nimeni nu ne aștepta, am realizat că eram liber din nou.

Pentru că domnul Pozzo, încă o dată prins în capcana unei situații absurde, alegea să trăiască.

Atunci, în fața unui om care avea bunătatea să râdă, am înțeles că nu serviciul ne lega, ci altceva. Ceva care nu avea nimic de-a face cu un contract sau cu o obligație morală. Prietenilor și părinților mei le ascundeam un adevăr de care nu eram conștient: îi asiguram că rămâneam lângă șeful meu ca să profit de generozitatea lui, ca să călătoresc cu el, ca să mă bucur de confortul mobilierului elegant și să mă plimb cu mașini sport. Era fără îndoială ceva din toate astea, dar atât de puțin... Sunt convins că pur și simplu îl iubeam pe acest om, și că el răspundea afecțiunii mele în mod la fel de natural. Dar mai bine aș muri într-o prăbușire cu parapanta decât să recunosc adevărul.

31

Îl însoțesc pe domnul Pozzo peste tot. Absolut peste tot. Acum, că și-a revenit după pierderea soției sale, ne descurcăm din nou singuri fără infirmiere și asistente. Am învățat ce trebuie să fac: să-i îngrijesc rănilor, să-i tai fâșiile de țesături moarte, să-i pun sonda. Nu sunt dezgustat pentru că toți suntem făcuți la fel. Mi-a trebuit însă timp să înțeleg durerea. Nu m-am distrat niciodată vărsând apă fierbinte dintr-un ceainic pe picioarele lui, așa cum face personajul meu în filmul *Invincibili*: domnul Pozzo nu simte nimic, de acord, dar de ce țipă așa atunci? Este sensibil față de ceea ce nu funcționează corect în interiorul corpului. Se pare că e vorba de ceva legat de terminațiile nervoase. Singura legătură care continuă să unească acest suflet de învelișul lui

se produce prin durere și niciodată prin plăcere. Ce ghinion...

Am ajuns în sfârșit în Corsica. Mă așteptam să ne cazăm într-o casă de bogățani dintre cele ce se pot vedea în împrejurimi, cu ziduri din piatră veche și piscină imensă. Când colo, mă trezesc într-un castel în ruine, în munții Alata, aproape de Ajaccio. Istoria acestui loc mă fascinează. Acest castel a fost construit cu resturile unui palat situat pe vremuri la Tuileries și care a fost incendiat de Comunarzi (dacă am înțeles bine, era o nouă generație de revoluționari) în 1871. După aproape zece ani, când se pregăteau să-l demoleze complet, străbunicul domnului Pozzo a cumpărat pietrele, le-a transportat până în Corsica și a construit un edificiu identic. Îmi închipui șantierul, sau mai bine zis nu mi-l închipui. Când văd cum se derulează lucrurile în prezent... Lucrările de restaurare a acoperișului au început. Mi se pare că nu sunt prea numeroși băieții și că vor avea de lucru cel puțin zece ani la acest șantier...

Suntem cazați într-un turn din apropiere. Pentru a intra înăuntru trebuie să trecem pe un pod suspendat, ca în Evul Mediu. Glumesc cu domnul Pozzo numindu-l Godefroy de Montmirail. Nu a privit *Vizitatorii*, bănuiesc că nu-l atrag prea mult

comediile care pun în scenă defectele francezului de rând.

Strămoșii săi se odihnesc într-o capelă situată la o sută de metri de noi. Domnul Pozzo mă informează că locul lui îl așteaptă. N-are decât să aștepte... Epuizat în urma călătoriei haotice, se îmbolnăvește serios. Un blocaj vezical de care se pare că e imposibil să fie eliberat. Timp de trei zile și trei nopți îl văd suferind ca niciodată. Pe șantier muncitorii lovesc cu ciocanele lor. Se opresc din când în când surprinși de intensitatea țipetelor care răzbat din turn. Sincer, nu am văzut în viața mea un bărbat care să plângă atât.

— Ar fi mai bine să mergem la spital, nu credeți?...

— Nu, Abdel, te rog, vreau să rămân acasă. Nu vreau să ratez petrecerea.

Am prevăzut să invităm toți locuitorii din sat de care este atașat. Au plâns-o pe doamna Béatrice acum trei luni, iar contele are de gând să le mulțumească. Însă e țintuit la pat și niciun analgezic nu-și face efectul. Numai la spital ar putea să-i fie calmată durerea. Nu vrea să meargă, așa că cedez. Copiii se simt ca acasă în La Punta, au venit des aici cu familia. Domnul Pozzo are amintiri cu Béatrice în acest loc plin de istorie și, totodată, plin de propria

lor poveste. Așadar, nu intenționez să-l privez de revederea cu sătenii.

Se pare că am făcut ceea ce trebuia să fac, căci în dimineața dinaintea petrecerii durerea a dispărut. Organizăm tăiatul porcului. Mă duc să cumpăr animalul, îl tai și-l fac friptură, ca un servitor dintr-o altă epocă. Membrii corului polifonic din Alata au sosit. Cântă în cerc, întorși unii către alții, cu mâna pe o ureche. Vocile lor grave răsună printre copaci, în natură. Doar brută să fii ca să nu-ți placă cum cântă. Până și mie îmi place... Petrecerea este superbă. Domnul se ține în fotoliul lui, eliberat de durere și de un strop de suferință.

Suntem inseparabili. Îl însoțesc în Bretania la medicii de la Kerpape, centrul de reeducare unde domnul Pozzo a fost preluat după accident. Personalului de la centru i se adresează voios:

— Lăsați-l pe doctorul Abdel să treacă.

Domnul Pozzo este un om recunoscător.

Îl însoțesc la mesele la care este invitat. La restaurant, deplasez scaunele și mesele și aranjez farfuriile și tacâmurile în așa fel încât să-i pot da să mănânce fără să se murdărească. Se întâmplă să nu fiu servit eu, însoțitorul, iar domnul Pozzo îi spune respectuos șefului de sală că și eu am nevoie

să mănânc.

Într-o duminică, luăm masa la o familie dintre cele mai tradiționale. Băieții poartă pantaloni bleumarin și cămașă albă, iar fetele fustă plisată și guler Claudine. Rostesc un fel de rugăciune. Îmi vine să râd cu poftă și spun în șoaptă:

— Ai zice că suntem la familia Ingalls!

Domnul Pozzo mă privește panicat.

— Abdel, vino-ți în fire! Și cine e, mai întâi de toate, această familie Ingalls?

— Trebuie să vă completați cunoștințele de cultură generală. Sunt cei din *Căsuța din prerie*!

Toți cei de la masă m-au auzit și mă privesc scandalizați. Domnul Pozzo are gentilețea de a nu-și cere scuze pentru mine.

Îl însoțesc la cinele organizate de cei din cercul lui de lume. Acești oameni nu cunosc prea mulți arabi, doar poate pe femeile care le fac curățenie. Mi se pun întrebări despre viața mea, planurile și obiectivele mele.

— Obiective? Nu am!

— Haideți, Abdel. Păreți inteligent și muncitor, ați putea realiza multe lucruri.

— Profit de viață. Nu-i rău să profiți. Ar trebui să încercați cu toții asta, ați arăta mult mai bine!

La întoarcere, domnul Pozzo îmi face morală:

— Abdel, mulțumită ție îi vor lua pe toți arabii drept leneși și vor vota cu Frontul Național.

— Credeți că au așteptat să mă cunoască pe mine ca să o facă?

Are loc deschiderea TIAC-ului, Târgul Internațional de Artă Contemporană. Bossul, colecționar moderat, este invitat la prevernisaj de către mai mulți expozanți, care este de fapt inaugurarea fără puhoiul de lume. Suntem între noi, nu-i așa... Oamenii aceștia miros de departe a bani, iar disprețul le iese prin toți porii. Și mai ales cât snobism... Un metru pătrat de mochetă groasă este pusă jos, exact în mijlocul unui stand. Ia te uită, un preș de ușa roșu! Dar ce să faci cu el? Ah, nu... Se poate vedea o mică etichetă într-o parte: este modul de utilizare. Nu trebuie să calcăm pe el, dar ni se dă voie să ne plimbăm mâna pe el. Și opera rămâne imprimată până când o altă mână vine să o transforme sau să o șteargă. Prostii! Mă aplec, dar nu ca să mă joc de-a artistul, ci ca să număr zerourile aliniate și strânse pe eticheta din carton. Prețul este de câteva sute de mii de dolari. Ce nebunie!

— Îți place, Abdel?

Domnul Pozzo m-a văzut că sunt șocat și se distrează.

— Sincer, vă duc la Saint-Maclou și vă cumpăr unul identic de cinci franci. Și în plus veți putea

alege culoarea!

Ne continuăm micul nostru tur printre șarlatani. Un ghem de lână albastră stă în vârful unei tije. Nu cumva se șterge praful cu ea prin colțuri? Un vechi proiector se pornește zgomotos din cinci în cinci secunde și trimite pe perete o imagine alb-negru cu o plajă. Asta se numește artă? Pozele sunt toate vai de ele, nici măcar nu se pot vedea sânii fetelor de pe plajă! Pe o pânză se intersectează linii de toate culorile pe ici, pe colo. Se pot vedea și triunghiuri, și alte forme de toate felurile, și mâzgălituri... Caut să disting ceva: un subiect, un animal, o casă, o planetă... Îmi sucesc capul în toate părțile, mă aplec în față și privesc pe dos printre picioare. Dar chiar și așa nu văd nimic.

— Este artă abstractă lirică, Abdel.

— Lirică, la fel ca muzica?

— Da, la fel ca muzica!

— Mda. Păi, are exact același efect! Zero! Și cât mai costă scoarța asta? Oh-la-la! Nici măcar dumneavoastră nu v-o puteți permite. Cu alte cuvinte...

— Ba da, pot.

— Puteți, dar nu vreți, nu-i așa? Nu vreți! Vă avertizez, domnule Pozzo, să nu contați pe mine să vă bat cuiul ca să avem asta sub nas de dimineață până seara!

Nu, nu vrea. Își păstrează banii pentru comode.

Mergem și la licitațiile pentru comode. De unde mania asta pentru comode? Nici nu mai știe ce să pună în sertare. Dar nu-i nimic, trebuie să cumpărăm comode... Ce-i drept, îmbracă pereții într-un apartament de patru sute cincizeci de metri pătrați. Le reperează în campaniile de lichidări, la Drouot sau în altă parte, și când nu se simte bine, mă trimite în locul lui. În general regretă după aceea: câștig întotdeauna afacerea, dar adesea depășesc suma maximală autorizată. Oftează și își reproșează excesul de încredere în mine. Eu fac pe pasionatul:

— Dar, domnule Pozzo, nu puteam să o pierdem pe aceea. Îmi plăcea foarte mult.

— Vrei să o punem în camera ta, Abdel?

— Vai, nu... este drăguț din partea dumneavoastră, dar ar fi păcat să vă privați de ea.

32

M-a oprit poliția la volanul Jaguar-ului. Nu depășisem viteza și nici nu trecusem pe roșu la semafor. Doi polițiști îmbrăcați în civil m-au forțat să trag pe dreapta, cu girofarul aprins și sirena care urla. Au văzut un arab nebărbierit și prost îmbrăcat la volanul unei mașini de lux și nu au căutat mai departe. M-am trezit culcat pe capota mașinii fără să am timp să dau vreo explicație.

— Ușurel, o să zgâriați vopseaua... E mașina șefului.

Tipii râd în spatele meu.

— Și de unde până unde ai tu un patron?

— Sunt șoferul și însoțitorul lui. El este tetraplegic. Știți ce înseamnă asta? Te-tra-ple-gic! Suna-ți-l dacă vreți! Îl cheamă Philippe Pozzo di

Borgo, locuiește în arondismentul XVI, pe Avenue Leopold II. Numărul lui de telefon este pe contractul de asigurare, în torpedou.

M-au ridicat, dar încă am mâinile încătușate la spate, și continuă să mă privească cu ură. După ce au verificat documentele mașinii, mi le-au aruncat în față și m-au eliberat. A doua zi domnul Pozzo se amuza pe seama micii mele aventuri.

— Ia spune, Ayrton-Abdel, azi-noapte m-au trezit niște polițiști! Cel puțin au fost drăguți cu tine?

— Niște îngeri!

Am făcut accident cu Jaguar-ul. Cum am mai spus, mașina asta este periculoasă, nu-i simți viteza. Într-o curbă la Porte d'Orléans nu am realizat că aveam o viteză prea mare ca să iau virajul. Am petrecut noaptea la Urgențe, la serviciul de radiologie, iar Jaguar-ul a fost dus direct la fiare vechi. M-am întors acasă cu coada între picioare.

— Ia spune, Ayrton-Abdel, iar m-a trezit poliția azi-noapte...

I-am întins cheile domnului Pozzo.

— Îmi pare rău, e tot ce-a rămas.

— Tu ești bine, ai pățit ceva?

Un înger de om.

Îl însoțesc la o nouă sesiune de licitații pentru automobile de lux: trebuie să înlocuim Jaguar-ul pe care l-am făcut zob. Decizia noastră se oprește asupra unui Rolls-Royce Silver Spirit bleumarin, nespus de șic. Șase sute unu de cai putere, interior din piele crem și bord din lemn prețios. Când pornește motorul, emblema mărcii iese ca prin magie, ca o sirenă cu aripi. La începutul licitației ridic eu mâna. Apoi adjudecătorul înțelege și este atent la semnele pe care le face din cap domnul Pozzo. E nevoie de două zile pentru a rezolva formalitățile administrative. Un prieten mă lasă la Porte de la Chapelle și mă întorc singur apoi la volanul acestei bijuterii.

Mergem fără întârziere să facem un tur pe Champs Elysée. O luăm de-a lungul cheiurilor Senei și ne îndreptăm spre Porte de Normandie, uimiți de liniștea din interiorul mașinii, indiferent de viteza pe care o avem.

— E minunată, nu-i așa, Abdel?

— O, da, nu există una mai minunată.

— O să fii atent cu ea, nu-i așa?

— Evident!

Seara, la intrarea în cartierul Beaugrenelle, prietenii mei se îndoiesc de sănătatea mentală a șefului.

— A înnebunit să lase așa ceva pe mâna ta!

Îi iau pe toți la plimbare, unul după altul, repetăm turele ca în parcul de distracții. Tata admiră caroseria, mama refuză să se urce în ea.

— Lucrurile astea nu sunt pentru oameni ca noi!

Îi răspund că nu știu cine sunt acei „oameni ca noi”. Aaug chiar că nu văd de ce nu ar fi pentru mine, Abdel Yamine Sellou. O face să râdă.

— Așa e, Abdel, dar tu nu ești ca noi!

Are dreptate. Nu mă gândesc decât la mine, mă dau mare, mă folosesc de femei doar pentru propriami plăcere, îi înfricoșez pe burghezi, îmi disprețuiesc fratele, dar iubesc viața lângă Pozzo. Mă joc cu Philippe Pozzo di Borgo așa cum un copil se joacă cu părinții lui: testez experiențe, exagerez căutând limitele, nu le găsesc și insist. Sunt atât de sigur de mine, atât de plin de mine, că nici nu-mi dau seama că e deja pe cale să mă schimbe, pe neobservate.

Céline a plecat din casa domnului Pozzo. Vrea să devină mămică, nu se vede să-și petreacă toată viața gătind pentru doi adolescenți cărora oricum nu le place nimic, pentru un tetraplegic care este la regim în mod constant și pentru un tip ca mine, obsedat de sendvișurile grecești. Adio, Céline! Timp de câteva zile sunt la cratiță. Totul se petrece cu bine. Doar că trei menajere demisionează una după alta, sătule să strângă după mine dimineața, la prânz și seara.

Îl primim pe Jerry, un filipinez care ne este recomandat de o agenție de angajări. Ar fi trebuit însă să i se interzică accesul la mașina de spălat rufe. A început să spele toate costumele domnului Pozzo la patruzeci de grade. Rezultatul nu e tocmai apreciabil.

Domnul Pozzo, îmbrăcat în ultimul costum Dior care i-a mai rămas, contemplă stoic zdrențele pe care tânărul le-a pus la loc în dressing, ca și cum nu s-a întâmplat nimic.

— Abdel, știi că în sufragerie am acel mulaj realizat de Giacometti, tija aceea mare de lângă bibliotecă? Cred că-i putem pune vesta Hugo Boss, mă gândesc că i-ar veni bine acum...

— Haideți, domnule Pozzo, nu mai contează. Acolo unde mergem, nu aveți nevoie decât de un fes din lână.

Plecăm în călătorie. Mătușa Eliane, o femeie micuță, foarte blândă și foarte prezentă de când a murit Béatrice, are de gând să-l încredințeze pe bunul său Philippe în grija unei congregații de călugărițe canadiene din Quebec. Este mână în mână cu vărul Antoine care cotizează copios la cele ale bisericii. Amândoi ne-au prezentat proiectul cu un argument solid: „terapie prin iubire”.

— Domnule Pozzo! Terapie prin iubire! E exact ce vă trebuie, de când vă tot spun!

— Abdel, nu vorbim exact de același lucru...

Personal, am acceptat imediat ideea. Ca de obicei, nu am auzit decât ceea ce am avut chef să aud: povestea cu mănăstirea, cu pensionatul, cu seminarul

și cu călugărițele mi-a scăpat cu totul. Pentru mine, Quebecul nu este decât o prelungire a Americii unde oamenii au bunul gust de a vorbi franceza. Mă văd deja cufundat în lucruri moderne, cu spații vaste, înconjurat de Betty Boop și Marilyn Monroe și cornete XXL de cartofi prăjiți. Și pentru că în plus ni se promite iubire, Laurence, secretara devotată a domnului Pozzo, s-a autoinvitat. E foarte interesată de spiritualitate, meditații și toate celelalte. Zice că vrea doar să se pocăiască. Să se pocăiască, dar pentru ce? Dintotdeauna am avut impresia că fata asta este oarecum doloristă. Simpatică, dar doloristă...

Aterizăm la Montreal, dar nu mergem direct la măicuțe. Ar fi păcat să nu vizităm mai întâi locurile, nu? Ador restaurantele de aici: bufet suedez peste tot! Ca să nu mă ia lumea drept un îmbuibat care merge să se servească de nu știu câte ori, aduc platourile direct pe masă. Domnul Pozzo nu a renunțat încă la ideea că va putea să mă educe cum trebuie și mă muștră:

— Abdel, nu se face așa ceva... Și, în plus, ai început să te îngrași, nu-i așa?

— Sunt numai mușchi! Nu toată lumea poate spune la fel.

— Bine punctat, Abdel, bine punctat...

— Ah nu, domnule Pozzo! Spuneam asta pentru Laurence!

Pentru drumurile pe care trebuia să le facem, am închiriat un superb Pontiac crem. Superb, dar nu și rar, căci aici toată lumea are la fel. Nu mă deranjează, îmi trăiesc visul american.

În drum spre mănăstire, șeful îmi cere să mă opresc ca să-i cumpăr țigări. Se teme că nu va avea suficiente pe durata sejurului. Mă îngrijorează puțin.

— Dacă n-o să vă ajungă, merg să cumpăr, nu-i nicio problemă.

— Abdel, din clipa în care vom sosi, s-a terminat cu ieșitul, adoptăm ritmul măicuțelor și urmăm programul seminarului până la capăt, până la sfârșitul săptămânii.

— Programul? Ce program? Și cum? Nu ieșim din hotel timp de opt zile?

— Nu e hotel, ci mănăstire...

— Mda, cam tot același lucru e, nu? Bine, câte pachete?

Parchez Pontiac-ul, cobor să-i cumpăr drogul și revin la mașină. Deschid portiera șoferului și mă las să cad pe scaun. Întorc capul în dreapta unde în mod normal e prevăzut să întâlnesc privirea bossului. Și-a schimbat culoarea pielii. La fel și sexul. Lângă mine e așezată o tanti uriașă, de culoare.

— Ce-ați făcut cu mormolocul alb care era aici până acum un minut?

Mă privește ridicând sprâncenele până la rădăcina codițelor împletite.

—Asta-i culmea! Dar cine sunteți dumneavoastră, mai întâi de toate?

Arunc o privire în retrovizor. În Pontiac-ul parcat imediat în spate stau domnul Pozzo, amuzat, și Laurence, care cred că e întinsă pe banchetă, moartă de râs. Dumnezeu să-i primească sufletul.

Mă simt dintr-odată imbecil.

— Îmi pare rău, doamnă, sincer, îmi pare rău. Nu am vrut să vă sperii.

— Dar nu mi-e frică deloc de tine, mucos mic ce ești!

Mucos! Mi-a spus mucos! A trebuit să traversez Atlanticul ca să mi se zică mucos! Mă întorc rușinat la mașină. Într-adevăr nu părea panicată... Într-adevăr am cel puțin cincizeci de kilograme mai puțin ca ea. Și domnul Pozzo zice că m-am îngrășat! Mai am destulă marjă!

Mănăstirea seamănă cu o cabană savoiardă: lemn peste tot, fără gratii la geamuri, cu lac în apropiere și bărcuțe. Oare fetele pun la dispoziție undițe? Philippe Pozzo face parte dintre invitații foarte speciali, căci în mod normal călugărițele nu primesc decât femei. Ca la școlile din trecut, fetele stau

Într-o parte și băieții în alta. Niciun amestec. Dar un tetraplegic e altceva, e diferit... Șeful este lovit profund în virilitatea lui de când a avut accidentul și găsesc destul de lipsit de delicatețe să i se amintească asta. În ceea ce mă privește sunt acceptat cu titlul de „însoțitor auxiliar”, denumirea asta îmi place la fel de mult ca la început. Am avut suficient timp să reflectez la sensul care i se dă: ca la gramatică, „auxiliarul” nu are funcție cât timp este singur. Trebuie să i se lipească un verb, altfel nu e nimic. De exemplu „am”. Am ce? Am călătorit. Am mâncat. Am dormit. Așa da. Eu sunt auxiliarul și domnul Pozzo este verbul. El călătorește, el mănâncă, el doarme. Doar că fără mine, nu poate face nimic. Și ceea ce măicuțele nu știu, este că „auxiliarul” Abdel are o autonomie deosebită în gramatica vieții. Or să-și dea ele seama repede.

Mi se dă o cameră la parter, imediat lângă cea a patronului - nu, nimeni nu va putea să mă facă să admit că asta se numește celulă¹⁸. Mașina este în parcare, sunt optimist: în seara asta verbul meu de bază este „a se culca”. De cum îl voi pune pe domnul Pozzo la somn, voi ieși pe fereastră și voi conduce până în orașul cel mai apropiat. În așteptarea

18 În franceză este același termen pentru camera în închisoare și cea într-o mănăstire.

momentului, intru în joc. Ca de obicei, atunci când ajung într-un loc necunoscut, stau și observ. Plasez fotoliul șefului într-o parte a culoarului bisericii, mă sprijin de un stâlp de piatră de lângă noi și ațipesc cu un ochi. Cu celălalt observ. Seminaristele par toate zdrobite fizic sau moral, sau și una și alta. Sunt întoarse spre suferința lor, nu le dă drumul nicidecum, le acaparează, iar ele încearcă să se debaraseze de ea prin rugăciune. Eu nu mă simt vizat. Unele dintre ele sunt condamnate la scaunul cu rotile, ca domnul Pozzo. Le privesc: nu este nicio urmă de îndoială că dacă ANPE m-ar fi trimis la ele, nu aș fi rămas. Par foarte nefericite. Toate siguranțele au sărit, niciun bec nu se mai aprinde la mansardă. În timp ce la domnul Pozzo încă pulsează. Nu seamănă deloc cu ele. El este un războinic-filozof, un Jedi evadat din *Star Wars*... Puterea e în el.

La restaurant - nu, nu vor reuși să mă facă să admit că este o cantină - nu se vorbește. Se mestecă și se spune rugăciunea în același timp, asta e regula. Avem voie să ne rugăm pentru ca ceea ce mestecăm să aibă un gust mai bun? Și când mă gândesc că la douăzeci de minute de aici aș putea avea un bufet suedez... Am hotărât cu domnul Pozzo să nu ne uităm unul în ochii celuilalt. În niciun caz! Altfel am izbucni imediat în râs. El îmi citește gândurile, și eu pe ale lui. Nu prea suntem cufundați în meditațiile noastre. O femeie-pastor mă privește cu ochi dulci.

Dacă nu e cuminte, o urc în Pontiac și vom avea niște nopți canadiene nebune.

Numai că nu pot ieși din cameră pe fereastră. Nu e încuiată, nu sunt gratii la geamuri, însă scara metalică pentru evacuare în caz de incendiu aterizează exact în fața ferestrei mele. Dacă ia foc coliba asta, va fi doar un mort, unul singur. Se vor face rugăciuni pentru sufletul lui, îl vor numi Sfântul Abdel... Deci, sunt blocat. Nu se aude nici cel mai mic zgomot, suntem pierduți prin ținuturile Quebecului. O bufniță cântă, o măicuță sforăie, iar eu nu pot face nimic, căci scara este fixată serios de fațadă. Nu-mi rămâne decât să mă culc.

A doua zi arunc o privire femeii-pastor pe care o întâlnim pe culoar. Ne răspunde direct:

— E adevărat că veniți din Franța?

Creatura asta se numără printre cele credincioase Domnului. E obișnuită cu astfel de seminarii. Le tutuiește pe măicuțe. Și dacă ea își permite să vorbească tare, este pentru că ar cunoaște regulile, pe cele reale. Eu credeam că este interzis vorbitul.

— Da, da, suntem parizieni. Spuneți, aici regimul de discuții este strict, nu-i așa?

— Nu, veniți diseară să vă așezați lângă mine la cantină. Vom discuta, vom face cunoștință...

De la trei persoane, eu, domnul Pozzo și Laurence, grupul de vorbăreți în șoaptă a ajuns la patru. Apoi la cinci, șase, șapte seminariști. Și pe la mijlocul săptămânii s-a ajuns la zece, cincisprezece, până la douăzeci. Nu mai vorbeam în șoaptă, se râdea chiar zgomotos în jurul mesei noastre. Chipurile pe care citisem multă durere când am sosit, dintr-odată păreau mai destinse. Un singur grup de depresive rezistente încă mai stăteau deoparte la sfârșitul săptămânii. Le-am poreclit „cele care juisează greu”. Măicuțele, care de altfel nu prea căutau să ne ceară să facem liniște, se prăpădeau de râs.

— Fetelor, puteți să intitulați altfel stagiul vostru.

— Cum anume Abdel, nu vă place „terapia prin iubire”?

— Cred că „terapia prin glume și voie bună” e mult mai bună.

Domnul Pozzo ține frecvent conferințe amețitoare studenților de la marile școli de business, iar eu îl însoțesc inclusiv acolo. Le vorbește despre „brutalitatea capitaliștilor”, despre „înrobirea salariaților sau de excluderea lor”, despre „crizele financiare care conduc salariații la mai multă sărăcie și împotriva cărora statele sunt neputincioase”. Se adresează la per tu grupului de studenți care îl ascultă, astfel încât să-i poată atinge pe fiecare dintre ei. I-am fixat scaunul pe estradă, cu fața la bobocii de douăzeci de ani îmbrăcați la costum cu cravată, m-am așezat pe un scaun lângă el, și cu capul sprijinit de perete încetez să-l mai ascult. Mă adoarme; încep să moțăi. Din când în când mă trezește câte o frază-șoc pronunțată cu mai multă

convingere decât celelalte.

— Etica este propria ta etică, iar faptele sunt propriile tale fapte. Înlăuntrul tău, în sufletul tău, în liniștea tainei tale, îl găsești pe Celălalt și substratul moralității tale.

Îmi spun că știe despre ce vorbește, despre care liniște, despre care interioritate, despre care „Celălalt”. Eu sunt unul dintre aceia. Înainte de accident, când era atotputernic, când se scâldea în șampanie ca maică-mea în uleiul de arahide, oare mi-ar fi aruncat măcar o privire?

Dacă m-aș fi autoinvitat la o petrecere organizată de nesuferita de fiică-sa, sigur aș fi plecat de acolo cu un laptop la subraț. Acum, când invită mucoși din aceeași specie cu ea, eu asigur serviciul de pază.

Marele înțelept paralizat - suflet plutind deasupra jalnicului său înveliș pământesc, ființă superioară eliberată de trup și de nevoile lumești - adaugă o altă frază:

— Abia după ce l-ai găsit pe Celălalt, viziunea și faptele tale vor fi în armonie.

Sincer, crede în asta? Tinerii pe care îi are în față nu gândesc decât să se mănânce între ei, colegi de promoție și fii ai înaltei societăți! Ar trebui ca toți directorii marilor companii să se zdrobească cu parapanta, ca „să-l găsească pe Celălalt” și să respecte oamenii, acceptându-i așa cum sunt...

Bine, e adevărat că și cei ca mine ar trebui să

Înceteze să mai fure mărunțișuri. Așa cum spune domnul Pozzo, lângă cuvintele „solidaritate”, „seninătate”, „fraternitate” și „respect”, e nevoie să adăugăm cuvântul „modestie”. Înțeleg, dar eu sunt totuși cel mai tare. E lucru verificat, demonstrat, validat de zece ori pe zi de însuși șeful meu. Așa că modestia... Mă culc la loc.

Fac greșeli, gesturi prostești, mă las dus de val, cu brațele lovesc și cu gura vomit din când în când cuvinte urâte.

Domnul Pozzo se mută într-un apartament de la ultimul etaj dintr-un bloc construit recent - evident cu un nivel de confort foarte ridicat - din același cartier, cu ferestre largi pe toată lungimea și orientate spre sud, o adevărată saună. Chiar și lui îi este prea cald. Liftul este suficient de încăpător pentru fotoliul rulant și pentru mine. Dar dacă o mașină parchează afară, pe trotuarul foarte strâmt, nu mai putem ieși.

Într-o dimineață, la ora de băut cafeaua, suntem blocați. Posesorul mașinii este în picioare și discută cu un tip pe marginea șoselei. Îi spun să se dea la o parte. Imediat.

— Un minut.

Minutul se scurge.

— Mișcați-vă mașina imediat.

— Un minut v-am spus!

Măsoară aproximativ un metru nouăzeci și cântărește o sută de kilograme. Eu îi ajung la umăr. Dau un pumn în capotă și fac o adâncitură la nivelul radiatorului. Începe să mă insulte. Mă enervez.

După câteva minute, în drum spre cafenea, domnul Pozzo îmi face o morală minimalistă, cum îi stă în fire.

— Abdel, n-ar fi trebuit să...

Are dreptate. Curând ajung la tribunal. Tipul a depus plângere împotriva mea pentru lovituri și leziuni. A adus chiar și un certificat medical, prin care atestă că a fost constrâns să lipsească de la serviciu timp de opt zile. Nu întâmpin prea mari dificultăți ca să conving judecătorul că un omuleț ca mine, însoțitor al unui tetraplegic, nu ar fi avut cum să administreze o corecție de genul acesta unei asemenea namile. Am fost eliberat. Cine e cel mai tare?

Poate că nu sunt cel mai tare, căci mi se întâmplă să-l port în brațe pe domnul Pozzo și să-l scap. Sau din cauza greutății corpului lui să nu reușesc să mă

îndrept și se lovește la frunte. Sau mai degrabă îl lovesc la frunte. Sunt singurul responsabil. Un cucui apare îndată, ca și când un ou ar crește sub piele în ritm accelerat. Exact ca la motanul Sylvester când șoarecele îi dă o lovitură în cap cu tigaia. Nu mă pot abține să nu râd. Fug să caut o oglindă, trebuie neapărat să-și vadă cucuiul înainte să dispară. În unele zile râde cu mine. În altele nu. Îmi spune:

— M-am săturat, m-am săturat să fiu deteriorat.

Într-adevăr, câteodată domnul Pozzo ajunge la limită.

În conferințele sale nu uită niciodată să aducă în discuție descurajarea căreia nu trebuie să-i cedăm absolut niciodată. Poate să fie mândru de mine: în afară de corpul său pe care îl mai scap din când în când, în rest nu las nimic să-mi scape.

Când Mireille Dumas i-a propus lui Philippe Pozzo di Borgo să realizeze un reportaj despre el și legătura dintre noi doi, mai întâi i s-a adresat lui. Cu respect și considerație, ca unui Naș. Eram în 2002, imediat după ce-și publicase prima carte, era așadar proprietarul propriei povești, iar dincolo de asta, și al poveștii noastre, a ambilor. Realizatoarea emisiunii nu l-a consultat direct pe tânărul Abdel, despre care nu vorbește întotdeauna în termeni măgulitori în cartea lui. Cu atât mai bine de altfel, căci nu răspund la telefon când nu cunosc numărul și nici nu sun înapoi apelantul dacă vocea din mesajul vocal îmi place pe jumătate. În ceea ce privește e-mailurile, le ignor cu succes pe cele care îmi încarcă inutil mesageria.

Domnul Pozzo în persoană mi-a cerut să particip la documentarul care avea să-i fie dedicat. I-am răspuns în singurul mod posibil în care i se poate răspunde acestui om, indiferent de întrebare: da.

Mireille Dumas și întreaga ei echipă au fost foarte simpatici, exercițiul la care am fost supus nu m-a împovărat. Pe platoul emisiunii *Viață privată, viață publică*, ne-am regăsit așezați unul lângă altul, domnul Pozzo și cu mine, intervievați de către jurnalistă pe un plan de la egal la egal. Nu mă simțeam stânjenit, dar nici neapărat mândru. Fixam cu privirea decorul și încercam să răspund cât mai corect și firesc, fără să mă bâlbâi, fără să mă forțez. M-am auzit pronunțând cuvântul „prietenie”. În pofida insistenței „prietenului” meu de a-i vorbi la per tu, continuam să-i dau mai departe cu „domnul” și cu formule de politețe. Eram incapabil să-i spun pe nume. Și în prezent îmi este la fel de greu. În schimb, în titlul acestei cărți, exprimarea la a doua persoană singular a ieșit în mod firesc, ca un strigăt al inimii...

În ziua care a urmat după emisiune, am aflat de la producători că reportajul despre noi a avut o

audiență formidabilă. Eram nesigur și în continuare cumva jenat. Așa cum spune domnul Pozzo, sunt „insuportabil, vanitos, orgolios, brutal, neconsecvent, altruist”, dar nu urmăresc notorietatea, nu mi-ar plăcea să fiu recunoscut pe stradă și nici nu mă văd dând autografe. Nu e vorba de modestie, căci nu posed așa ceva. Doar că n-am făcut nimic ca să merit admirația oamenilor. Am împins de un fotoliu, am anesteziat cu marijuana un om ale cărui suferințe păreau intolerabile și am fost lângă el de-a lungul câtorva ani dificili. Dificili pentru el, nu și pentru mine. Am fost, așa cum însuși el afirmă, „demonul lui păzitor”. Sincer, nu m-a costat prea mult, ba chiar mi-a adus destul, și încă o dată, ca să reiau acea formulă care justifică paradoxalul: nu suntem câini totuși...

De curând, mai multe echipe de realizatori și-au propus să adapteze cinematografic povestea noastră. Nici de data asta nu am spus „da” direct. Desigur că mi s-a cerut părerea, dar nu puteam da decât un singur răspuns: același ca al Nașului. Nu am cerut să citesc scenariul, nu am întrebat cine avea să interpreteze rolul însoțitorului. Mă simțeam apropiat de Jamel Debbouze, dar eram conștient că nu era omul potrivit. După ce a fost făcut filmul, am

descoperit că aveam multe puncte în comun și cu Omar Sy. Nu numai că a crescut într-un cartier din Trappes, dar și el a fost dat cadou. Nu a crescut cu părinții lui biologici. L-am întâlnit pentru prima oară la Essaouira unde Khadija, noua soție a domnului Pozzo, organizase o aniversare surpriză pentru cei șaiszeci de ani ai soțului ei. S-a așezat lângă mine, foarte simplu, deschis și firesc. Am discutat ca și cum ne cunoșteam dintotdeauna.

Filmul m-a surprins. În timp ce urmăream fiecare scenă, revedeam momentele vieții exact așa cum le trăisem. M-am revăzut la douăzeci și cinci de ani, față în față cu polițiștii, explicându-le că șeful meu făcea o criză de hipertensiune, că e o chestiune de viață și de moarte și trebuie dus de urgență la spital. M-am întrebat: „Oare chiar atât de inconștient eram? Și de ce m-a ținut lângă el?” Cred că nici el, nici eu, nimeni nu va fi vreodată în măsură să înțeleagă o asemenea nebunie. Când am sunat la ușa lui, nu eram încă un tip generos. Se pare că Olivier Nakache și Eric Tolédano au creat o copie de-a mea. Un alt Abdel, dar mai bun. Au făcut din personajul meu o vedetă de film - așa cum au făcut din personajul lui Philippe, interpretat de François Cluzet. Era fără îndoială cea mai bună metodă de a transforma drama

în comedie și de a îndeplini astfel dorința domnului Pozzo: să facă oamenii să râdă de suferința lui, ca să evite mila lor și sentimentele de doi bani. Cred că nici măcar nu am semnat vreun contract cu producătorii filmului. Și de ce, mă rog, aș fi semnat unul? Ce le-am acordat eu, Abdel Yamine Sellou? Cel mult câteva glume. Și chiar și aceste glume îi aparțin domnului Pozzo, căci el le-a stârnit în mine. În viața reală nu sunt asociatul lui cu drepturi egale. Abia dacă am un rol secundar, acela de figurant. Nu sunt modest: sunt cel mai tare. Însă ceea ce am făcut, a fost de fapt ușor.

După televiziune și cinematografie, au început să mă caute editurile. De data aceasta în mod direct, spunându-mi: „Îl cunoaștem pe Driss, dar vrem să-l cunoaștem pe Abdel.” I-am avertizat: e posibil ca arabul micuț și durdului să fie mai puțin simpatic decât tipul de culoare înalt și cu dinți de diamant. Au râs și nu m-au crezut. Nu-i nimic... Eu am spus adevărul. Și iată că m-am pornit să povestesc viața mea, în ordine cât de cât cronologică. Întâi despre Belkacem și Amina cărora, îmi dau seama abia acum, că nu le-am făcut numai bine. Abia la peste patruzeci de ani, bravo, Abdel... Apoi despre insolența mea, șmecheriile mele, închisoarea...

Gata, Abdel, ridică capul și fă-o pe mândrul. Spune-le tuturor: nici măcar nu a durut! Și în cele din urmă despre domnul Pozzo. În cele din urmă și mai ales: Domnul Pozzo - cu „D” mare și „P” mare, totul cu litere mari, de la inteligență, demnitate și până la seiful pe care îl deține.

Și dintr-odată, aici e problema.

Cine sunt eu să vorbesc despre el? Mă liniștesc, mă consolez și mă scuz față de mine însumi: ceea ce am povestit eu, însuși domnul Pozzo nu ascunde. El a vrut ca François Cluzet, când s-au întâlnit prima oară, să asiste la îngrijirile pe care le suporta zi de zi. Plăgile, bucățile de piele moartă care se înlăturau cu foarfeca, sonda... Nu-i putem reproșa unui tetraplegic lipsa de pudoare pentru că nu-și mai controlează corpul, acesta nu-i mai aparține, ci le aparține medicilor, chirurgilor, infirmierelor și chiar însoțitorilor care pun stăpânire pe el. Aparține actorului însărcinat să joace rolul și spectatorilor care sunt rugați să înțeleagă. Să înțeleagă morala poveștii: anume aceea că a-ți pierde autonomia fizică nu înseamnă a-ți pierde viața. Anume că persoanele cu dizabilități nu sunt animale care stârnesc curiozitatea și pe care le putem privi insistent, fără rușine. Dar nici nu este cazul să fugim de privirea lor.

Însă cine sunt eu să vorbesc de suferință, de pudoare, de handicap? Doar că am avut mai mult

noroc decât masa de orbi care nu vedeau nimic înainte să privească *Invincibili*.

M-am pus în slujba lui Philippe Pozzo di Borgo pentru că eram tânăr, tânăr și imbecil, pentru că voiam să mă plimb cu mașini frumoase, să călătoresc la clasa întâi, să dorm în castele, să ciupesc de fund femeile burgheze și să mă distrez auzind țipetele lor. Nu regret nimic. Nici motivațiile mele de ieri, nici ceea ce sunt în prezent. Povestindu-mi viața în această carte, am conștientizat ceva: faptul că m-am maturizat lângă Domnul Pozzo, cu „D” mare și cu „P” mare, cu totul mare, și am înțeles ce înseamnă speranța și pofta de a trăi, trecute prin inimă. Iată că devin și eu liric, ca arta abstractă.

Mi-a oferit posibilitatea să împing de fotoliul lui electric, ca de o cârjă de care să mă sprijin. Și mă folosesc și azi încă de ea.

V

UN NOU ÎNCEPUT

36

După câțiva ani petrecuți lângă el, i-am spus domnului Pozzo că mă opresc. Să-i încrucșez mâinile pe piept, să-l aplec în față, să-l duc în brațe până la fotoliul lui, să-i desfac mâinile și picioarele, așa cum desfac o hârtie de ciocolată și să le așez cum trebuie, să-i pun încălțăminte sport a cărei talpă va rămâne nouă pentru totdeauna... Am spus stop la toate astea.

— Cum adică „stop”? Abdel, mă lași baltă?

— Nu, voi continua, dar nu pot să mă mulțumesc cu un serviciu ca acesta. Voi continua, puteți conta pe mine, dar noi doi vom face altceva. Ne vom asocia.

— Abdel, eu sunt cel care are nevoie de tine, nu invers.

— Bineînțeles că și eu am nevoie de

dumneavoastră! Aș vrea să pornim o afacere împreună. Eu am brațe, sunt vorbăreț, dar nu am tact. Nu mă pricep deloc la partea administrativă și financiară. Să mă înclin în fața bancherilor, nici asta nu știu să fac. Dumneavoastră, în schimb, știți.

— Cât ține despre plecăciuni, dragul meu Abdel, cred că faci cam multe presupuneri în privința flexibilității mele.

A găsit o idee genială, atât de genială că în momentul în care am lansat-o le spuneam tuturor că-mi aparținea: închirierea de mașini cu livrarea autovehiculului la adresa dorită de client. Era inutil ca acesta să se deplaseze până la agenție, cheile i se aduceau direct acasă, iar noi plecam cu alte mijloace de transport. Firma avea să se numească Téléloc, deținătorul avea să fie numai domnul Pozzo, tot ce aveam eu de făcut era să învăț.

Pentru început, șeful decide să nu apelăm la bancheri.

— Cum așa, doar trebuie să cumpărăm vreo douăzeci de mașini!

— Nu-ți face griji, Abdel, am niște economii deoparte...

— Niște economii? Ah da... Dar cum le spuneți? Un euf...

— Un eufemism.

Îmi place la nebunie să învăț cuvinte noi.

Domnul Pozzo nu pune decât o singură condiție

referitor la prezența mea în cadrul firmei: să nu mă urc niciodată la volanul vreuneia dintre mașinile de închiriat.

Căci am accidentat și Rolls-Royce-ul. Dar nici atunci nu a fost vina mea. Încălzirea merge prea bine în palatele astea pe patru roți, iar domnului Pozzo îi era frig, ca întotdeauna. Conduceam pe timp de noapte spre sudul Franței și sigur că aveam în jur de douăzeci și opt de grade în interiorul mașinii. Cum aș fi putut să nu ațipesc? Am auzit un fel de „crac-bum”, provenind de la caroseria care lovise bara de protecție a unui Golf vechi, și imediat după aceea un al doilea sunet bizar, de genul „tronc”. Era capul pasagerului de pe bancheta din spate, care a fost aruncat în scaunele din față. Cei de la salvare au sosit și întâi s-au ocupat de mine.

— Sunteți bine, domnule?

— Impecabil...

Apoi s-au dus să vadă în spate. Au deschis portiera și când au văzut corpul domnului Pozzo, le-a pierit orice chef.

— E un cadavru în spate!

Poftim delicatețe! L-am așezat din nou pe banchetă, i-am pus o compresă pe cucuiul care începea să apară pe tâmplă, am îndreptat caroseria cu o bară de fier și ne-am continuat drumul.

— Totul e în regulă, Abdel? Ai adormit?

— Nici vorbă, e din cauza tipei cu Golf-ul care

mi-a intrat brusc în față.

Capitolul 1: Abdel are întotdeauna dreptate.

Capitolul 2: Când Abdel este vinovat, raportați-vă la capitolul precedent.

Nu am pretins niciodată că sunt de bună-credință.

Închiriem niște birouri la Boulogne ca să instalăm firma Téléloc. Trei camere. Prima e pe post de dormitor pentru personal: Youssef, Yacine, Alberto și Driss. Sunt amicii mei din Beaugrenelle, cei cu care am lucrat la pizzerie și la Trocadéro. Nu toți au documente în regulă. Nici permis de conducere, asta vine de la sine. Trăiesc aici non-stop, pe jos se înghesuie cuverturile aruncate una peste alta, într-o ceașcă zațul de la o cafea prinde mucegai, iar ceaiul de mentă infuzează încontinuu. Într-o altă cameră avem biroul lui Laurence pe care am angajat-o pentru toate operațiile care cer două mâini valide și un cap. A treia cameră, care are o sursă de apă, ține loc de bucătărie și de baie... și de adăpost pentru cei doi câini pitbull ai lui Youssef, care udă mocheta abundant.

Într-un astfel de context, biata Laurence își pierde cumpătul:

— Abdel, ori îi spui lui Youssef să-și scoată câinii să urineze în altă parte, ori renunț.

— Laurence, tu care voiai să te pocăiești, o poți face acum ori niciodată!

Are simțul umorului și râde.

Aventura asta a durat câteva luni. Cât să trimitem câteva mașini la reparat, să acumulăm reclamațiile clienților care se plângeau că mașinile le erau livrate murdare, cu rezervorul gol, și că băieții aveau câteodată stângăcia de a le cere să fie conduși înapoi până la Boulogne sau... în altă parte! Cât să ne luăm și câteva plângeri de la vecini, căci pitbullii udau inclusiv liftul. Cât să vină poliția să mă culeagă.

— Abdel, clienții nu se pun în portbagaj, îmi explică domnul Pozzo după ce vine să mă elibereze.

Tipul respectiv închiriasse o mașină și refuza să ne-o înapoieze. Așa că m-am dus să o recuperez în persoană, cu Yacine. N-am vrut decât să-i dăm o lecție hoțului. De altfel, și-a recunoscut greșeala și nu a depus plângere împotriva noastră.

— Abdel, nu se mai poate. Firma asta nu mai este Téléloc, ci Teleșoc. Ești conștient că va trebui să o lichidăm?

Nașul acesta e un mare domn. Nu amenință niciodată pe nimeni și nici nu cere să verifice registrul contabil.

— Domnule Pozzo, încercăm altceva?

Îi place să joace, poate chiar mai mult decât mie.

— Ai vreo idee, Abdel?

— Păi... Ce ziceți de licitații, ies bani frumoși de pe urma lor, nu?

— Tot cu mașini?

— Nu, mă gândesc mai degrabă la licitații în domeniul imobiliar...

Idea era să cumpărăm apartamente în stare degradată, să le renovăm și să le vindem imediat după, câștigând în trecere o valoare adăugată destul de frumoșică. Dar din păcate, Alberto, Yacine, Youssef și câinii lui nu erau mai îndemânatici la reparat țevi și vopsit, decât erau la condus mașini. Domnul Pozzo m-a ghidat îndată spre o activitate în care să ne putem descurca numai cu competențele noastre. Mai aveam în vizor încă un lucru: schimbarea de climat.

— Abdel, nu-mi mai place Parisul. E prea frig, prea umed... Nu ai o destinație mai însorită să-mi propui?

— Nu doar una! Insulele Caraibe, Insula Réunion, Brazilia? O, da... Brazilia...

Mă și văd sorbind un suc de guave pe o plajă de vis, înconjurat de domnișoare îmbrăcate doar în bikini.

— Abdel, e cam departe Brazilia totuși. Copiii mei sunt mari, dar aș vrea să fiu la cel mult două-trei ore distanță de ei. Uite, ce-ar fi să vedem ce putem

face în Maroc?

— În Maroc? Formidabil, îmi place la nebunie Marocul.

Nu mint. Dintotdeauna mi s-a părut mai bun cușcușul făcut de mama lui Brahim.

37

În Maroc îl cunosc pe rege. Suntem prieteni, ne-am făcut de mai multe ori servicii unul altuia, știu că mă pot baza pe el ca să organizăm sejurul nostru în țara lui. Mă refer la Abdel Moula I, regele curcanilor. Ne-am întâlnit la Paris în niște circumstanțe tulburi ale străzii. Viața în țara lui natală îi priește mai mult.

Domnul Pozzo și cu mine aterizăm la Marrakech. Un aer cald ne întâmpină îndată ce coborâm din avion și zărim imediat palmierii.

— E plăcut, nu-i așa, domnule Pozzo?

O limuzină ne așteaptă în apropiere. Magnific.

— E frumos, nu-i așa, domnule Pozzo?

Mergem la adresa pe care ne-a indicat-o prietenul meu... O căsuță cu grădină. Este închis și nu am cheia.

— E penibil, nu-i așa, Abdel?

Nu-mi va închide gura așa ușor. Cunosc o altă adresă. O altă căsuță cu grădină și curte interioară în Medina. Limuzina ne lasă în piața Jemaa-el-Fna. Șerpii se îndepărtează când mă văd trăgând de fotoliul electric, mai mult decât împingând de el, până ajungem pe o străduță. Pe jos e pământ bătătorit. Pietonii merg lipiți de zidul din dreapta, bicicletele se duc cu viteză pe partea stângă, iar noi mergem pe mijloc. Facem zig-zag printre gropi. Domnul Pozzo regretă deja că a făcut acest voiaj. Regretă și mai mult când realizează că singura cameră de la parter e cu deschidere spre curtea interioară și nu beneficiază de niciun mijloc de încălzire. Îi spun din nou gluma mea preferată:

— Merg să caut calorifere electrice, să nu vă mișcați de aici!

— Nu mă mișc, Abdel, nu mă mișc...

Numai că se întâmplă să survină ceva neprevăzut. O întâmplare cu un pumn - unul dintre ai mei - aruncat în moaca unui paznic puțin amabil. Când revin, am cu ce să transform celula în baie cu aburi. E caz de urgență. Domnul Pozzo tremură din tot corpul.

— Vedeți că vă mișcați totuși?

A doua zi dimineată, pornim într-o expediție

de-a lungul țării. Talentul de șofer îmi este pus la grea încercare. Greșim drumul de mai multe ori, dar niciodată nu e vina mea: nu au minte, să pună atâta zăpadă pe șoselele din munții Atlas și atâta nisip în deșert! Ne oprim într-un final la Saïdia, numită „perla albastră a Mediteranei”, situată în nord-estul țării, la frontiera cu Algeria mea natală. O plajă de vis, zeci de hoteluri enorme și nimic de făcut! Prin urmare, totul trebuie făcut! Ne gândim să construim un parc de distracții pentru turiști. Trebuie căutat un teren și obținute autorizațiile necesare de la prefectul greu de găsit. Zilele devin lungi și deloc eficiente.

La recepția hotelului unde suntem cazați este o tânără foarte drăguță. Când îi întâlnesc privirea, se întâmplă ceva. Ceva nou. Ceva care mă oprește și mă ține în loc. Ceva care îmi închide gura. Uite că-mi aduce aminte de acel fel de neliniște resimțită când am debarcat prima oară la Philippe Pozzo di Borgo. Îmi revin în fire, spunându-mi că suntem doar în trecere pe aici. „Abdel, îți amintești că și pe strada Leopold II erai tot în trecere?”, râde de mine un Jiminy Cricket în interiorul meu. Îi răspund pe un ton sec că ar fi mai bine să-și țină gura. Se vede că am gândit cu voce tare, căci tânăra recepționistă mă fixează cu privirea și pufnește în răs. Își spune probabil că nu sunt sănătos la cap. Am pornit cu stângul.

Domnul Pozzo și cu mine ne luăm foarte în

serios planul, numai că înțelegem repede că vom avea nevoie de luni întregi ca să-l concretizăm. Ne întoarcem la Paris și o implicăm și pe Laurence în proiect (pentru a se ocupa, încă o dată, de tot ceea ce necesită două mâini și un creier). Călătoriile în Maroc se succed și de fiecare dată ne oprim la același hotel, evident. De fiecare dată frumoasa de la recepție îmi zâmbeste cu amabilitate, dar distantă și misterioasă. Mă fâstâcesc în fața ei.

Îmi spune:

— Abdel Yamine, îmi place de tine.

Apoi:

— Abdel Yamine, îmi place mult de tine.

Și în final:

— Abdel Yamine, dacă mă vrei, trebuie să mă iei de soție.

Ia te uită... Are multe surori și niciodată vreunul dintre frații mai mari nu a făcut-o să tacă. Își petrece viața cum vrea și alegerile îi aparțin. Îl întrebă pe domnul Pozzo:

— După părerea dumneavoastră, este o idee bună să mă mărit cu Abdel Yamine?

Îi dă acordul său, ca un tată. Dar al cui tată? Al ei sau al meu?

Frumoasa se numește Amal. Avem trei copii împreună: Abdel Malek s-a născut în 2005. Este

intelectualul familiei, e cuminte tot timpul și învață bine. Al doilea băiat, Salaheddine, s-a născut după un an. A avut probleme mari de sănătate și a fost supus mai multor operații grele. Este un luptător. Noi îi spunem Didine, dar aduce cu Rocky Balboa. Mă recunosc în el. Îi promit că va avea o carieră de haimana și asta o face pe mama lui să sară în sus. Și în cele din urmă, Keltoum, fiica noastră, ni s-a alăturat în 2007. Are părul ondulat, e șireată ca o vulpe și întruchipează șarmul și șmecheria la un loc. Aș fi putut să-i pun numele Candy.

Amal a decis că deocamdată ne oprim aici. Ea are ultimul cuvânt.

În timpul unei escale la Marrakech, domnul Pozzo a întâlnit o perlă pe nume Khadjia. S-au mutat împreună la Essaouira, pe coastă, acolo unde nu e niciodată nici prea frig, nici prea cald. Merg adesea să-i vizitez, singur sau cu familia, în vacanțe. Copiii noștri se joacă împreună în piscină și casa răsună de țipetele și râsetele lor. Este veselie și viață. Pe șoselele marocane, dacă iau volanul, nu conduc niciodată prea repede...

Abdel Sellou

Proiectul nostru cu parcul de distracții în Saïdia
nu a izbutit, dar sincer, ne pasă prea puțin!

I-am spus domnului Pozzo „ajunge”, încă de când am avut accidentul. Nu mai eram angajatul lui. Continuam să-l conduc acolo unde trebuia să meargă și îndeplineam în fiecare zi sarcinile pe care le învățasem în decursul celor trei ani, dar nu mai eram însoțitorul lui. Doar că făceam parte din viața lui.

În octombrie 1997, la începutul vacanței de toamnă, mi-a cerut să-l duc pe fiul lui, Robert-Jean, la bunica lui în Normandia. Băiatul s-a urcat în mașină pe bancheta din spate, la fel de discret și simpatic ca de obicei. Yacine simțea nevoia să se recreeze și s-a așezat în dreapta mea. M-am urcat la volanul unui Renault Safrane, al meu, (vândusem Renault-ul 25 ca să-mi cumpăr modelul mai nou).

Nu am ajuns departe: la Porte Maillot, chiar la ieșirea din tunelul spre La Défense, mașina s-a oprit brusc. Pană de motor, așa, pe neprevăzute, chiar pe banda din mijloc a șoselei. Am aprins luminile de avarie, însă șoferii, până să înțeleagă că nu căutam să le stricăm ziua, au început să ne claxoneze și să ne depășească ba pe dreapta, ba pe stânga.

O mașină pentru siguranța rutieră a sosit numaidecât. Doi oameni în ținută fosforescentă au pus conuri în jurul Safrane-ului ca să ghideze circulația. Nu ne rămânea decât să așteptăm.

Yacine și Robert-Jean au rămas în interiorul mașinii. Sprijinit pe portiera din partea șoferului, pândeam venirea platformei de tractare. Nu eram îngrijorat, nu mă simțeam în pericol. Timp de mai bine de zece minute m-am uitat la mașinile care treceau pe banda din stânga în fața mea, la cel puțin un metru și jumătate distanță de conurile portocalii care indicau drumul. Apoi am văzut un camion cu remorcă, care și el ne ocolea pe partea stângă. De fapt, n-am văzut decât spatele camionului care se apropia de Safrane și prin urmare de mine. Șoferul a trecut mult prea repede pe banda din dreapta, iar eu am fost prins ca într-un sendviș între remorca lui și mașina mea. N-am avut timp decât să țip, m-am întins pe jos și mi-am pierdut cunoștința câțva timp.

Îmi aduc vag aminte că m-au urcat într-o ambulanță. Am simțit o durere atât de puternică

atunci când m-au ridicat ca să mă așeze pe brancardă că mi-am pierdut din nou cunoștința. M-am trezit la spitalul Neuilly unde mi-au promis că voi fi operat a doua zi. Philippe Pozzo di Borgo a găsit numaidecât un nou însoțitor. Când mă gândesc la ce primire a avut bietul tip la noul său job... Noul lui patron îi cerea să-l conducă până la spital, ca să-i țină companie predecesorului său. Îl trimiteam să-și ia o ciocolată caldă la cafenea ca să scăpăm de el.

— Și, cum e noul însoțitor?

— Este... profesionist.

— Adică nu e as în prostii...

— Tu, Abdel, tu devii asul eufemismului!

— Păi, da... Cine e cel mai tare?

— Tu, Abdel. Tu, când te ții pe picioare!

Râde ciob de oală spartă. Ar fi trebuit să vedeți tabloul. Aristocratul tetraplegic și micul arab cu șoldul în bucăți, stând unul lângă altul în scaune cu roțile și scrutând asistentele medicale...

— Cât timp îți va trebui să te refaci, Abdel?

— Cel puțin câteva săptămâni. Medicii nu sunt siguri că operația asta va fi suficientă. Deocamdată evit proteza, însă am nu știu ce problemă la ligamente...

— Vei fi tot timpul binevenit la mine acasă, știi asta?

— Evident, doar sunt cel mai tare!

Nu e întotdeauna ușor să spui „mulțumesc”...

La câteva luni după accident am reluat serviciul, sau, mai bine zis, colaborarea mea cu domnul Pozzo. Atunci am lansat afacerea Téléloc, apoi cumpărarea de apartamente la licitație și în cele din urmă proiectul în Maroc. În decursul acestor ani a trebuit să mă opresc în nenumărate reprize ca să fiu din nou operat. Nu mai vorbesc de săptămânile de recuperare... Nu aveam nici măcar treizeci de ani. Mă vedeam cam tânăr pentru a face parte din categoria a doua a invalizilor, un nivel sub cel al domnului Pozzo. Medicii îmi spuneau că nu am dreptul să lucrez, căci era prea riscant pentru sănătatea mea. Găseam că exagerau totuși... Semn că-mi schimbasem mentalitatea. Dar nu aș fi recunoscut asta pentru nimic în lume. Făceam pe deșteptul, ca de obicei, fără să calculez ce spun.

— Gata cu prostiile, Abdel, de acum vei învăța ce înseamnă viața, îmi repeta domnul Pozzo.

— Așa e, o voi trăi și mai din plin! Acum, că sunt în bucăți, voi fi plătit ca să stau degeaba. Ce viață frumoasă!

Făcea tot ce-i stătea în putință ca să mă maturizeze, iar eu mă străduiam să-i dau impresia că nu reușea. Să fiu plătit ca să stau acasă deja nu mă mai interesa: nu puteam sta locului.

Domnul Pozzo îmi vorbea ca un tată, un sfătuitor

sau un înțelept, încerca să mă învețe disciplina și morala, valori care îmi fuseseră dintotdeauna complet străine. O făcea cu blândețe și inteligență ca să nu opun rezistență, așa cum s-a întâmplat cu profesorii, cu polițiștii și cu judecătorii. Îmi vorbea cu bunăvoință și fără niciun interes. Voia să mă supun legilor. Desigur, pe de o parte ca să protejeze societatea, dar mai ales ca să mă protejeze pe mine de ea. Îi era teamă că mă voi pune în pericol din nou, că voi avea din nou de-a face cu justiția, că mă voi expune propriei mele violențe. Fără îndoială că mi-a scăpat, într-un moment de slăbiciune sau când mă dădeam mare, că am făcut un sejur la Fleury-Mérogis. Nu știu dacă m-a crezut sau nu, cert este că nu mi-a pus alte întrebări. Știa, încă de la prima noastră întâlnire, că nu răspund la întrebări, sau că răspund aiurea. Știa că e nevoie să fiu lăsat să mă deschid singur și mai știa și că nu aveam să mă deschid neapărat. Știa că eram de necontrolat, dar mă menținea în limitele acceptabilului. Eram eu, marioneta, jucăria, animalul în mâinile lui imobile. Abdel Yamine Sellou, primul soldățul G.I. Joe teleghidat din istorie.

Despre mine spun ce vreau, când vreau și dacă vreau. Un adevăr ascunde o minciună. Un alt adevăr poate părea atât de ieșit din comun, că este văzut drept minciună. Minciunile se adună și sunt atât de mari, că în final ne întrebăm dacă nu cumva ascund în ele o parte de adevăr... Spun și adevăruri, și minciuni, deștept este cel care reușește să le dea de cap. Dar se întâmplă să mă las și prins. Jurnaliștii care mi-au luat interviul pentru documentarul lui Mireille Dumas n-au obținut răspunsuri la toate întrebările, însă au știut să ocolească obstacolul încăpățânării mele. Mi-au filmat tăcerea prin intermediul cadrelor foarte apropiate de chipul meu. Mi-au surprins privirea față de domnul Pozzo, iar acele imagini vorbeau prin ele însele. Spuneau mult mai multe decât aș fi fost eu

dispus să recunosc prin intermediul cuvintelor.

Când am acceptat propunerea de a scrie această carte, mi-am spus cu naivitate că aș putea să continui pe același drum pe care merg dintotdeauna: de data asta însă nu sunt camere de luat vederi, nici microfoane. Dacă vreau, vorbesc, dacă nu, tac! Numai că înainte să încep acest exercițiu, nu realizasem că de fapt eram pregătit să vorbesc. Să explic altora, în cazul de față cititorilor, ceea ce nu-mi explicasem niciodată mie însumi. Și zic bine „să explic”, nu „să mă justific”. Cred că s-a înțeles că prefer de o mie de ori să mă arăt mulțumit de mine însumi decât să mă lamentez. Nu suport acest obicei al francezilor, care sub pretextul unei culturi diferite, al lipsei educației sau al unei copilării nefericite, încearcă să analizeze și apoi să ierte chiar și ceea ce nu merită a fi iertat. Nu am avut o copilărie nefericită, ba dimpotrivă! Am crescut ca un leu în savană. Eram regele. Cel mai puternic, cel mai inteligent, cel mai atrăgător. Când lăsam gazela să bea apă la izvor, era pentru că nu-mi era foame. Însă când îmi era foame, mă aruncam asupra ei. Copil fiind, nu mi se reproșa violența de care dădeam dovadă mai mult decât i s-ar reproșa unui pui de leu instinctul de vânătoare. Putem numi asta o copilărie nefericită?

Era doar o copilărie care nu mă pregătea să devin adult. Nici eu și nici părinții mei nu ne dădeam seama de asta. Așa că nu ai pe cine da vina.

Domnului Pozzo nu i-am vorbit niciodată despre trecutul meu. A încercat el, cu pudoare, să mă facă să mă destăinui. Începeam pe ton de glumă, dar înțelegea că refuzam orice formă de introspecție și nu mai insista. Îmi lansa câteodată fraze de genul:

— Întoarce-te la familia ta.

— Reconstruiește relația cu cei care te-au crescut.

— Mergi să-ți vizitezi țara natală.

Și, de curând:

— Acceptă propunerea de a scrie o carte. Ai prilejul să faci un bilanț cu tine însuși. Vei vedea că este foarte interesant!

Știa el despre ce vorbește. Înainte de accident își trăia viața cu două sute de kilometri la oră, fără să privească vreodată în urmă. Devenind, într-o singură zi, incapabil de a se mai mișca, fiind supus reabilitării timp de optsprezece luni într-un centru specializat și înconjurat de oameni la fel de nefericiți ca el (ba chiar uneori mai tineri decât el), a tras linie și a descoperit cine este cu adevărat în adâncul lui. A învățat să privească la Celălalt, cu „C” mare, așa cum spune el, la care nu avusese timp să se uite până atunci.

În tăcerea mea și în glumele pe care le făceam, domnul Pozzo vedea refuzul meu de a încetini. Dar nu se lăsa bătut.

A trebuit însă să fiu împins de la spate de evenimente pe care nu le mai controlam ca să-i ascult sfaturile. Și am început prin a-mi vizita familia și țara.

— Sunt regele curcanilor. Bagă-te și tu într-o afacere de creștere a puilor! Încă mai este loc în lumea păsărilor domestice!

Abdel Moula mi-a făcut o propunere de aur. Era gata să-și împartă teritoriul cu mine. Dar n-am putut accepta. Din punctul meu de vedere, toate vietățile cu aripi au aceeași valoare și nu mă vedeam să fiu pe locul doi. Ori sunt numărul unu, ori nimic. Până atunci fusesem mai ales „nimic”, dar venise timpul ca lucrurile să se schimbe. Cu atât mai puțin, nu mă vedeam să iau locul unui prieten care mă primea cu atâta generozitate. De altfel, pe scurt, nu mă vedeam rămânând în Maroc. Eram convins că dacă proiectul cu parcul de distracții din Saïdia nu s-a concretizat, era în mare parte din cauza rădăcinilor

mele. Algerienii și marocanii nu se prea îndrăgesc. Primii le reproșează celorlalți că se cred prinții Magrebului, mândri de cultura și de bogățiile lor. Iar marocanii le reproșează algerienilor lipsa de curaj, lenevia și duritatea lor. Administrația marocană a încercat prin toate mijloacele posibile și imposibile să mă împiedice s-o iau de soție pe Amal. A trebuit să o aduc în Franța cu o viză de turist, ca să o pot smulge din ghearele țării sale. Marocul voia să o păstreze pe Amal, dar pe mine nu mă voia. Rapid am realizat că totul ar fi mult mai ușor în Algeria, și că acolo, cel puțin, nu aș trăda pe nimeni. Abdel Moula mi-a propus să mă instruiască în ceea ce privește creșterea păsărilor. De la construcția clădirilor până la selectarea grăunțelor, m-a învățat totul. Domnul Pozzo a avut rolul bancherului. Un bancher deosebit de restul, care nu ține niciodată evidența conturilor. Așadar, am plecat în țara mea ca să gădesc un loc unde să mă stabilesc.

Erau mai bine de treizeci de ani de când nu mai puseseam piciorul în Algeria. Uitasem totul cu privire la culorile ei, la parfumurile și zgomotele ei. Nu am fost emoționat să le redescopăr. Aveam senzația că nu le cunoscusem niciodată. Era mai degrabă vorba de o întâlnire decât de o regăsire, și mă duceam fără tragere de inimă.

Pragmatic, rămâneam fidel crezului meu: *Profită!* Îmi spuneam că în Franța se făcuse deja totul, că

formalitățile administrative erau foarte complicate, că băncile nu împrumutau bani (mai ales tinerilor arabi cu cazier judiciar), că taxele apăsau greu inclusiv pe afacerile incipiente...

Profită, Abdel, profită. Ai încă un pașaport algerian, țara natală pe care nu o cunoști îți deschide brațele și te scutește de taxe și impozite, de TVA și de costurile de import-export timp de cincisprezece ani.

Profită... Crezul meu, pe care domnul Pozzo îl numește „filozofia abdeliană”. Cred însă că „filozofie” e un cuvânt prea mare...

Timp de săptămâni întregi străbat țara în lung și-n lat. Mă opresc peste tot, în fiecare oraș, investighez activitățile existente, numărul de locuitori, nivelul de viață și rata de șomaj. Explorez provinciile, uzinele, fermele și starea drumurilor care duc la terenurile de pământ. Analizez concurența.

Nu intru în Alger. Nu caut strada indicată pe spatele plicurilor pe care le vedeam pe caloriferul de la intrare când eram copil. Am un bun pretext să evit capitala: nu se ridică o crescătorie de pui într-un

oraș mare! E nevoie de spațiu ca pasărea să-și poată întinde aripile și de aer ca mirosul urât să se poată dispersa. În cele din urmă descopăr locul ideal la Djelfa. Cu trei sute de mii de locuitori, este ultimul oraș înainte de deșert. Mai fac trei pași în spate pentru a mă distanța de locuințe și înfig steagul în pământ. Cel puțin încerc...

Ca să obții o bucată de pământ în Algeria, trebuie mai întâi să dovedești că ești într-adevăr unul dintre copiii ei. Să furnizezi un certificat de naștere: nu am acces la livretul de familie al tatălui meu. Să furnizezi o adresă: nu am un loc de rezidență fix. Să furnizezi o carte de identitate: ca să poți obține una îți trebuie certificatul de naștere... Mă întorc în Franța, dar încă nu-mi recunosc înfrângerea. Sunt într-o dispoziție proastă. Domnul Pozzo îmi pune întrebări și înțelege numaidecât situația.

— Abdel, nu este o rușine să-i ceri ceva celui care te-a adus pe lume.

Are dreptate, nu simt rușine, nici sfială, nici bucurie, nici entuziasm, nici nerăbdare, nici teamă. Nu simt nimic, nu am niciun sentiment. Ideea de a mă găsi față în față cu un om pe care nu l-am văzut de mai bine de treizeci de ani, îmi trezește doar indiferență. Fiul meu, Abdel Malek, se urcă pe genunchii mei. Nu merge încă în picioare. Îi dau vestea:

— Voi merge să-l văd pe bunicul. Ce zici?

Amal mă corectează încet:

— Bunicul locuiește în apropiere. Îl cheamă Belkacem...

Mi-a fost greu, în pofida indiferenței... În orașul Alger mi-am regăsit un amic din cartierul Beaugrenelle, care era în trecere pe la neamurile lui și l-am însărcinat să-l aducă pe unul dintre frații mei într-o cafenea, fără să-i spună că eram acolo. Abdel Moumène, fratele meu mai mic cu trei ani decât mine. Era încă bebeluș când l-am văzut ultima oară. Când s-a apropiat de mine, a înțeles imediat cu cine avea de-a face. Exceptând o diferență de câțiva centimetri și câteva kilograme, e adevărat că am fi putut fi gemeni.

— Abdel Yamine, tu ești! Ia te uită! Dar ce faci aici? Vii des? Incredibil! Vino cu mine, te duc la părinți, se vor bucura să te vadă.

Am refuzat. Am spus că nu pot, că am multe de făcut. Poate într-o altă zi.

— Nu le spune că m-ai văzut.

M-am întors după o săptămână. Și din nou i-am dat întâlnire lui Abdel Moumène la cafenea. Părea un tip simpatic.

— Ascultă-mă, vino acasă. De ce ți-e frică?

Frică, mie? De nimic! Eram pe cale să-i lipesc

una.

Îmi aminteam de casă. Când am intrat, totul mi-a revenit în minte. Memoria îmi juca feste. Îmi arunca în față imagini care se întipăriseră în mine de la nașterea mea până la plecarea în Franța, la vârsta de patru ani. Unde fuseseră toate aceste amintiri până acum, în tot răstimpul anilor petrecuți printre blocuri, la Fleury-Mérogis și în palatul domnului Pozzo? Unde se ascuseseră? În ce colț al creierului de pasăre al lui Abdel Yamine Sellou, ștrengarul, șmecherul, hoțul... însoțitorul?

Mi-a revenit în minte imaginea unei grădini imense. Era de fapt o curte mică, cu ciment pe jos. Mi-a revenit imaginea unui moșmon maiestuos. Era de fapt un copac sterp. Mi-a revenit o senzație de imensitate. Era sufrageria care abia ne încăpea pe toți.

Pe masă aveam cafea. Cafea neagră, extrem de tare, imposibil de băut. Eram așezați în jurul mesei: mama, tata, sora cea mare, alte două surori, Abdel Moumène și eu. Lipsea doar Abdel Ghany (trăiește la Paris, cu soția și copiii lor, are o viață liniștită). Ne-am privit mult timp fără să vorbim prea mult. Doar câteva cuvinte. Fără reproșuri, doar constatări.

— Nu prea ne-ai scris.

Asta ca să nu spună „deloc”.

— Nu prea ne-ai sunat.

Un eufemism!

— Soția ta e bine?

Am descoperit că știau totul despre viața mea prin intermediul lui Belkacem și al Aminei.

— Te-am văzut la televizor, în reportajul cu domnul paralizat.

Domnul paralizat. Domnul Pozzo. Era departe...

Le-am explicat că eram în căutarea unui teren în sudul țării ca să ridic o crescătorie de pui. Și că poate, nu era încă sigur, mă voi stabili pe acolo. Nu foarte departe. Le-am dat câteva indicații referitoare la intențiile mele fără să intru în detalii. Mă ascultau fără să răspundă ceva, nu-și spuneau părerea, nu căutau să afle mai multe. În timp ce le vorbeam, o serie de întrebări se înlănțuiau în capul meu și nu înțelegeam de ce ei nu mi le pun: *De ce acum? De ce atât de târziu? Și ce vrei de la noi? La ce te aștepți?*

La nimic.

Sunt sigur că știau asta și de aceea tăceau.

M-am uitat la mobilierul foarte simplu, la canapelele orientale cu perne colorate, aliniat perfect. M-am uitat la Abdel Moumène și la toate surorile care trăiesc acasă la mama și la tata fără să facă mare lucru toată ziua. L-am privit pe bărbatul cu ochii uscați, de un albastru-deschis ca Marea Mediterană, ochi pe care nu i-am moștenit. Am privit-o pe femeia cu părul negru vopsit cu henna, cu cămașă în stil european, și pânțele din care am ieșit cu treizeci și cinci de ani mai devreme. Am făcut inventarul familiei mele. Sunt cel mai mic de statură dintre toți, cel mai gras, cu degetele cele mai scurte și picioarele cele mai mari. Sunt Gizmo din desenele animate *Gremlins*. Sau Danny DeVito pe lângă Arnold Schwarzenegger. În cartierul Beaugrenelle vecinii îmi spuneau adesea că semăn cu tata. Voiau să fie drăguți. Voiau să-mi facă pe plac. Dar de fapt nu știau despre ce vorbeau.

M-am gândit că prin faptul că m-au dus la Paris, părinții mei mi-au oferit condiții de viață mai bune decât aș fi avut la Alger, în această casă modestă, la umbra unui moșmon rahitic și înconjurat de o droaie de frați și surori. În această țară unde puii de pasăre nu sunt încurajați să părăsească cuibul și să zboare mai departe. În această țară unde nu aș fi putut niciodată să întâlnesc un om ca Philippe Pozzo di Borgo.

Am reușit să cumpăr terenul la Djelfa și am angajat opt oameni pe care-i cred, mai mult sau mai puțin, de bună-cuviință. Am instalat împreună câteva generatoare de curent, am construit clădirile și am pus afacerea pe roate. La trei sau patru săptămâni mă întorc la Paris ca să-i văd pe Amal și pe copiii noștri care merg la școală în Franța, țara unde își au obișnuințele și prietenii. La Djelfa dorm în biroul meu. Iar când merg să petrec câteva zile în Alger, dorm în camera lui Abdel Moumène.

Vor exista întotdeauna oameni care să mă judece. Și prin urmare să mă condamne fără nicio ezitare. Voi fi mereu micul arab, care profită de slăbiciunea unui om paralizat. Voi fi mereu un ipocrit, un tip prost crescut care nu respectă nimic și pe nimeni, un vanitos care, nemulțumit de faptul că nu apare la televizor, își publică memoriile la patruzeci de ani! Dar nu-mi pasă de ce se poate gândi despre mine. Am curajul să mă privesc în oglindă.

Domnul Pozzo spune că am devenit mai liniștit pentru că mi-am găsit locul în societate. Acum câțiva ani mă credea capabil să ucid pe cineva în mod impulsiv, cum spunea el. Mai spunea că mi-ar

fi adus portocale la închisoare, așa cum orice tată i-ar aduce fiului său încarcerat. Nu-l văd ca pe tatăl meu. Să mă ierte, dar conceptul de tată în povestea mea de viață rămâne oarecum încețoșat... Nu e mai puțin decât un tată, dar nici mai mult, este pur și simplu el, Domnul Pozzo di Borgo, iar acum îi scriu numele cu litere mari de la început până la sfârșit.

Este cel care m-a învățat să citesc. Nu să descifrez, ci să citesc. Cel care m-a ajutat să recuperez o parte din lacunele mele școlare. Înainte să-l cunosc, mă amuzam spunând că am șase clase. Acum am ajuns poate la un an înainte de bacalaureat, nu știu. El este cel care m-a învățat modestia și a fost mult de lucru! Cel care mi-a deschis ochii asupra micilor și marilor burghezi, o lume de extratereștri dintre care puțini sunt în definitiv frecventabili. Este cel care m-a învățat să reflectez înainte de a răspunde și chiar înainte de a acționa. Cel care m-a făcut să-mi arunc masca. Cel care mi-a spus: „Da, da, Abdel, ești cel mai tare!”, deși eram atât de puțin convins de asta în pofida a ceea ce pretindeam că sunt. Este cel care m-a crescut și m-a ridicat mai sus. Ca să devin mai bun. Și mi-a asigurat minimul necesar, ca un tată.

Vara trecută i-am dus pe copiii mei la plimbare pe Sena cu vaporețul. Ne-am așezat printre turiștii care

s-au schimbat mult de pe vremea când îi despuiam. Erau mulți chinezi, foarte bine echipați din punct de vedere tehnologic, cu aparate frumoase de pe urma cărora puteai obține o sumă frumoșică la piața de la Montreuil. Erau și mulți ruși, fete foarte frumoase, ce-i drept, dar nu sunt genul meu, căci erau numai piele și oase, iar tipii mult mai solizi decât mine. Nu m-aș fi încurcat cu ei. Abdel Malek îmi punea întrebări istețe, ca de obicei.

— Tată, ce este clădirea asta? Pare a fi o gară.

Am fost surprins să mă aud vorbind ca din carte:

— În trecut a fost o gară, ai dreptate. Acum este un muzeu. Se numește Orsay. În interior sunt tablouri. Multe tablouri.

Mă vedeam mult prea serios. Nu mă caracteriza. A trebuit să adaug ceva.

— Știi, Abdel Malek, înainte nu existau aparate de fotografiat, de aceea oamenii pictau.

Tot fiul meu mă întreabă în continuare:

— Și podul acela, de ce e tăiat în două?

— Ah... Le Pont Neuf! Este împărțit în două pentru că leagă capătul Insulei Cetății cu cele două maluri ale Parisului.

— Este un cartier pe Insula Cetății? Unul ca Beaugrenelle?

— Păi... Nu, acolo se află Palatul de Justiție! Acolo sunt judecați oamenii și, dacă au făcut prostii, sunt trimiși la închisoare.

— Ca tine, tată!

De data asta, cel care a intervenit a fost Salaheddine. Clona mea în miniatură. Este foarte mândru de tatăl lui, desigur.

Vaporașul ne-a dus mai departe. Copiii m-au întrebat dacă acesta poate naviga pe mare? Le-am explicat diferența dintre o mare, un fluviu și un râu. Cât despre apa care izvorăște din munți, nu prea eram sigur de mine. Am trecut prin fața sectorului XV și le-am arătat unde locuiam când eram mic ca ei. Erau total indiferenți.

— Și acea statuie, ai zice că seamănă cu Statuia Libertății. Dar ce face, de ce ridică brațul așa?

— Deoarece caută semnal pentru un BlackBerry Torch...

Au râs, dar nu m-au crezut. Le-am explicat că tatăl lor nu cunoștea multe lucruri pentru că nu a ascultat învățătoarea la școală.

— Philippe trebuie să știe! Sună-l!

— Domnul Pozzo, da, el trebuie să știe. Domnul Pozzo...

Am doi tați, două mame, un avatar de culoare în cinematografie, o soție, doi băieți și o fetiță. Am

avut mereu amici și complici. Domnul Pozzo este probabil un prieten, pur și simplu. Primul și singurul.

SFÂRȘIT

Puteți să-i scrieți lui Abdel la adresa de e-mail:
tuaschange-mavie@hotmail.fr

**Savuram fiecare clipă,
fără să-mi pese de ceea
ce avea să urmeze și
fără să-mi rememorez
vreodată trecutul.**

**Nu e nevoie de instructaj
pentru dragoste și
devotament.**

**Profit de viață. Nu-i
rău să profiți. Ar trebui
să încercați toți asta,
ați arăta mult mai
bine!**

**Nu contează cine ești
la exterior, important e
cine ești în interior.**

**Durerea dispare uneori,
dar amintirile sunt încă vii.**

**Viitorul era un
concept necunoscut
și de neîntrezărit
pentru mine. Nu mă
proiectam în timp,
nu anticipam nimic.**

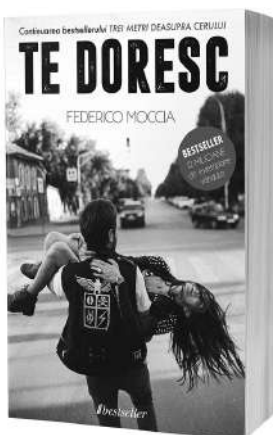

Abdel Sellou a lăsat delincvența pentru a se pune în postură de însoțitor medical pentru o persoană cu handicap motor. Astăzi este directorul unei companii și își împarte viața între Algeria, Franța și Maroc, țara unde locuiește de atunci fostul său șef, prieten și binefăcător, Philippe Pozzo di Borgo.

La Editura Bestseller au mai apărut:

FEDERICO MOCCIA

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

Bestseller Internațional
Roman tradus în 14 limbi
Peste 12 milioane de exemplare vândute

Ea este o studentă model și o fiică perfectă. El este un tip violent și dur. Provin din două lumi diferite. În ciuda la toate, între ei se naște o poveste de dragoste pe cât de frumoasă, pe atât de controversată. O relație pentru care cei doi trebuie să lupte mai mult decât se așteptau. Step și Babi sunt ca Romeo și Julieta contemporani, într-un cadru ce pare să fie creat pentru iubire.

O mare poveste de dragoste. Pe de o parte tinerii, viața de grup, motocicletele și cursele, pe de altă parte incertitudinile și tăcerile unor familii nefericite. Un microcosmos de vieți furioase care încearcă să se desprindă de la pământ.

„Federico Moccia este un scriitor al dragostei, bucurându-se de atenția unui public larg și variat, format din adolescenții de ieri și de azi.”

– Cotidianul La Repubblica

„Un roman cu ritm alert, acțiune intensă și foarte imprevizibil.”

– Cartea de la ora 5

VITALI CIPILEAGA

ANDREEA RUSSO

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

MARIA CRISTIANA TUDOSE

CRISTINA CHIPERI | ABDEL SELLOU

Cărțile pot fi comandate online pe
www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

CONSTANTIN ROMULUS PREDA

GRANT CARDONE

Cărțile pot fi comandate online pe www.bestseller.md | www.editurabestseller.ro

Urmărește-ne online:

facebook.

🔍 Bestseller

Instagram

🔍 @bestseller_books

wattpad

🔍 Editura Bestseller

You Tube

🔍 Bestseller

WordPress

🔍 www.citesc.blog

Pinterest

🔍 Bestseller

twitter

🔍 @bestsellermd

LinkedIn

🔍 Bestseller

tumblr.

🔍 bestseller-books